

ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU

- pročišćeni tekst -

SL SFRJ 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 27/90;
NN 26/91, 34/91, 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 118/03

D I O P R V I

OPĆE ODREDBE

Glava prva

OSNOVNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuju pravila postupka na temelju kojih sud raspravlja i odlučuje u sporovima o osnovnim pravima i obvezama čovjeka i građanina, o osobnim i obiteljskim odnosima građana te u radnim, trgovačkim, imovinskim i drugim građanskopravnim sporovima, ako zakonom nije za neke od tih sporova određeno da u njima sud rješava po pravilima kojega drugog postupka.

Članak 2.

- (1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.
- (2) Sud ne može odbiti da odlučuje o zahtjevu za koji je nadležan.

Članak 3.

- (1) Stranke mogu slobodno raspolagati zahtjevima koje su stavile u tijeku postupka.
- (2) One se mogu odreći svog zahtjeva, priznati zahtjev protivnika i nagoditi se.
- (3) Sud neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala.

Članak 4.

Sud odlučuje o tužbenom zahtjevu, u pravilu, na temelju usmene, neposredne i javne rasprave.

Članak 5.

- (1) Sud će svakoj stranci dati mogućnost da se izjasni o zahtjevima i navodima protivne stranke.
- (2) Samo kad je to ovim zakonom određeno sud je ovlašten da odluči o zahtjevu o kome protivnoj stranci nije bila dana mogućnost da se izjasni.

Članak 6.

Parnični postupak vodi se na hrvatskom jeziku i uz uporabu latiničnog pisma ako za uporabu u pojedinim sudovima nije zakonom uveden koji drugi jezik ili koje drugo pismo.

Članak 7.

Stranke su dužne iznijeti činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice.

Sud je ovlašten utvrditi činjenice koje stranke nisu iznijele i izvesti dokaze koje stranke nisu predložile samo ako posumnja da stranke idu za tim da raspolažu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati (Članak 3. stavak 3.), ako zakonom nije drugačije određeno.

Sud ne može svoju odluku utemeljiti na činjenicama i dokazima o kojima strankama nije dana mogućnost da se izjasne.

Članak 8.

Koje će činjenice uzeti kao dokazane odlučuje sud prema svom uvjerenju na temelju savjesne i brižljive ocjene svakog dokaza zasebno i svih dokaza zajedno, a i na temelju rezultata cjelokupnog postupka.

Članak 9.

Stranke *i umješaci* su *dužni* pred sudom govoriti istinu i savjesno se koristiti pravima koja su im priznata ovim zakonom.

Članak 10.

Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja, u razumnom roku, i sa što manje

troškova te onemogućiti svaku zlouporabu prava u postupku.

Sud će kazniti novčanom kaznom od 500,00 do 10.000,00 kuna fizičku osobu, odnosno od 2.500,00 do 50.000,00 kuna pravnu osobu koja teže zlouporabi prava koja joj pripadaju u postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Novčana kazna iz stavka 2. ovoga Članka može se izreći stranci i umješaču, a njihovom zastupniku ako je on odgovoran za zlouporabu prava.

Novčanu kaznu izriče prvostupanjski sud. Izvan ročišta za glavnu raspravu kaznu izriče sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća.

Ako sud koji odlučuje o pravnom lijeku posumnja da je koja od osoba koje sudjeluju u postupku teže zlouporabila prava koja joj pripadaju u postupku, naložit će prvostupanjskom sudu da provjeri je li takva zlouporaba počinjena.

U slučaju iz stavka 5. ovoga Članka sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskoga suda izreći će novčanu kaznu ili će rješenjem utvrditi da nije počinjena teža zlouporaba prava. Prijepis svoje odluke prvostupanjski će sud uvijek dostaviti sudu iz stavka 5. ovoga Članka.

Izrečena novčana kazna prisilno se naplaćuje po službenoj dužnosti kao novčana tražbina prema pravilima ovršnog postupka.

Članak 11.

Stranku koja se iz neznanja ne koristi pravima što joj pripadaju prema ovom zakonu sud će upozoriti koje pamične radnje može poduzeti.

Članak 12.

(1) Kad odluka suda ovisi o prethodnom rješenju pitanja postoji li neko pravo ili pravni odnos, a o tom pitanju još nije donio odluku sud ili drugo nadležno tijelo (prethodno pitanje), sud može sam riješiti to pitanje ako posebnim propisima nije drugačije određeno.

(2) Odluka suda o prethodnom pitanju ima pravni učinak samo u pamići u kojoj je to pitanje riješeno.

(3) U pamičnom postupku sud je u pogledu postojanja kaznenog djela i krivične odgovornosti učinioća vezan za pravomoćnu presudu kaznenog suda kojom se optuženik oglašava krivim.

Članak 13.

Sudski savjetnici ovlašteni su u prvom stupnju provoditi pamični postupak, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice. Na temelju tako provedenog postupka sudski savjetnik podnosi sucu kojeg na to ovlasti predsjednik suda, pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku. U uvodu odluke navest će se da je odluka donesena temeljem prijedloga sudskog savjetnika.

Ako ne prihvati prijedlog kojeg mu je dao sudski savjetnik, nadležni sudac će sam provesti postupak.

Sudski savjetnici u pamičnom postupku su ovlašteni provoditi postupak i predlagati sucu odluku u sporovima za isplatu novčane tražbine, ako vrijednost predmeta spora ne prelazi 50.000,00 kuna, odnosno u trgovačkim sporovima ako vrijednost predmeta spora ne prelazi 500.000,00 kuna.

U drugostupanjskom postupku i postupku povodom izvanrednih pravnih lijekova sudski savjetnici referiraju o stanju spisa i pripremaju nacрте odluka

Članak 14.

Ako za pojedine radnje nije zakonom određen oblik u kome se mogu poduzeti, stranke poduzimaju pamične radnje pismeno izvan ročišta ili usmeno na ročištu.

Glava druga

NADLEŽNOST I SASTAV SUDA

1. Zajedničke odredbe

Članak 15.

(1) Sud ocjenjuje, po službenoj dužnosti, odmah poslije primitka tužbe, je li nadležan i u kojem je sastavu nadležan.

(2) To ocjenjivanje nadležnosti obavlja se na temelju navoda u tužbi i na temelju činjenica koje su sudu poznate.

(3) *Ako se tijekom postupka promijene okolnosti na kojima je utemeljena nadležnost suda, sud koji je bio nadležan u vrijeme podnošenja tužbe ostaje i dalje nadležan i ako bi zbog tih promjena bio nadležan drugi sud iste vrste ili sud druge vrste, ako zakonom nije izrijekom drugačije određeno.*

Članak 16.

(1) Sud *do pravomoćnosti odluke*, po službenoj dužnosti, pazi ide li rješavanje spora u sudsku nadležnost.

(2) Kad sud u tijeku postupka *do pravomoćnosti odluke*, utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud nego kakvo drugo domaće tijelo, oglasit će se nenadležnim, ukinuti provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu.

(3) Kad se u tijeku postupka *do pravomoćnosti odluke*, utvrdi da za rješavanje spora nije nadležan sud u Republici Hrvatskoj, po službenoj dužnosti proglasit će se nenadležnim, ukinut će provedene radnje u postupku i odbaciti tužbu, osim u slučajevima u kojima nadležnost suda u Republici Hrvatskoj ovisi i o pristanku tuženika, a tuženik je dao svoj pristanak.

Članak 17.

(1) *Sud se može po službenoj dužnosti oglasiti stvarno nenadležnim najkasnije na pripremnom ročištu ili, ako ono nije održano, do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari na prvom ročištu za glavnu raspravu.*

(2) *U povodu prigovora tuženika o stvarnoj nenadležnosti sud se može oglasiti stvarno nenadležnim samo ako je tuženik taj prigovor podnio najkasnije na pripremnom ročištu ili, ako ono nije održano, na prvom ročištu za glavnu raspravu do upuštanja u raspravljanje o glavnoj stvari.*

(3) Protiv rješenja višeg suda prvog stupnja kojim se oglasio stvarno nadležnim te protiv rješenja kojim se taj sud oglasio stvarno nenadležnim i predmet upustio nižem sudu prvog stupnja iste vrste nije dopuštena žalba.

(4) *Ako je već održano pripremno ročište, ili, ako ono nije održano, nakon što se tuženik na prvom ročištu za glavnu raspravu upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, sud jedne vrste može se po službenoj dužnosti ili u povodu prigovora tuženika podnesenog nakon pripremnog ročišta ili, ako ono nije održano, nakon upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari, oglasiti stvarno nenadležnim za predmete iz nadležnosti suda druge vrste samo kada je to zakonom izrijekom određeno.*

Članak 18.

(1) Kad sudsko vijeće u tijeku postupka ili predsjednik vijeća na pripremnom ročištu, po službenoj dužnosti ili u povodu prigovora stranaka, utvrdi da je riječ o sporu koji treba da sudi sudac pojedinac istog suda, postupak će se nakon pravomoćnosti tog rješenja nastaviti pred sucem pojedincem, i to po mogućnosti pred predsjednikom tog vijeća kao sucem pojedincem. Sudac pojedinac vezan je za pravomoćnu odluku kojom mu se predmet ustupa u nadležnost.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog Članaka vijeće može, prema stanju postupka, odlučiti da predmet ne ustupi sucu pojedincu, već da ono samo provede postupak. Protiv te odluke vijeća nije dopuštena žalba.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog Članaka primjenjivat će se i kad se u tijeku postupka pred vijećem promijene okolnosti ili tužitelj smanji tužbeni zahtjev, tako da bi spor trebalo da sudi sudac pojedinac.

(4) Ako je vijeće donijelo odluku o sporu koji je trebalo da sudi sudac pojedinac, ta se odluka ne može pobijati zbog toga što odluku o sporu nije donio sudac pojedinac.

(5) Kad sudac pojedinac u tijeku postupka, po službenoj dužnosti ili u povodu prigovora stranaka, nađe da je za suđenje nadležno vijeće istog suda, postupak će se nastaviti pred vijećem. Protiv tog rješenja suca pojedinca nije dopuštena žalba.

Članak 19.

(1) Do donošenja odluke o glavnoj stvari sud će rješenjem obustaviti pamični postupak ako utvrdi da bi postupak trebalo provesti po pravilima izvanparničnog postupka. Postupak će se

nakon pravomoćnosti rješenja nastaviti po pravilima izvanparničnog postupka pred nadležnim sudom.

(2) Radnje što ih je proveo parnični sud (uviđaj, vještačenje, saslušavanje svjedoka i dr.) te odluke koje je donio taj sud nisu bez važnosti samo zato što su poduzete u parničnom postupku.

Članak 20.

(1) Sud se može, u povodu prigovora tuženika, proglasiti mjesno nenadležnim, ako je prigovor podnesen najkasnije na pripremnom ročištu ili, ako ono nije održano, do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari na prvom ročištu za glavnu raspravu.

(2) Sud se može proglasiti, po službenoj dužnosti, mjesno nenadležnim samo kad postoji isključiva mjesna nadležnost nekog drugog suda najkasnije na pripremnom ročištu ili, ako ono nije održano, do upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari na prvom ročištu za glavnu raspravu.

Članak 21.

(1) *Nakon pravomoćnosti rješenja kojim se oglasio nenadležnim (Članak 17. i 20.) sud će ustupiti predmet nadležnom sudu ili jednom od više izberivo nadležnih sudova.*

(2) Sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom nastaviti će postupak kao da je kod njega bio pokrenut.

(3) Ako je odluka o nenadležnosti bila donesena na glavnoj raspravi, sud kome je predmet ustupljen zakazat će glavnu raspravu i postupiti kao da se rasprava drži pred *sudom u izmijenjenom sastavu* (Članak 315. st. 3.). Ako je odluka o nenadležnosti bila donesena na pripremnom ročištu, neće se zakazati novo pripremno ročište ako predsjednik vijeća smatra da ono nije potrebno s obzirom na radnje poduzete na prijašnjem pripremnom ročištu.

(4) Parnične radnje nenadležnog suda (uviđaj, vještačenje, saslušavanje svjedoka i dr.), nisu bez važnosti samo zašto što ih je poduzeo nenadležni sud.

Članak 22.

(1) Ako sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili koji drugi sud, dostavit će predmet sudu koji treba da riješi taj sukob nadležnosti, osim ako nađe da mu je predmet ustupljen zbog očite pogreške, a trebalo je da bude ustupljen kojem drugom sudu, u kom će slučaju predmet ustupiti drugom sudu i o tome obavijestiti sud koji mu je predmet ustupio.

(2) *Sud iz stavka 1. ovoga Članka kome je predmet ustupljen kao nadležnom može, po službenoj dužnosti ili na prijedlog koje od stranaka, postupiti u skladu s tom odredbom najkasnije na prvom ročištu koje je održao nakon što mu je predmet ustupljen*

(3) Kad je u povodu žalbe protiv odluke prvostupanjskog suda kojom se on oglasio mjesno nenadležnim odluku donio drugostupanjski sud, za tu je odluku vezan u vezi s nadležnošću i sud kome je predmet ustupljen, ako je drugostupanjski sud koji je odluku donio nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

(4) Odluka drugostupanjskog suda o stvarnoj nenadležnosti prvostupanjskog suda vezuje svaki sud kome se kasnije isti predmet ustupi, ako je drugostupanjski sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Članak 23.

(1) Sukob nadležnosti između sudova iste vrste rješava zajednički neposredno viši sud.

(2) Sukob nadležnosti između sudova razne vrste rješava Vrhovni sud Republike Hrvatske.

(3) *Sukob nadležnosti iz stavka 1. i 2. ovoga Članka rješava sudac pojedinac nadležnoga suda*

Članak 24.

(1) O sukobu nadležnosti može se odlučiti i kad se stranke prije toga ne izjasne o nadležnosti.

(2) Dok se ne riješi sukob nadležnosti, sud kome je predmet ustupljen dužan je poduzimati one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odgode.

(3) Protiv rješenja kojim se odlučuje o sukobu nadležnosti nije dopuštena žalba.

Članak 25.

Svaki sud obavlja radnje u postupku na svom području, ali iznimno, iz opravdanih razloga, sud može poduzeti pojedine radnje i na području drugog suda. O tome će se obavijestiti sud na čijem je području poduzeta radnja.

Članak 26.

(1) U pogledu nadležnosti sudova u Republici Hrvatskoj za suđenje strancima koji uživaju pravo imuniteta u Republici Hrvatskoj i za suđenje stranim državama i međunarodnim organizacijama važe pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje o postojanju i opsegu prava imuniteta objašnjenje daje *ministarstvo* uprave nadležno za poslove pravosuđa.

2. Nadležnost sudova u sporovima s međunarodnim elementom

Članak 27.

Sud u Republici Hrvatskoj nadležan je za suđenje kad je njegova nadležnost u sporu s međunarodnim elementom izričito određena zakonom ili međunarodnim ugovorom. Ako u zakonu ili međunarodnom ugovoru nema izričite odredbe o nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj za određenu vrstu sporova, nadležan je za suđenje u toj vrsti sporova i kad njegova nadležnost proizlazi iz odredaba zakona o mjesnoj nadležnosti suda u Republici Hrvatskoj.

Članak 28.

Brisan.

Članak 29.

Brisan.

Članak 30.

Brisan.

Članak 31.

Brisan.

Članak 32.

Brisan.

3. Stvarna nadležnost

Članak 33.

U parničnom postupku sudovi u Republici Hrvatskoj sude u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom.

Članak 34.

Općinski sudovi u parničnom postupku uvijek sude u prvom stupnju u sporovima:

1. o uzdržavanju,

2. o postojanju ili nepostojanju braka, o poništenju i rastavi braka,

3. o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva,

4. o tome s kojim će roditeljem dijete živjeti i o roditeljskoj skrbi, ako se istodobno odlučuje o rastavi braka, postojanju ili nepostojanju braka i poništenju braka,

5. o stvarnim i osobnim služnostima,

6. zbog smetanja posjeda,

7. iz najamnih, zakupnih i stambenih odnosa (osim sporova iz Članka 34.b točke 1.),

8. za ispravak informacije i za naknadu štete nastale objavom informacije,

9. za zaštitu od nezakonite radnje,

10. iz radnih odnosa koje pokreće radnik protiv odluke o prestanku ugovora o radu.

Općinski sudovi sude u prvom stupnju i u svim drugim sporovima iz Članka 1. ovoga Zakona koji nisu u prvostupanjskoj nadležnosti trgovačkih ili kojih drugih sudova.

Na području županijskog suda u kojemu je ustanovljeno više općinskih sudova zakonom se može odrediti da u određenoj vrsti sporova iz djelokruga općinskog suda na području istog županijskog suda sude samo neki od općinskih sudova.

Općinski sudovi obavljaju poslove pravne pomoći, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 34.a

Županijski sudovi u parničnom postupku:

1. sude u prvom stupnju u sporovima predviđenim zakonom,

2. rješavaju o sukobu nadležnosti između općinskih sudova kojima su neposredno viši sudovi,

3. odlučuju o žalbama protiv odluka općinskih sudova donesenih u prvom stupnju,

4. obavljaju druge poslove predviđene zakonom.

Članak 34.b

Trgovački sudovi u pamičnom postupku u prvom stupnju sude:

1. u sporovima što proizlaze iz trgovačkih ugovora i u sporovima za naknadu štete koja proizlazi iz tih ugovora između osoba koje obavljaju gospodarsku djelatnost,

2. sporove u povodu osnivanja, rada i prestanka trgovačkoga društva kao i o raspolaganju Članakstvom i Članakskim pravima u trgovačkom društvu,

3. sporove između Članakova trgovačkoga društva međusobno te između Članakova društva i društva koji se tiču upravljanja društvom i vođenja poslova društva kao i prava i obveza Članakova društva koji proizlaze iz njihova položaja u društvu, sporove između predsjednika i Članakova uprave ili nadzornog odbora društva i društva ili njegovih Članakova koji nastanu u svezi s njihovim radom u društvu ili za društvo,

4. sporove o odgovornosti Članaka trgovačkog društva, Članaka uprave ili nadzornog odbora trgovačkog društva za obveze trgovačkog društva,

5. sporove u kojima je stranka osoba nad kojom je otvoren stečajni postupak, bez obzira na svojstvo druge stranke i vrijeme pokretanja sporova te svih sporova u povodu stečaja, ako za pojedine vrste sporova zakonom nije izrijekom određeno da su za njih uvijek stvarno nadležni sudovi druge vrste (Članak 34. stavak 1.),

6. u sporovima koji se odnose na brodove i plovidbu na moru i unutamnjim vodama te u sporovima na koje se primjenjuje plovidbeno pravo (plovidbeni sporovi), osim sporova o prijevozu putnika,

7. u sporovima koji se odnose na zrakoplove i na sporove na koje se primjenjuje zračno plovidbeno pravo, osim sporova o prijevozu putnika,

8. u sporovima koji se odnose na zaštitu i uporabu industrijskog vlasništva, autorskog prava i srodnih prava i drugih prava intelektualnog vlasništva, na zaštitu i uporabu izuma i tehničkih unaprjeđenja te tvrtke, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno,

9. u sporovima u povodu djela nelojalne tržišne utakmice, monopolističkih sporazuma i narušavanja ravnopravnosti na jedinstvenom tržištu Republike Hrvatske,

10. u sporovima između osoba iz točke 1. ovoga Članka u kojima kao suparničari iz Članka 196. stavka 1. točke 1. ovoga Zakona sudjeluju i druge fizičke ili pravne osobe.

Članak 34.c

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u pamičnom postupku:

1. sudi u prvom stupnju u slučajevima predviđenim zakonom,

2. odlučuje o žalbama protiv odluka trgovačkih sudova donesenih u prvom stupnju,

3. odlučuje o sukobu mjesne nadležnosti između trgovačkih sudova,

4. obavlja druge poslove određene zakonom.

Članak 34.d

Vrhovni sud Republike Hrvatske u pamičnom postupku:

1. odlučuje o žalbama protiv prvostupanjskih odluka županijskih sudova i Visokoga trgovačkog suda Republike Hrvatske i protiv vlastitih prvostupanjskih odluka, ako zakonom nije drugačije određeno,

2. odlučuje o reviziji,

3. rješava sukob o nadležnosti između sudova na području Republike Hrvatske ako im je zajednički neposredno viši sud,

4. obavlja druge poslove određene zakonom..

Utvrđivanje vrijednosti predmeta spora

Članak 35.

(1) Kad je za utvrđivanje stvarne nadležnosti, sastava suda, prava na izjavljivanje revizije i u drugim slučajevima predviđenim u ovom zakonu mjerodavna vrijednost predmeta spora, kao vrijednost predmeta spora uzima se u obzir samo vrijednost glavnog zahtjeva.

(2) Kamate, pamićni troškovi, ugovorna kazna i ostala sporedna traženja ne uzimaju se u obzir ako ne čine glavni zahtjev.

Članak 36.

Ako se zahtjev odnosi na buduća davanja koja se ponavljaju, vrijednost predmeta spora računa se po njihovu zbroju, ali najviše do iznosa koji odgovara zbroju davanja za vrijeme od pet godina.

Članak 37.

(1) Ako jedna tužba protiv istog tuženika obuhvaća više zahtjeva koji se temelje na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, *vrijednost predmeta spora se određuje prema* zbroju vrijednosti svih zahtjeva.

(2) *Ako zahtjevi u tužbi proizlaze iz raznih osnova, ili pojedine zahtjeve ističu različiti tužitelji ili su pojedini zahtjevi istaknuti protiv različitih tuženika, vrijednost predmeta spora se određuje prema vrijednosti svakoga pojedinog zahtjeva.*

Članak 38.

Članak 38. briše se.

Članak 39.

Ako se tužbom zahtjeva samo davanje osiguranja za stanovito potraživanje ili ustanovljenje založnog prava, vrijednost predmeta spora određuje se prema iznosu potraživanja koje treba osigurati. Ali ako predmet zaloga ima manju vrijednost od potraživanja koje treba osigurati, kao vrijednost predmeta spora uzet će se vrijednost predmeta zaloga.

Članak 40.

(1) Ako se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, ali tužitelj u tužbi navede da pristaje da umjesto udovoljenja tom zahtjevu primi određenu novčanu svotu, kao vrijednost predmeta spora uzet će se ta svota.

(2) U drugim slučajevima, kad se tužbeni zahtjev ne odnosi na novčanu svotu, mjerodavna je vrijednost predmeta spora koju je tužitelj u tužbi naznačio.

(3) *Ako je u slučaju iz stavka 2. ovoga Članka tužitelj vrijednost predmeta spora očito suviše visoko ili suviše nisko naznačio, tako da se postavlja pitanje stvarne nadležnosti, sastava suda, vrste postupka, prava na izjavljivanje revizije, ovlaštenja na zastupanje ili prava na naknadu troškova postupka, sud će, po službenoj dužnosti ili na prigovor tuženika, najkasnije na pripremnom ročištu, ili ako ono nije održano, onda na prvom ročištu za glavnu raspravu prije nego što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, brzo i na prikladan način provjeriti točnost naznačene vrijednosti te rješenjem protiv kojega nije dopuštena posebna žalba odrediti vrijednost predmeta spora.*

(4) *Ako se nakon upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari utvrdi da je tužitelj propustio odrediti vrijednost predmeta spora, sud prvoga stupnja će brzo i na prikladan način, nakon što strankama omogući da se o tome izjasne, odrediti vrijednost predmeta spora rješenjem protiv kojega nije dopuštena posebna žalba.*

(5) *Na način određen u stavku 4. ovoga Članka sud će postupiti i nakon izjavljivanja žalbe, odnosno revizije, prije nego što predmet uputi višem sudu radi odlučivanja o tim pravnim lijekovima.*

4. Sastav suda

Članak 41.

(1) *U pamićnom postupku u prvom stupnju sporove sudi sudac pojedinac, ako zakonom nije određeno da sudi vijeće.*

- (2) U drugom stupnju sudovi sude u vijeću, ako zakonom nije drugačije određeno
(3) U povodu revizije sudovi odlučuju u vijeću, ako zakonom nije drugačije određeno
(4) Predsjednik vijeća može poduzimati samo one radnje u postupku i donositi samo one odluke za čije je poduzimanje odnosno donošenje ovlašten ovim zakonom.

Dosadašnji stavak 4. briše se.

Članak 42.

Kad u prvom stupnju sudi vijeće, ono je sastavljeno od trojice sudaca, ako zakonom nije drugačije određeno.

Članak 43.

Članak 43. briše se.

ZPP: Članak 44.

Kad odlučuje u drugom stupnju u sjednici vijeća, sud odlučuje u vijeću sastavljenom od trojice sudaca, ako zakonom nije drugačije određeno. U tom sastavu viši sud odlučuje i u svim drugim slučajevima, ako zakonom nije drugačije određeno.

O žalbi protiv rješenja odlučuje sudac pojedinac višeg suda, ako zakonom nije drugačije određeno.

Kad odlučuje o reviziji protiv drugostupanjskih odluka, Vrhovni sud Republike Hrvatske sudi u vijeću sastavljenom od pet sudaca, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Kad odlučuje o reviziji protiv drugostupanjskih rješenja koje je donio sudac pojedinac suda nižeg stupnja, Vrhovni sud Republike Hrvatske sudi u vijeću sastavljenom od trojice sudaca.

Članak 45.

Brisan.

5. Mjesna nadležnost

a) Općemjesna nadležnost

Članak 46.

(1) Ako zakonom nije određena isključiva mjesna nadležnost kojega drugog suda, za suđenje je nadležan sud koji je općemjesno nadležan za tuženika.

(2) U slučajevima predviđenim u ovome Zakonu za suđenje je osim suda općemjesne nadležnosti nadležan i drugi određeni sud.

Članak 47.

(1) Za suđenje je općemjesno nadležan sud na čijem području tuženik ima prebivalište.

(2) Ako tuženik nema prebivalište u Republici Hrvatskoj općemjesno nadležan je sud na čijem području tuženik ima boravište.

(3) Ako tuženik pored prebivališta ima i boravište u kojem drugom mjestu, a prema okolnostima može se pretpostaviti da će tu dulje vrijeme boraviti, općemjesno je nadležan i sud boravišta tuženika.

Članak 48.

Za suđenje u sporovima protiv pravnih osoba općemjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi njihovo registrirano sjedište.

Za suđenje u sporovima protiv županija, Grada Zagreba, gradova i općina općemjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi njihovo predstavničko tijelo.

Za suđenje u sporovima protiv Republike Hrvatske općemjesno je nadležan sud na čijem području tužitelj ima prebivalište, odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj. Ako tužitelj nema prebivalište, odnosno sjedište u Republici Hrvatskoj za suđenje u sporovima protiv Republike Hrvatske općemjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi Hrvatski sabor.

Članak 49.

Za suđenje u sporovima protiv državljanina Republike Hrvatske koji stalno živi u inozemstvu, kamo je upućen na službu ili na rad od državnog tijela ili pravne osobe, općemjesno je nadležan sud njegova posljednjeg prebivališta u Republici Hrvatskoj.

b) Posebna mjesna nadležnost Nadležnost za suparničare

Članak 50.

Ako je jednom tužbom tuženo više osoba (Članak 196. stavak 1. točka 1.), a za njih ne postoji mjesna nadležnost istog suda, nadležan je sud koji je mjesno nadležan za jednog od tuženika; a ako među njima ima glavnih i sporednih obveznika, sud koji je mjesno nadležan za koga od glavnih obveznika.

Nadležnost u sporovima za zakonsko uzdržavanje

Članak 51.

(1) Za suđenje u sporovima za zakonsko uzdržavanje, ako je tužitelj osoba koja traži uzdržavanje, nadležan je pored suda općemjesne nadležnosti i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište odnosno boravište.

(2) Ako je u sporovima za zakonsko uzdržavanje s međunarodnim elementom sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što tužitelj ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem području tužitelj ima prebivalište.

(3) Ako nadležnost suda u Republici Hrvatskoj u sporovima o zakonskom uzdržavanju postoji zato što tuženik ima imovinu u Republici Hrvatskoj iz koje se može naplatiti uzdržavanje, mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi ta imovina.

Nadležnost u sporovima za naknadu štete

Članak 52.

(1) Za suđenje u sporovima o izvanugovornoj odgovornosti za štetu, osim suda općemjesne nadležnosti, nadležan je i sud na čijem je području štetna radnja počinjena, ili sud na čijem je području štetna posljedica nastupila.

(2) Ako je šteta nastala zbog smrti ili tjelesne ozljede, nadležan je pored suda iz stavka 1. ovog Članaka i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište odnosno boravište.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog Članaka primjenjivat će se i u sporovima protiv društava osiguranja radi naknade štete trećim osobama na temelju propisa o neposrednoj odgovornosti društava osiguranja, a odredba stavka 1. ovog Članaka i u sporovima o regresnim zahtjevima po osnovi naknade štete protiv regresnih dužnika.

Nadležnost u sporovima radi zaštite prava na temelju jamstva proizvođača

Članak 53.

Za suđenje u sporovima za zaštitu prava na temelju pismenog jamstva protiv proizvođača koji je jamstvo dao nadležan je, osim suda općemjesne nadležnosti za tuženika, i sud općemjesne nadležnosti za prodavača koji je pri prodaji stvari uručio kupcu pismeno jamstvo proizvođača.

Nadležnost u bračnim sporovima

Članak 54.

(1) Za suđenje u sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja braka, poništaja braka ili rastave braka (bračni sporovi) nadležan je pored suda općemjesne nadležnosti i sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište.

(2) Ako je u bračnim sporovima sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što su bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište u Republici Hrvatskoj odnosno zato što tužitelj ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem su području bračni drugovi imali posljednje zajedničko prebivalište odnosno sud na čijem području tužitelj ima prebivalište.

Članak 54a.

Ako je u sporovima o imovinskim odnosima bračnih drugova sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što se imovina bračnih drugova nalazi u Republici Hrvatskoj ili zato što tužitelj u vrijeme podnošenja tužbe ima prebivalište ili boravište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem području tužitelj ima prebivalište ili boravište u vrijeme podnošenja tužbe.

Nadležnost u sporovima o utvrđivanju ili osporavanju očinstva ili materinstva

Članak 55.

(1) U sporovima radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva ili materinstva dijete može podići tužbu bilo pred sudom općemjesne nadležnosti bilo pred sudom na čijem području ima prebivalište odnosno boravište.

(2) Ako je u sporovima radi utvrđivanja ili osporavanja očinstva ili materinstva sud u Republici Hrvatskoj nadležan zato što tužitelj ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem području tužitelj ima prebivalište.

Nadležnost u sporovima o nekretninama i zbog smetanja posjeda

Članak 56.

(1) *Za suđenje u sporovima o pravu vlasništva i drugim stvarnim pravima na nekretnini, u sporovima zbog smetanja posjeda na nekretnini te u sporovima iz zakupnih ili najamnih odnosa na nekretnini isključivo je nadležan sud na čijem se području nalazi nekretnina.*

(2) Ako nekretnina leži na području više sudova, nadležan je svaki od tih sudova.

(3) Za sporove zbog smetanja posjeda na pokretnim stvarima nadležan je pored suda općemjesne nadležnosti i sud na čijem se području dogodilo smetanje.

Nadležnost u sporovima o zrakoplovu i brodu

Članak 57.

(1) *Kad je za suđenje u sporovima o pravu vlasništva i drugim stvarnim pravima na brodu i zrakoplovu te u sporovima iz zakupnih odnosa na brodu i zrakoplovu nadležan sud u Republici Hrvatskoj, isključivo je mjesno nadležan sud na čijem se području vodi upisnik u kojem je brod, odnosno zrakoplov upisan..*

(2) Kad je za suđenje u sporovima zbog smetanja posjeda na brodovima odnosno zrakoplovima iz stavka 1. ovog Članaka nadležan sud u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan pored suda na čijem se području vodi upisnik u koji je brod odnosno zrakoplov upisan i sud na čijem se području dogodilo smetanje.

Nadležnost za osobe koje nemaju općemjesnu nadležnost u Republici Hrvatskoj

Članak 58.

(1) Tužba o imovinsko-pravnim zahtjevima protiv osobe koja nema općemjesnu nadležnost u Republici Hrvatskoj može se podnijeti svakome sudu u Republici Hrvatskoj na čijem se području nalazi takva imovina te osobe ili predmet koji se tužbom traži.

(2) Ako nadležnost suda u Republici Hrvatskoj postoji zato što je obveza nastala za vrijeme boravka tuženika u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan sud na čijem je području obveza nastala.

(3) U sporovima protiv osobe koja u Republici Hrvatskoj nema općemjesnu nadležnost, za obveze koje treba ispuniti u Republici Hrvatskoj, tužba se može podnijeti sudu na čijem je području tu obvezu treba ispuniti.

Nadležnost po mjestu u kome se nalazi poslovna jedinica pravne osobe

Članak 59.

Za suđenje u sporovima protiv pravne osobe koja ima poslovnu jedinicu izvan svog sjedišta, ako spor *nastane u povodu djelatnosti* te jedinice, pored suda općemjesne nadležnosti nadležan je i sud na čijem se području ta poslovna jedinica nalazi.

Nadležnost po mjestu gdje se nalazi zastupništvo strane osobe u Republici Hrvatskoj

Članak 60.

U sporovima protiv fizičke ili pravne osobe koja ima sjedište u inozemstvu u pogledu obveza koje su zasnovane u Republici Hrvatskoj ili im se u njoj ima udovoljiti, tužba se može podnijeti sudu u Republici Hrvatskoj na čijem se području nalazi njezino stalno zastupništvo za Republiku Hrvatsku ili sjedište tijela kome je povjereno da obavlja njezine poslove.

Nadležnost za sporove iz odnosa s vojnim jedinicama

Članak 61.

U sporovima iz odnosa s vojnim jedinicama isključivo je nadležan sud na čijem se području nalazi sjedište komande vojne jedinice.

Nadležnost u sporovima iz nasljednopravnih odnosa

Članak 62.

Dok ostavinski postupak nije pravomoćno završen, za suđenje u sporovima iz nasljednopravnih odnosa te u sporovima o potraživanjima vjerovnika prema ostaviocu, pored suda općemjesne nadležnosti mjesno je nadležan i sud na čijem se području nalazi sud koji provodi ostavinski postupak.

Nadležnost za sporove u *ovršnom* i stečajnom postupku

Članak 63.

Za suđenje u sporovima koji nastaju u tijeku i u povodu sudskog ili *upravnoga ovršnog* postupka odnosno u tijeku i u povodu stečajnog postupka mjesno je isključivo nadležan sud na čijem se području nalazi sud koji provodi *ovršni* ili stečajni postupak odnosno sud na čijem se području provodi *upravna ovrha*.

Članak 63.a

U sporovima u kojima je nad objema strankama otvoren stečajni postupak, mjesno je nadležan sud pred kojim je protiv jedne od stranaka prije otvoren stečajni postupak.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga Članka, u sporovima iz te odredbe o izlučnim i razlučnim pravima, o postojanju ili nepostojanju tražbina prema stečajnom dužniku, o postojanju obveza stečajne mase te o pobijanju pravnih radnji stečajnoga dužnika, mjesno je nadležan sud na čijem se području nalazi sjedište stečajnoga dužnika.

Nadležnost po mjestu plaćanja

Članak 64.

Za suđenje u sporovima imaoca mjenice ili čeka protiv potpisnika nadležan je, pored suda općemjesne nadležnosti, i sud mjesta plaćanja.

Nadležnost u sporovima iz radnih odnosa

Članak 65.

Ako je u sporu iz radnog odnosa tužitelj radnik, za suđenje je nadležan, pored suda koji je općemjesno nadležan za tuženika, i sud na čijem se području rad obavlja ili se obavljao odnosno sud na čijem se području rad morao obavljati te sud na čijem je području zasnovan radni odnos.

Uzajamna nadležnost za tužbe protiv stranih državljana

Članak 66.

Ako u stranoj državi državljanin Republike Hrvatske može biti tužen pred sudom koji, prema odredbama ovog zakona, ne bi bio mjesno nadležan za suđenje u toj građanskopravnoj stvari, ista će nadležnost važiti i za suđenje državljaninu te strane države pred sudom u Republici Hrvatskoj.

c) Određivanje mjesne nadležnosti od višeg suda

Članak 67.

Ako nadležni sud zbog izuzeća suca *ili iz drugih razloga* ne može postupati, obavijestit će o tome neposredno viši sud, koji će odrediti da u tom predmetu postupa drugi stvarno nadležni sud s njegova područja.

Članak 68.

Nadležni sud prvog stupnja može sam ili na prijedlog stranke zatražiti od najvišeg suda određene vrste da odredi da u pojedinom predmetu postupa drugi stvarno nadležni sud s njegova područja ako je očito da će se tako lakše provesti postupak ili ako za to postoje drugi važni razlozi.

O prijedlogu stranke iz stavka 1. ovoga Članka odlučuje prvostupanjski sud rješenjem protiv kojeg žalba nije dopuštena.

O zahtjevu prvostupanjskog suda iz stavka 1. ovoga Članka odlučuje sudac pojedinac najvišeg suda određene vrste.

Članak 69.

Ako je za suđenje nadležan sud u Republici Hrvatskoj, ali se prema odredbama ovog zakona ne može utvrditi koji je sud mjesno nadležan, Vrhovni sud Republike Hrvatske, na prijedlog stranke odrediti će koji će stvarno nadležni sud biti mjesno nadležan.

d) Sporazum o mjesnoj nadležnosti

Članak 70.

(1) Ako zakonom nije određena isključiva mjesna nadležnost suda, stranke se mogu sporazumjeti da im u prvom stupnju sudi sud koji nije mjesno nadležan, uz uvjet da je taj sud stvarno nadležan.

(2) Ako je zakonom određeno da su za suđenje u određenom sporu mjesno nadležna dva suda ili više sudova, stranke se mogu sporazumjeti da im u prvom stupnju sudi jedan od tih sudova ili drugi stvarno nadležni sud.

(3) Taj sporazum važi samo ako je pismeno sastavljen i ako se tiče određenog spora ili više sporova koji svi proistječu iz određenog pravnog odnosa.

(4) *Sporazum o mjesnoj nadležnosti sklopljen je u pisanom obliku i ako je sklopljen razmjenom pisama, brzopjava, teleksa ili drugih telekomunikacijskih sredstava koja omogućavaju pisani dokaz o sklopljenom ugovoru.*

(5) Ispravu o sporazumu tužitelj mora priložiti na tužbu.

Glava treća

IZUZEĆE

Članak 71.

Sudac ne može obavljati sudačku dužnost:

1) ako je sam stranka, zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke, ako je sa strankom u odnosu suovlaštenika, suobveznika ili regresnog obveznika ili ako je u istom predmetu saslušan kao svjedok ili vještak;

2) ako stalno ili privremeno radi u pravnoj osobi koja je stranka u postupku;

3) ako mu je stranka ili zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stupnja, a u pobočnoj liniji do četvrtog stupnja ili mu je bračni drug *izvanbračni drug* ili srodnik po tazbini do drugog stupnja, bez obzira na to je li brak prestao ili nije;

4) ako je staratelj, usvojitelj ili usvojenik stranke, njezina zakonskog zastupnika ili punomoćnika;

5) ako je u istom predmetu sudjelovao u postupku pred nižim sudom ili pred kojim drugim tijelom

6) ako je u stečajnom postupku u povodu kojega je došlo do spora sudjelovao ili sudjeluje kao stečajni sudac ili Članak stečajnog vijeća,

7) ako postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost.

Članak 72.

(1) Sudac čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće iz Članaka 71. toč. 1. do 6. ovog zakona, dužan je prekinuti svaki rad na tom predmetu i o tome obavijestiti predsjednika suda, koji će mu odrediti zamjenika. Ako je riječ o izuzeću predsjednika suda, on će odrediti sebi zamjenika iz reda sudaca tog suda; a ako to nije moguće, postupit će prema Članaku 67. ovog zakona.

(2) Ako sudac smatra da postoje druge okolnosti koje dovode u sumnju njegovu nepristranost (Članak 71. točka 7), obavijestit će o tome predsjednika suda, koji će odlučiti o izuzeću. Do donošenja rješenja predsjednika suda sudac može poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Članak 73.

Stranke mogu tražiti izuzeće samo suca koji sudjeluje u određenom postupku, odnosno predsjednika suda koji o zahtjevu za izuzeće treba odlučiti.

Nije dopušten zahtjev za izuzeće:

1) kojim se uopćeno traži izuzeće svih sudaca nekoga suda ili svih sudaca koji bi mogli suditi u nekom predmetu,

2) o kojem je već odlučeno,

3) u kojem nije naveden obrazloženi razlog zbog kojeg se traži izuzeće.

Zahtjeve iz stavka 2. ovoga Članka odbacit će sudac pojedinac ili predsjednik vijeća pred kojim teče postupak u povodu kojeg je izuzeće zatraženo.

Protiv rješenja iz stavka 3. ovoga Članka posebna žalba nije dopuštena.

Ako je zahtjev za izuzeće iz stavka 2. ovoga Članka istaknut u pravnom lijeku, odbacit će ga predsjednik prvostupanjskog suda.

Stranka je dužna podnijeti zahtjev za izuzeće suca čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije do završetka rasprave pred prvostupanjskim sudom; a ako nije bilo rasprave, do donošenja odluke.

Zahtjev za izuzeće suca višeg suda stranka može staviti u pravnom lijeku ili odgovoru na pravni lijek.

Članak 74.

(1) O zahtjevu stranke za izuzeće odlučuje predsjednik suda. *ako zakonom nije drugačije određeno*

(2) Ako stranka traži izuzeće predsjednika suda, odluku o izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda.

(3) O zahtjevu stranaka za izuzeće predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske odlučuje *»vijeće sastavljeno od pet sudaca* tog suda.

(4) Prije donošenja rješenja o izuzeću uzet će se izjava od suca čije se izuzeće traži, a prema potrebi obaviti će se i drugi izviđaj.

(5) *Primjerak izjave suca čije se izuzeće traži, odnosno izvješća o obavljenim izviđajima predsjednik suda dostavit će strankama, koje mogu u roku od tri dana dati svoje očitovanje.*

(6) Protiv rješenja kojim se zahtjev za izuzeće prihvaća nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev *odbacuje ili odbija* nije dopuštena posebna žalba.

Članak 75.

Kad sudac pojedinac, predsjednik vijeća, članak vijeća ili predsjednik suda sazna da je stavljen zahtjev za njegovo izuzeće, dužan je obustaviti svaki rad na tom predmetu, a ako je izuzeće zatraženo zbog razloga iz Članka 71. točke 7. ovoga Zakona, može do donošenja rješenja o zahtjevu poduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odgode.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga Članka sudac pojedinac ili predsjednik vijeća može rješenjem protiv kojega nije dopuštena žalba odlučiti nastaviti s radom ako ocijeni da je zahtjev za izuzeće očito neosnovan i da je postavljen radi sprječavanja ili ometanja suda u poduzimanju određenih radnji, odnosno radi odugovlačenja postupka.

U slučaju iz stavka 2. ovoga Članka sudac pojedinac ili predsjednik vijeća će odrediti da se spis predmeta umnoži te da se prijepis spisa zajedno sa zahtjevom za izuzeće proslijedi na odlučivanje.

Ako zahtjev za izuzeće bude prihvaćen, radnje koje su poduzete i odluke koje su donesene u smislu stavka 2. i 3. ovoga Članka ukinut će sudac pojedinac ili predsjednik vijeća koji će preuzeti vođenje postupka.

Sud će novčano kazniti, uz odgovarajuću primjenu odredaba Članka 10. ovoga Zakona, stranku i umješaka, odnosno njihova zastupnika ako se utvrdi da je zahtjev za izuzeće očito neosnovan i da je podnesen samo zato da bi se omelo ili spriječilo sud u poduzimanju nekih radnji ili radi odugovlačenja postupka.

Na zahtjev protivne stranke sud će bez odgode rješenjem odlučiti o naknadi troškova postupka koji su toj stranci uzrokovani postavljanjem neosnovanoga zahtjeva za izuzeće. Protiv toga rješenja posebna žalba nije dopuštena, a na temelju njega ovrha se može tražiti i prije njegove pravomoćnosti

Članak 76.

(1) Odredbe o izuzeću sudaca primjenjivati će se na odgovarajući način i na *sudske savjetnike i zapisničare.*

(2) *O izuzeću sudskih savjetnika i zapisničara odlučuje sudac pojedinac ili predsjednik vijeća.*

Glava četvrta

STRANKE I NJIHOVI ZAKONSKI ZASTUPNICI

Članak 77.

- (1) Stranka u postupku može biti svaka fizička i pravna osoba.
- (2) Posebnim propisima određuje se tko može biti stranka u postupku osim fizičkih i pravnih osoba.
- (3) Parnični sud može iznimno, s pravnim učinkom u određenoj parnici, priznati svojstvo stranke i onim oblicima udruživanja koji nemaju stranačku sposobnost prema odredbama st. 1. i 2. ovog Članaka ako utvrdi da, s obzirom na predmet spora, u suštini udovoljavaju bitnim uvjetima za stjecanje stranačke sposobnosti, a osobito ako raspolažu imovinom na kojoj se može provesti *ovrha*.
- (4) Protiv rješenja iz stavka 3. ovog Članaka kojim se priznaje svojstvo stranke u parnici nije dopuštena posebna žalba.

Članak 78.

Kad su državni odvjetnik ili koje drugo državno tijelo zakonom ovlašteni pokrenuti parnični postupak oni mogu poduzimati radnje u postupku potrebne za ostvarivanje svojih ovlasti.

Članak 79.

- (1) Stranka koja je potpuno poslovno sposobna može sama obavljati radnje u postupku (parnična sposobnost).
- (2) Punoletna osoba kojoj je djelomično ograničena poslovna sposobnost parnično je sposobna u granicama svoje poslovne sposobnosti.
- (3) Maloljetnik koji nije stekao potpunu poslovnu sposobnost parnično je sposoban u granicama u kojima mu se priznaje poslovna sposobnost.

Članak 80.

- (1) Stranku koja nema parničnu sposobnost zastupa njezin zakonski zastupnik.
- (2) Zakonski zastupnik određuje se zakonom ili aktom nadležnog državnog tijela donesenim na temelju zakona.

Članak 81.

- (1) Zakonski zastupnik može u ime stranke poduzimati sve radnje u postupku; ali ako je za podnošenje ili povlačenje tužbe, za priznanje odnosno za odricanje od tužbenog zahtjeva, za zaključenje nagodbe ili za poduzimanje drugih radnji u postupku u posebnim propisima određeno da zastupnik mora imati posebno ovlaštenje, on može te radnje poduzimati samo ako ima takvo ovlaštenje.
- (2) Osoba koja se pojavljuje kao zakonski zastupnik dužna je na zahtjev suda dokazati da je zakonski zastupnik. Kad je za poduzimanje određenih radnji u postupku potrebno posebno ovlaštenje, zakonski zastupnik dužan je dokazati da ima takvo ovlaštenje.
- (3) Kad sud ustanovi da zakonski zastupnik osobe pod starateljstvom ne pokazuje potrebnu pažnju u zastupanju, obavijestit će o tome tijelo starateljstva. Ako bi zbog propuštanja zastupnika mogla nastati šteta za osobu pod starateljstvom, sud će zastati s postupkom i predložiti da se odredi drugi zakonski zastupnik.

Članak 82.

U tijeku cijelog postupka sud će, po službenoj dužnosti, paziti može li osoba koja se pojavljuje kao stranka biti stranka u postupku i je li parnično sposobna, zastupa li parnično nesposobnu stranku njezin zakonski zastupnik i ima li zakonski zastupnik posebno ovlaštenje kad je ono potrebno.

Članak 83.

- (1) Kad sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao stranka ne može biti stranka u postupku, a taj se nedostatak može otkloniti, pozvat će tužitelja da izvrši potrebne ispravke u tužbi ili će poduzeti druge mjere da bi se postupak mogao nastaviti s osobom koja može biti stranka u postupku.
- (2) Isto tako, kad sud utvrdi da stranka nema zakonskog zastupnika ili da zakonski zastupnik nema posebno ovlaštenje kad je ono potrebno, zatražit će da nadležno tijelo starateljstva postavi staratelja parnično nesposobnoj osobi odnosno pozvat će zakonskog zastupnika da pribavi

posebno ovlaštenje ili će poduzeti druge mjere koje su potrebne da bi parnično nesposobna stranka bila pravilno zastupana.

(3) Sud može odrediti stranci rok za otklanjanje nedostataka iz st. 1. i 2. ovog Članaka.

(4) Dok se ne otklone ti nedostaci, mogu se u postupku poduzimati samo one radnje zbog čije bi odgode mogle nastati štetne posljedice za stranku.

(5) Ako se navedeni nedostaci ne mogu otkloniti ili ako određeni rok bezuspješno protekne, sud će rješenjem ukinuti radnje provedene u postupku ako su zahvaćene tim nedostacima i odbaciti tužbu ako su nedostaci takve prirode da sprečavaju daljnje vođenje parnice.

(6) Protiv rješenja kojim se naređuju mjere za otklanjanje nedostataka nije dopuštena žalba.

Članak 84.

(1) Ako se u tijeku postupka pred prvostupanjskim sudom pokaže da bi redovan postupak oko postavljanja zakonskog zastupnika tuženiku trajao dugo, tako da bi zbog toga za jednu ili obje stranke mogle nastati štetne posljedice, sud će tuženiku postaviti privremenog zastupnika.

(2) Uz uvjet iz stavka 1. ovog Članaka sud će postaviti tuženiku privremenog zastupnika osobito u ovim slučajevima:

1) ako tuženik nije parnično sposoban, a nema zakonskog zastupnika;

2) ako postoje suprotni interesi tuženika i njegova zakonskog zastupnika;

3) ako obje stranke imaju istog zakonskog zastupnika;

4) ako je boravište tuženika nepoznato, a tuženik nema punomoćnika;

5) ako se tuženik ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju punomoćnika u Republici Hrvatskoj nalaze u inozemstvu, a dostava se nije mogla obaviti.

(3) postavljanju privremenog zastupnika sud će bez odgode obavijestiti tijelo starateljstva, a i stranke kad je to moguće.

(4) Sud može privremenoga zastupnika postaviti i pravnoj osobi, primjenjujući na odgovarajući način odredbe prethodnih stavaka ovoga Članka.

(5) Ako se tijekom postupka nakon podnošenja tužbe i u odnosu na tužitelja ostvare razlozi zbog kojih je prema prethodnim odredbama ovoga Članka moguće tuženiku postaviti privremenoga zastupnika, sud će privremenoga zastupnika postaviti i tužitelju.

Članak 85.

(1) Privremeni zastupnik ima u postupku za koji je postavljen sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika.

(2) Ta prava i dužnosti privremeni zastupnik vrši sve dok se *stranka* ili njezin punomoćnik ne pojavi pred sudom odnosno dok tijelo starateljstva ne obavijesti sud da je postavilo staratelja.

Članak 86.

(1) Ako je privremeni zastupnik postavljen *stranci* iz razloga navedenih u Članaku 84. stavku 2. i toč. 4. i 5. ovog zakona, sud će izdati oglas koji će objaviti u *Narodnim novinama* i na oglasnoj ploči suda, a prema potrebi i na drugi prikladan način.

(2) Oglas treba da sadrži naznaku suda koji je postavio privremenog zastupnika, zakonsku osnovu, ime *stranke* kojoj se postavlja zastupnik, predmet spora, ime zastupnika i njegovo zanimanje i boravište te upozorenje da će zastupnik zastupati *stranku* u postupku sve dok se *stranka ili njezin* punomoćnik ne pojavi pred sudom odnosno dok tijelo starateljstva ne obavijesti sud da je postavilo staratelja.

Članak 87.

Brisan.

Članak 88.

Strani državljanin koji nije parnično sposoban prema zakonu države čiji je državljanin, a parnično je sposoban prema zakonu Republike Hrvatske, može sam poduzimati radnje u postupku. Zakonski zastupnik može poduzimati radnje u postupku samo dok strani državljanin ne izjavi da sam preuzima vođenje parnice.

Glava peta

PUNOMOĆNICI

Članak 89.

(1) Stranke mogu poduzimati radnje u postupku osobno ili preko punomoćnika, ali sud može pozvati stranku koja ima punomoćnika da se pred sudom osobno izjasni o činjenicama koje treba utvrditi u pamici.

(2) Stranka koju zastupa punomoćnik može uvijek doći pred sud i davati izjave pored svog punomoćnika.

Članak 89.a

Stranku kao punomoćnik može zastupati samo odvjetnik, ako zakonom nije drugačije određeno.

Stranku može kao punomoćnik zastupati osoba koja je s njome u radnom odnosu, ako je potpuno poslovno sposobna.

Stranku kao punomoćnik može zastupati srodnik po krvi u pravoj liniji, brat, sestra ili bračni drug – ako je potpuno poslovno sposoban i ako se ne bavi nadriparstvom.

Članak 90.

Ako se kao punomoćnik pojavi osoba koja ne može biti punomoćnikom prema odredbama Članka 89.a ovoga Zakona, sud će takvoj osobi uskratiti daljnje zastupanje i o tome obavijestiti stranku.

Žalba protiv rješenja o uskrati zastupanja ne zadržava provedbu rješenja.

Ako utvrdi da punomoćnik koji nije odvjetnik nije sposoban obavljati tu dužnost, sud će upozoriti stranku na štetne posljedice koje mogu nastati zbog nepravilnog zastupanja.

Članak 91.

Ako u pamicama o imovinskopravnim zahtjevima vrijednost predmeta spora prelazi 50.000,00 kuna, punomoćnici pravnih osoba mogu biti samo osobe koje imaju položen pravosudni ispit.

Članak 92.

Radnje u postupku što ih punomoćnik poduzima u granicama punomoći imaju isti pravni učinak kao da ih je poduzela sama stranka.

Članak 93.

(1) Stranka može izmijeniti ili opozvati izjavu svog punomoćnika na ročištu na kome je ta izjava dana.

(2) Ako je punomoćnik priznao koju činjenicu na ročištu kome stranka nije prisustvovala ili je koju činjenicu priznao u podnesku, a stranka to priznanje kasnije izmijeni ili opozove, sud će ocijeniti obje izjave prema Članaku 221. stavku 2. ovog zakona.

Članak 94.

(1) Opseg punomoći određuje stranka.

(2) Stranka može ovlastiti punomoćnika da poduzima samo određene radnje ili da poduzima sve radnje u postupku.

Članak 95.

(1) Ako je stranka izdala odvjetniku punomoć za vođenje pamice, a nije pobliže odredila ovlaštenja u punomoći, odvjetnik je ovlašten na temelju takve punomoći:

1) obavljati sve radnje u postupku, a osobito podnijeti tužbu, povući je, priznati tužbeni zahtjev ili se odreći tužbenog zahtjeva, zaključiti nagodbu, podnijeti pravni lijek i odreći se ili odustati od njega te zahtijevati izdavanje privremenih mjera osiguranja;

2) stavljati zahtjev za *ovrhu* ili osiguranje i poduzimati potrebne radnje u postupku u povodu takva zahtjeva;

3) od protivne stranke primiti dosuđene troškove;

4) punomoć prenijeti na drugog odvjetnika ili ovlastiti drugog odvjetnika na poduzimanje samo pojedinih radnji u postupku.

(2) Za podnošenje prijedloga za ponavljanje postupka odvjetniku je potrebna posebna punomoć, ako je od pravomoćnosti odluke proteklo više od šest mjeseci.

(3) *Odvjetnički vježbenik bez položenoga pravosudnog ispita može zamjenjivati odvjetnika kod kojeg je zaposlen samo pred sudom prvoga stupnja, u postupcima čija vrijednost predmeta spora nije veća od 50.000,00 kuna.*

(4) *Odvjetnički vježbenik s položenim pravosudnim ispitom može zamjenjivati odvjetnika bez ikakvih ograničenja.*

Članak 96.

Ako stranka u punomoći nije pobliže odredila ovlaštenja punomoćnika, punomoćnik koji nije odvjetnik može, na temelju takve punomoći, obavljati sve radnje u postupku, ali mu je uvijek potrebno izričito ovlaštenje za povlačenje tužbe, za priznanje ili za odricanje od tužbenog zahtjeva, za zaključenje nagodbe, za odricanje ili odustanak od pravnog lijeka i za prenošenje punomoći na drugu osobu te za podnošenje izvanrednih pravnih lijekova.

Članak 97.

- (1) Stranka izdaje punomoć pismeno ili usmeno na zapisnik kod suda.
- (2) Stranka koja nije pismena ili nije u stanju potpisati se stavit će na pismenu punomoć umjesto potpisa otisak kažiprsta. Ako se u tom slučaju punomoć izdaje osobi koja nije odvjetnik, potrebna je prisutnost dvojice svjedoka koji će se potpisati na punomoći.
- (3) Ako posumnja u istinitost pismene punomoći, sud može rješenjem odrediti da se podnese ovjerena punomoć. Protiv tog rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 98.

- (1) Punomoćnik je dužan pri prvoj radnji u postupku podnijeti punomoć.
- (2) Sud može dopustiti da radnje u postupku za stranku privremeno obavi osoba koja nije podnijela punomoć, ali će istovremeno narediti toj osobi da naknadno u određenom roku podnese punomoć ili odobrenje stranke za obavljanje pamične radnje.
- (3) Dok ne protekne rok za podnošenje punomoći, sud će odgoditi donošenje odluke. Ako taj rok bezuspješno protekne, sud će nastaviti postupak, ne uzimajući u obzir radnje što ih je obavila osoba bez punomoći.
- (4) Sud je dužan u tijeku cijelog postupka paziti je li osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik ovlaštena za zastupanje. Ako sud utvrdi da osoba koja se pojavljuje kao punomoćnik nije ovlaštena za zastupanje, ukinut će pamične radnje što ih je ta osoba poduzela ako te radnje nije stranka naknadno odobrila.

Članak 99.

- (1) Stranka može punomoć u svako vrijeme opozvati, a punomoćnik je može u svako vrijeme otkazati.
- (2) Opozivanje odnosno otkaz punomoći mora se saopćiti sudu pred kojim se vodi postupak pismeno ili usmeno na zapisnik.
- (3) Opozivanje odnosno otkaz punomoći važi za protivnu stranku od časa kad joj je saopćen.
- (4) Poslije otkaza punomoći punomoćnik je dužan još mjesec dana obavljati radnje za osobu koja mu je izdala punomoć ako je potrebno da od nje otkloni kakvu štetu koja bi u to vrijeme mogla nastati.

Članak 100.

- (1) *Ako je punomoćniku dano ovlaštenje da može obavljati sve radnje u postupku, a stranka izgubi pamičnu sposobnost, odnosno njezin zakonski zastupnik umre ili izgubi poslovnu sposobnost, ili ako zakonski zastupnik bude razriješen dužnosti, punomoćnik je ovlašten i nadalje poduzimati radnje u postupku, ali novi zakonski zastupnik može opozvati punomoć*
- (2) U slučajevima navedenim u stavku 1. ovog članka punomoćniku koji nije odvjetnik uvijek prestaju ovlaštenja koja se u punomoći moraju izričito navesti (članak 96.).

Članak 101.

- (1) *Smrću fizičke osobe, odnosno prestankom pravne osobe prestaje i punomoć koju je ona izdala*
- (2) U slučaju stečaja punomoć koju je izdao stečajni dužnik prestaje kad prema važećim propisima nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka, *ako zakonom nije drugačije određeno.*
- (3) Iznimno od odredaba st. 1. i 2. ovog članka, punomoćnik je dužan još mjesec dana obavljati radnje u postupku ako je potrebno da od stranke otkloni štetu.

Glava šesta

JEZIK U POSTUPKU

Članak 102.

(1) Stranke i drugi sudionici u postupku imaju pravo pri sudjelovanju na ročištima i pri usmenom poduzimanju drugih procesnih radnji pred sudom upotrebljavati svoj jezik. Ako se postupak ne vodi na jeziku stranke odnosno drugih sudionika u postupku, osigurat će im se usmeno prevođenje na njihov jezik onoga što se na ročištu iznosi te usmeno prevođenje isprava koje se na ročištu koriste radi dokazivanja.

(2) Stranke i drugi sudionici u postupku poučit će se o pravu da usmeni postupak pred sudom prate na svom jeziku uz pomoć tumača. Oni se mogu odreći prava na prevođenje ako izjave da znaju jezik na kojem se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da im je dana pouka te izjave stranaka odnosno sudionika.

(3) Prevođenje obavljaju tumači.

(4) Troškovi prevođenja padaju na teret stranke ili sudionika kojega se tiču.

Članak 103.

(1) Pozivi, odluke i druga pismena upućuju se strankama i drugim sudionicima u postupku na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

(2) U članku 103. stavak 2. briše se.

Članak 104.

Stranke i drugi sudionici u postupku upućuju sudu svoje tužbe, žalbe i druge podneske na *hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.*

Članak 105.

Uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina u pamičnom postupku uređuje se posebnim zakonom.

Troškovi prevođenja na jezik nacionalne manjine koji nastanu primjenom odredaba Ustava Republike Hrvatske, ovoga Zakona te drugih zakona o pravu pripadnika nacionalnih manjina na uporabu svoga jezika padaju na teret sredstava suda.

Glava sedma

PODNESCI

Članak 106.

(1) Tužba, odgovor na tužbu, pravni lijekovi i druge izjave, prijedlozi i saopćenja koji se daju izvan rasprave podnose se pismeno (podnesci).

(2) Podnesci moraju biti razumljivi i moraju sadržati sve ono što je potrebno da bi se u vezi s njima moglo postupiti. Oni osobito treba da sadrže: oznaku suda, ime, zanimanje i prebivalište odnosno boravište stranaka, njihovih zakonskih zastupnika i punomoćnika, ako ih imaju, predmet spora, sadržaj izjave i potpis podnosioca.

(3) Stranka, odnosno njezin zastupnik potpisuju podnesak na njegovu kraju

(4) Ako izjava sadrži kakav zahtjev, stranka treba da u podnesku navede činjenice na kojima temelji zahtjev i dokaze kad je to potrebno.

(5) Izjava koja se daje podneskom može se, umjesto podneskom, dati usmeno na zapisnik kod pamičnog suda.

Članak 107.

(1) Podnesci koje treba dostaviti protivnoj stranci predaju se sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku. Tako treba postupiti i kad se uz podnesak podnose prilozi.

(2) Ako je na protivnoj strani više osoba koje imaju zajedničkoga zakonskog zastupnika ili punomoćnika mogu se za sve te osobe podnesci i prilozi predavati u jednom primjerku.

Članak 108.

(1) Isprave koje se prilažu podnesku podnose se u izvorniku ili u prijepisu.

(2) Ako stranka priloži ispravu u izvorniku, sud će takvu ispravu zadržati, a protivnoj stranci dopustiti da je razgleda. Kad prestane potreba da se takva isprava drži u sudu, vratit će se

podnosiocu na njegov zahtjev, ali sud može tražiti od podnosioca da spisima priloži prijepis isprave.

(3) Ako je isprava priložena u prijepisu, sud će na zahtjev protivne stranke pozvati podnosioca da podnese sudu ispravu u izvorniku, a protivnoj stranci dopustiti da je pregleda. Kad je to potrebno, sud će odrediti rok u kojem se isprava ima predati odnosno pregledati.

(4) Protiv tih rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 109.

(1) Ako je podnesak nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud će podnosioca poučiti i pomoći mu da podnesak ispravi odnosno dopuni i u tu svrhu može ga pozvati u sud ili mu vratiti podnesak radi ispravka.

(2) Kad sud vrati podnesak podnosiocu radi ispravka ili dopune, odredit će rok za ponovno podnošenje podneska.

(3) Ako podnesak vezan za rok bude ispravljen odnosno dopunjen i predan sudu u roku određenom za dopunu ili ispravak, smatrat će se da je podnesen sudu onog dana kad je prvi put bio podnesen.

(4) Smatrat će se da je podnesak povučen ako ne bude vraćen sudu u određenom roku; a ako bude vraćen bez ispravka odnosno dopune, odbacit će se.

(5) *Ako podnesci ili prilozi nisu podneseni u dovoljnom broju primjeraka, sud će odrediti da se oni prepisu na trošak stranke, uz odgovarajuću primjenu propisa o sudskim pristojbama.*

Članak 110.

Sud prvog stupnja kaznit će novčanom kaznom od 500,00 do 5.000,00 kuna fizičku osobu, odnosno od 2.000,00 do 20.000,00 kuna pravnu osobu koja u podnesku vrijeđa sud, stranku ili drugoga sudionika u postupku. Novčana kazna može se izreći i zastupniku stranke i umješaka ako je on odgovoran za vrijeđanje suda.

Odredbe Članka 10. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju u slučajevima iz stavka 1. ovoga Članka.

Odredbe prethodnih stavaka ovoga Članka primjenjuju se u svim slučajevima kad sud izriče novčanu kaznu po odredbama ovoga Zakona, osim ako što drugo nije izričito predviđeno za pojedine slučajeve

Glava osma

ROKOVI I ROČIŠTA

Rokovi

Članak 111.

(1) Ako rokovi nisu određeni zakonom, određuje ih sud s obzirom na okolnosti slučaja.

(2) Rok koji sud odredi može se produljiti na prijedlog zainteresirane osobe ako za to postoje opravdani razlozi.

(3) Prijedlog se mora podnijeti prije proteka roka čije se produljenje traži.

(4) Protiv rješenja o produljenju roka nije dopuštena žalba.

Članak 112.

(1) Rokovi se računaju na dane, mjesece i godine.

(2) Ako je rok određen na dane, u rok se ne uračunava dan kad je dostava ili saopćenje obavljeno odnosno dan u koji pada događaj otkad treba računati trajanje roka, već se za početak roka uzima prvi idući dan.

(3) Rokovi određeni na mjesece odnosno na godine završavaju se protekom onog dana posljednjeg mjeseca odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kada je rok otpočeo. Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok se završava posljednjeg dana tog mjeseca.

(4) Ako posljednji dan roka pada na državni *blagdan*, ili u nedjelju ili u koji drugi dan kad sud ne radi, rok istječe protekom prvoga idućeg radnog dana.

Članak 113.

(1) Kad je podnesak vezan za rok, smatra se da je dan u roku ako je prije nego što rok protekne predan nadležnom sudu.

(2) Ako je podnesak upućen preko pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafski, dan predaje pošti smatra se danom predaje sudu kojemu je upućen.

- (3) Ako je podnesak upućen telegrafski, a ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, smatrat će se da je dan u roku ako uredan podnesak naknadno bude predan sudu ili bude upućen sudu preporučenom pošiljkom u roku od tri dana od dana predaje brzojava pošti.
- (4) Za osobe koje se nalaze na obaveznoj vojnoj službi dan predaje podneska vojnoj jedinici odnosno vojnoj ustanovi ili štabu smatra se danom predaje sudu.
- (5) Odredba stavka 4. ovog Članaka odnosi se i na ostale osobe koje se nalaze u službi u vojnim jedinicama odnosno vojnim ustanovama ili štabovima u mjestima u kojima ne postoji redovna pošta.
- (6) Za osobe lišene slobode dan predaje podneska upravi zatvora, kazneno-popravne ustanove ili odgojnopopravnog doma smatra se danom predaje sudu.
- (7) Ako je podnesak koji je vezan za rok predan ili upućen nenadležnom sudu prije proteka roka, a stigne nadležnom sudu nakon proteka roka, smatrat će se da je na vrijeme podnesen ako se njegovo podnošenje nenadležnom sudu može pripisati neznanju ili očitij pogrešci podnosioca.
- (8) Odredbe st. 1. do 7. ovog Članaka primjenjuje se i na rok u kojem se prema posebnim propisima mora podići tužba a i na rok zastare potraživanja ili kakva drugog prava.

Ročišta

Članak 114.

- (1) Ročište određuje sud kad je to zakonom propisano ili kad to zahtijevaju potrebe postupka. Protiv rješenja o određivanju ročišta nije dopuštena žalba.
- (2) Sud će na ročište pravovremeno pozvati stranke i ostale osobe čija se prisutnost smatra potrebnom. Uz poziv će se stranci dostaviti podnesak koji je dao povod za određivanje ročišta, a u pozivu će se naznačiti mjesto, prostorija i vrijeme održavanja ročišta.
- (3) Ako se uz poziv ne dostavlja podnesak, u pozivu će se navesti stranke, predmet spora te radnja koja se na ročištu ima obaviti.
- (4) Sud će u pozivu osobito upozoriti na zakonske posljedice izostanka s ročišta.

Članak 115.

- (1) Ročište se, u pravilu, održava u sudskoj zgradi.
- (2) Sud može odlučiti da se ročište održi izvan sudske zgrade kad ustanovi da je to nužno ili da će se na taj način uštedjeti u vremenu ili u troškovima postupka. Protiv takva rješenja nije dopuštena žalba.

Članak 116.

- (1) Sud može ročište odgoditi kad je to potrebno radi izvođenja dokaza ili kad za to postoje drugi opravdani razlozi.
- (2) Kad se ročište odgodi, sud će po mogućnosti prisutnima odmah saopćiti mjesto i vrijeme novog ročišta.
- (3) Protiv rješenja o odgodi ročišta nije dopuštena žalba.

Povrat u prijašnje stanje

Članak 117.

- (1) Ako stranka propusti ročište i rok za poduzimanje kakve radnje u postupku i zbog toga izgubi pravo na poduzimanje te radnje, sud će toj stranci na njezin prijedlog dopustiti da naknadno obavi tu radnju (povrat u prijašnje stanje) ako ocijeni da postoje opravdani razlozi za propuštanje.
- (2) *Povrat u prijašnje stanje nije dopušten ako se propuštanje stranke može pripisati bitnoj povredi postupka zbog koje se može izjaviti pravni lijek*
- (3) Kad se dopusti povrat u prijašnje stanje, parnica se vraća u ono stanje u kojem se nalazila prije propuštanja i ukidaju se sve odluke koje je sud zbog propuštanja donio.

Članak 118.

- (1) Prijedlog za povrat u prijašnje stanje podnosi se sudu kod kojega je trebalo obaviti propuštenu radnju.
- (2) Prijedlog se mora podnijeti u roku od petnaest dana, računajući od dana kad je prestao razlog koji je uzrokovao propuštanje, a ako je stranka tek kasnije saznala za propuštanje – od dana kad je za to saznala.
- (3) *Ako je stranka u pozivu za poduzimanje neke parnične radnje ili u pozivu za ročište bila upozorena na posljedice propuštanja, smatrat će se da je saznala za propuštanje onoga dana*

kojega je istekao rok u kojemu je radnju trebala poduzeti, odnosno onoga dana kojega je održano ročište na koje je pozvana.

(4) Nakon proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

(5) Ako se povrat u prijašnje stanje predlaže zbog propuštanja roka, predlagač je dužan istovremeno s podnošenjem prijedloga obaviti i propuštenu radnju.

Članak 119.

Neće se dopustiti povrat u prijašnje stanje ako je propušten rok za stavljanje prijedloga da se dopusti povrat u prijašnje stanje ili ako je propušteno ročište određeno u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje.

Članak 120.

(1) Prijedlog za povrat u prijašnje stanje, u pravilu, ne utječe na tijek parnice, ali sud može odlučiti da se postupak prekine do pravomoćnosti rješenja o prijedlogu.

(2) Ako je sud donio odluku da se postupak prekine, a pred višim je sudom u tijeku postupak u povodu žalbe, obavijestit će se viši sud o toj odluci.

Članak 121.

(1) Nepravovremene i nedopuštene prijedloge za povrat u prijašnje stanje odbacit će *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća rješenjem.

(2) U vezi s prijedlogom za povrat u prijašnje stanje sud će zakazati ročište, osim ako su činjenice na kojima se prijedlog temelji općepoznate.

Članak 122.

Protiv rješenja kojim se prihvaća prijedlog za povrat u prijašnje stanje nije dopuštena žalba, osim ako je prijedlog prihvaćen protivno *Članakku 117. stavku 2. i* Članaku 119. ovog zakona ili prijedlog koji je nepravovremeno podnesen.

Članak 122.a

Stranka koja traži povrat u prijašnje stanje dužna je protivnoj stranci naknaditi troškove postupka izazvane propuštanjem i odlučivanjem o prijedlogu za povrat u prijašnje stanje neovisno o ishodu spora. O zahtjevu protivne stranke za naknadu troškova postupka sud je dužan odlučiti rješenjem bez odgode, neovisno o odluci o glavnoj stvari. Protiv toga rješenja posebna žalba nije dopuštena, a ovrha se na temelju njega može tražiti prije njegove pravomoćnosti.

Glava deveta

ZAPISNICI

Članak 123.

(1) Zapisnik se sastavlja o radnjama poduzetim na ročištu.

(2) Zapisnik se sastavlja i o važnijim izjavama ili saopćenjima koje stranke ili drugi sudionici daju izvan ročišta. O manje važnim izjavama ili saopćenjima neće se sastavljati zapisnik, nego će se samo staviti službena bilješka na spis.

(3) Zapisnik piše zapisničar.

Članak 124.

(1) U zapisnik se unosi: naziv i sastav suda, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i *sat* kad se obavlja radnja, naznaka predmeta spora i imena prisutnih stranaka odnosno trećih osoba i njihovih zakonskih zastupnika odnosno punomoćnika.

(2) Zapisnik treba da sadrži bitne podatke o sadržaju poduzete radnje. U zapisnik o glavnoj raspravi osobito će se unijeti: je li rasprava bila javna ili je javnost bila isključena, sadržaj izjava stranaka, njihovi prijedlozi, dokazi koje su ponudile, dokazi koji su izvedeni, uz navođenje sadržaja iskaza svjedoka i vještaka te odluke suda donesene na ročištu.

Članak 125.

Zapisnik se mora voditi uredno, u njemu se ne smije ništa brisati, dodati ili mijenjati. Prekrižena mjesta moraju ostati čitljiva.

Članak 126.

- (1) Zapisnik se sastavlja tako da **sudac pojedinac, odnosno** predsjednik vijeća kazuje glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik.
- (2) Stranke imaju pravo da pročitaju zapisnik ili zahtijevati da im se pročita te staviti svoje prigovore na sadržaj zapisnika.
- (3) To pravo imaju i druge osobe čija je izjava unesena u zapisnik, ali samo u vezi s onim dijelom zapisnika koji sadrži njihovu izjavu.
- (4) Ispravci ili dodaci u pogledu sadržaja zapisnika koje treba provesti u povodu prigovora stranaka ili drugih osoba ili po službenoj dužnosti unijet će se na kraju zapisnika. Na zahtjev tih osoba unijet će se i prigovori koji nisu prihvaćeni.

Članak 127.

- (1) Zapisnik potpisuju **sudac pojedinac, odnosno** predsjednik vijeća, zapisničar, stranke odnosno njihovi zakonski zastupnici ili punomoćnici i tumač.
- (2) Svjedok i vještak potpisuju svoj iskaz na zapisniku kad se oni saslušavaju pred zamoljenim sucem ili predsjednikom vijeća.
- (3) Nepismena osoba ili osoba koja ne može potpisati staviti će na zapisnik otisak kažiprsta, a zapisničar će ispod otiska upisati njezino ime i prezime.
- (4) Ako se koja stranka, njezin zakonski zastupnik ili punomoćnik, svjedok ili vještak udalji prije potpisivanja zapisnika ili **neće** potpisati zapisnik, zabilježiti će se to u zapisnik i navesti razlog koji je iznesen.

Članak 128.

- (1) O vijećanju i glasanju sastavlja se poseban zapisnik. Ako je kod višeg suda u postupku u vezi s pravim lijekom odluka donesena jednoglasno, neće se sastaviti zapisnik, nego će se na izvorniku odluke staviti bilješka o vijećanju i glasanju.
- (2) Zapisnik o vijećanju i glasanju sadrži tijek glasanja i odluku koja je donesena.
- (3) Odvojena mišljenja priključuju se zapisniku o vijećanju i glasanju ako nisu unesena u sam zapisnik.
- (4) Zapisnik odnosno bilješku o glasanju potpisuju svi članakovi vijeća i zapisničar.
- (5) Zapisnik o vijećanju i glasanju zatvorit će se u poseban omot. Taj zapisnik može razgledati samo viši sud kad rješava o pravnom lijeku i u tom slučaju zapisnik će se ponovno zatvoriti u poseban omot i na omotu naznačiti da je zapisnik razgledan.

Glava deseta

DONOŠENJE ODLUKE

Članak 129.

- (1) Sud donosi odluke u obliku presude ili rješenja.
- (2) O tužbenom zahtjevu sud odlučuje presudom, a u postupku zbog smetanja posjeda rješenjem.
- (3) Kad ne odlučuje presudom, sud odlučuje rješenjem.
- (4) U postupku izdavanja platnog naloga rješenje kojim se prihvaća tužbeni zahtjev donosi se u obliku platnog naloga.
- (5) Odluka o troškovima u presudi smatra se rješenjem.

Članak 130.

- (1) Odluke vijeća donose se nakon vijećanja glasanjem.
- (2) U prostoriji u kojoj se vijeća i glasa mogu biti prisutni samo članakovi vijeća i zapisničar.
- (3) Kad treba donijeti odluku o jednostavnim pitanjima, vijeće može odluku donijeti i u samom zasjedanju.

Članak 131.

- (1) Predsjednik vijeća rukovodi vijećanjem i glasanjem i glasa posljednji. On se brine da se o svim pitanjima svestrano i potpuno raspravlja.
- (2) Za svaku odluku vijeća potrebna je većina glasova.
- (3) Članakovi vijeća ne mogu odbiti da glasaju o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća. Članak vijeća koji je pri glasanju o kojem ranijem pitanju ostao u manjini ne može se suzdržati od glasanja o pitanju o kojem se ima kasnije odlučiti.
- (4) Ako se u vezi s pojedinim pitanjima o kojima se odlučuje glasovi podijele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, razdvojit će se pitanja i glasanje će se ponavljati sve dok se ne postigne većina. Ako se u pogledu visine novčane svote ili količine glasovi

podijele na više od dva mišljenja, ponovno će se raspravljati o razlozima za svako mišljenje; pa ako se i nakon toga ne može postići većina, glasovi dani za najveću novčanu svotu ili količinu dodat će se glasovima danim za najbližu manju novčanu svotu ili količinu dok se ne postigne većina.

Članak 132.

(1) Prije odlučivanja o glavnoj stvari sud odlučuje je li potrebno dopuniti postupak te o drugim prethodnim pitanjima.

(2) Ako pri rješavanju o glavnoj stvari treba odlučiti o više zahtjeva, glasat će se o svakom zahtjevu napose.

Glava jedanaesta

DOSTAVA PISMENA I RAZMATRANJE SPISA

Način dostave

Članak 133.

Pismena se dostavljaju preko pošte ili preko određenoga sudskog službenika, odnosno sudskog namještenika, preko nadležnoga tijela uprave, preko javnoga bilježnika ili neposredno u sudu.

Ako se dostava ne obavlja preko pošte, osoba koja obavlja dostavu dužna je osobi kojoj se dostava obavlja, na njezin zahtjev, dokazati svoje svojstvo ovlaštene osobe.

Osobe koje dostavljač iz stavka 1. ovoga Članka zatekne na mjestu na kome dostavu treba obaviti dužne su, na njegov zahtjev, dokazati svoju istovjetnost.

Kad je to potrebno, dostavljač je ovlašten zatražiti pomoć policije radi utvrđivanja istovjetnosti osobe koju zatekne na mjestu na kome dostavu treba obaviti te radi obavljanja drugih radnji dostave. Troškovi koji time nastanu ulaze u troškove postupka.

Članak 133.a

Na zahtjev stranke koja izjavi da je spremna snositi troškove time izazvane, sud može rješenjem protiv kojega nije dopuštena žalba odrediti da se dostava nekoga pismena povjeri javnome bilježniku. U tom će slučaju sud pismeno koje treba dostaviti zajedno sa svojim rješenjem staviti u posebnu omotnicu koju će predati toj stranci.

Javni bilježnik od koga stranka zatraži obavljanje radnje dostave dužan ju je obaviti po pravilima ovoga Zakona o dostavi. Prigodom dostave pismena iz stavka 1. ovoga Članka javni bilježnik ima prava i dužnosti sudskoga dostavljača. Javnog bilježnika u obavljanju poslova dostave može zamjenjivati i javnobilježnički prisjednik ili javnobilježnički vježbenik.

O primitku pismena radi dostave i o radnjama poduzetim radi dostave javni bilježnik sastavit će zapisnike.

Ovjerovljeni prijepis zapisnika o primitku pismena radi dostave te potvrdu o obavljenoj dostavi zajedno s ovjerovljenim prijepisom zapisnika o dostavi, odnosno nedostavljeno pismeno zajedno s ovjerovljenim prijepisom zapisnika o poduzetim radnjama javni bilježnik dostavit će bez odgode izravno sudu.

Troškove izazvane javnobilježničkom dostavom stranka izravno podmiruje javnom bilježniku. Javni bilježnik kome nisu predujmljena sredstva za pokriće troškova dostave nije dužan dostavu obaviti, o čemu će javni bilježnik sastaviti zapisnik i o tome izravno obavijestiti sud.

Na radnje poduzete u svezi s dostavom preko javnih bilježnika stranke ne plaćaju javnobilježničke pristojbe.

Troškovi dostave putem javnoga bilježnika ulaze u pamične troškove, ako sud ocijeni da su oni bili nužni.

Članak 133.b

Ako se tuženik prije podnošenja tužbe sudu u pisanom sporazumu sklopljenom s tužiteljem suglasio da mu se dostava u sporovima na koje se sporazum odnosi obavlja na određenoj adresi u Republici Hrvatskoj ili preko određene osobe u Republici Hrvatskoj, tužba i druga pismena u postupku tuženiku će se, na prijedlog tužitelja, dostavljati na toj adresi ili toj osobi. Smatrat će se da je dostava tuženiku obavljena kada je pismeno dostavljeno osobi naznačenoj u

sporazumu.

Ako se dostava iz stavka 1. ovoga Članka nije mogla obaviti sud će odrediti da se daljnje dostave tuženiku obavljaju stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

Tužitelj je dužan uz tužbu priložiti sporazum iz stavka 1. ovoga Članka ako u njoj predlaže da se dostava obavlja na adresi ili preko osobe iz toga sporazuma. Tužitelj koji u tužbi nije predložio da se dostava obavlja na adresi ili preko osobe iz sporazuma može i kasnije tijekom postupka predložiti da se tuženiku dostava obavlja na toj adresi ili preko te osobe ako mu se nije mogla uredno obaviti na adresi naznačenoj u tužbi.

Sporazum iz stavka 1. ovoga Članka može se sklopiti glede određenog spora koji je već nastao ili glede budućih sporova koji mogu nastati iz određenoga pravnog odnosa.

Ako je tuženik fizička osoba koja ne obavlja registriranu djelatnost, sporazum iz stavka 1. ovoga Članka valjan je samo ako je na njemu potpis tuženika javno ovjeren. Ako tuženik fizička osoba obavlja registriranu djelatnost, sporazum iz stavka 1. ovoga Članka u vezi sa sporovima koji se ne tiču te djelatnosti pravno je valjan samo ako je na njemu potpis tuženika javno ovjeren.

Ako tuženik nakon što mu je tužba dostavljena zatraži da mu se dostava obavlja na novoj adresi u Republici Hrvatskoj, dostava će mu se obavljati na toj adresi ako uvjeti uz koje se treba obavljati nisu bitno teži od onih uz koje se dostava obavlja prema sporazumu iz stavka 1. ovoga Članka.

O zahtjevu tuženika za obavljanje dostave na novu adresu sud odlučuje rješenjem nakon što tužitelju omogući da se o tom zahtjevu izjasni. Dok sud ne odluči o zahtjevu iz stavka 6. ovoga Članka, dostava će se obavljati na adresu, odnosno osobi iz sporazuma iz stavka 1. ovoga Članka.

Protiv rješenja suda kojim zahtjev iz stavka 6. ovoga Članka prihvaća ili ga odbija žalba nije dopuštena. Dostava toga rješenja obavlja se na adresi, odnosno osobi iz stavka 1. ovoga Članka.

Troškove izazvane prijedlogom tuženika iz stavka 6. ovoga Članka snosi tuženik bez obzira na ishod spora.

Članak 133.c

Ako se stranke s time suglase tijekom postupka, sud će odlučiti da one izravno upućuju jedna drugoj podneske i druga pismena, i to preporučeno preko pošte uz povratnicu.

Ako je koja od stranaka pravna osoba ili fizička osoba s registriranom djelatnošću, pismena iz stavka 1. ovoga Članka mogu joj se predati izravno u njezinom sjedištu uz potvrdu o preuzimanju pošiljke ovjerovljenu njenim pečatom.

U pamici u kojoj obje stranke zastupaju odvjetnici ili državni odvjetnici sud može odrediti da zastupnici stranaka izravno upućuju podneske jedni drugima – poštom uz povratnicu ili da ih izravno predaju uredu, odnosno pisarnici

Članak 134.

(1) Dostava državnim tijelima i pravnim osobama obavlja se predajom pismena osobi ovlaštenoj za primanje pismena ili radniku koji se zatekne u uredu odnosno poslovnoj prostoriji.

(2) Kad pismeno treba dostaviti državnom odvjetništvu, dostava se obavlja predajom pismena njegovoj pisarnici. Danom dostave smatra se dan predaje pismena pisarnici.

(3) Dostava prema odredbama stava 1. ovog Članaka obavlja se i kad su stranke, navedene u tom stavku, za svog punomoćnika odredile osobu koja je njihov radnik.

Članak 134.a

Pravnoj osobi koja je upisana u određeni sudski ili drugi upisnik dostava se obavlja na adresu navedenu u tužbi. Ako dostava na adresu navedenu u tužbi ne uspije, dostava će se obaviti na adresu sjedišta te osobe upisanu u upisniku. Ako dostava ne uspije ni na toj adresi, obavit će se stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

Odredba stavka 1. ovoga Članka primjenjuje se i na fizičke osobe koje obavljaju određenu upisanu djelatnost (obrtnici, trgovci pojedinci, javni bilježnici, odvjetnici, liječnici itd.) kad se tim osobama dostava obavlja u vezi s tom djelatnošću.

Članak 134.b

Ako se određenim osobama, na temelju njihova zahtjeva i odobrenja predsjednika suda, dostava obavlja u sudu, pismena koja im upućuje sud polažu se za njih u posebne pretince u za to određenoj prostoriji suda. Dostavu obavlja službena osoba suda.

Predsjednik suda može rješenjem donesenim u upravnom postupku odrediti da svi odvjetnici koji imaju pisarnicu na području njegovog suda, sudska pismena primaju preko pretinaca iz stavka 1. ovoga Članka. Protiv toga rješenja odvjetnik ima pravo žalbe predsjedniku neposredno višeg suda u roku od osam dana.

Pismena koja se dostavljaju preko pretinca ne smiju biti dostupna osobama kojima se dostavljaju prije nego što potpišu dostavnicu. Pismena se dostavljaju u zatvorenim omotnicama, u kojima se dostava obavlja preko pošte. Prigodom uzimanja pismena moraju se preuzeti sva pismena položena u pretinac.

Na svako pismeno koje se dostavlja na način predviđen u stavicima 1. i 2. ovoga Članka naznačit će se dan kada je položeno u pretinac osobe kojoj se dostava tako obavlja.

U slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga Članka odvjetnici su dužni pismeno podići iz pretinca u roku od osam dana na način određen stavkom 3. i 4. ovoga Članka. Ako pismeno ne bude podignuto u tom roku, dostava će se obaviti stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda. Smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

Valjana je dostava koja je u slučajevima iz stavka 1. i 2. ovoga Članka umjesto preko pretinca obavljena na drugi zakonom predviđen način.

Predsjednik suda povući će odobrenje iz stavka 1. ovoga Članka ako utvrdi da osoba kojoj je ono dano neredovito preuzima pismena ili pokušava zloupotrijebiti takav način dostave.

Članak 135.

Vojnim osobama, pripadnicima redarstvene službe i djelatnicima kopnenoga, riječnoga, pomorskoga i zračnog prometa poziv se dostavlja preko njihove komande odnosno neposrednog starješine, a prema potrebi mogu im se na taj način dostavljati i ostala pismena.

Članak 136.

(1) Kad dostavu treba obaviti osobama ili ustanovama u inozemstvu ili strancima koji uživaju pravo imuniteta, dostava će se obaviti diplomatskim putem, ako u međunarodnom ugovoru ili u ovom zakonu (Članak 146.) nije što drugo određeno.

(2) Ako se dostava pismena ima obaviti državljanima Republike Hrvatske u inozemstvu, to se može učiniti preko nadležnoga konzularnoga predstavnika ili diplomatskog predstavnika Republike Hrvatske koji obavlja konzularne poslove u toj stranoj državi. Takva dostava pravovaljana je samo ako osoba kojoj se pismeno dostavlja pristane da ga primi.

Članak 137.

Osobama lišenim slobode dostava se obavlja preko uprave zatvora, kazneno-popravne ustanove ili odgojnopopravno doma.

Članak 138.

(1) Kad stranka ima zakonskog zastupnika odnosno punomoćnika, dostava se obavlja zakonskom zastupniku odnosno punomoćniku, ako u ovom zakonu nije što drugo određeno.

(2) Ako stranka ima više zakonskih zastupnika odnosno punomoćnika, dovoljno je dostavu obaviti jednom od njih.

Članak 139.

Dostava odvjetniku kao punomoćniku može se obaviti i predajom pismena *osobi koja radi* u odvjetničkom uredu.

Članak 140.

(1) Dostava se obavlja radnim danom, i to *od sedam do dvadeset sati*, u stanu ili na radnom mjestu osobe kojoj se dostava ima obaviti ili u sudu kad se ta osoba tamo zatekne.

(2) Dostava se može obaviti i u drugo vrijeme i na drugom mjestu, po pristanku osobe kojoj se dostava ima obaviti.

(3) *Ako ocijeni da je to potrebno, sud će odrediti da se dostava obavi na bilo kojem drugom mjestu ili u bilo koje drugo vrijeme. Prigodom takve dostave osobi kojoj se dostava obavlja predat će se primjerak rješenja suda kojim je ona određena. To rješenje ne mora biti obrazloženo*

(4) *Odredba da se dostava obavlja samo radnim danom u vrijeme određeno u stavku 1. ovoga Članka ne važi za dostavu poštom ili putem javnoga bilježnika.*

Članak 141.

(1) Ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu, dostava se obavlja predajom pismena kome od njezinih *punoljetnih* Članakova domaćinstva, koji je dužan primiti pismeno.

(2) *Ako se osoba kojoj se pismeno ima dostaviti ne zatekne u svom stanu i ako se ono ne može predati kome od njezinih punoljetnih Članakova domaćinstva, pismeno se može predati kućepazitelju ili susjedu, ako oni na to pristanu, i time je dostava obavljena.*

(3) Ako se dostava obavlja na radnom mjestu osobe kojoj se pismeno ima dostaviti, a ta se osoba tu ne zatekne, dostava se može obaviti osobi koja na istom mjestu radi, ako ona pristane da primi pismeno.

(4) Predaja pismena drugoj osobi nije dopuštena ako ona sudjeluje u parnici kao protivnik osobe kojoj se dostavi ima obaviti.

(5) *Osobe kojima se prema odredbama prethodnih stavaka dostava obavi umjesto osobi kojoj se pismeno ima dostaviti, dužne su pismeno predati toj osobi. Ako svojom krivnjom propuste pismeno predati, odgovaraju osobi za koju su pismeno primili za štetu koju su joj time prouzročili.*

Članak 142.

(1) Tužba, platni nalog, presuda i rješenje protiv kojih je dopuštena posebna žalba *te pravni lijek* dostavit će se osobno stranci odnosno njezinu zakonskom zastupniku odnosno punomoćniku. Ostala pismena dostavit će se osobno kad je to ovim zakonom izričito određeno ili kad sud smatra da je zbog priloženih isprava u izvorniku ili iz kojega drugog razloga potrebna veća opreznost.

(2) Ako se osoba kojoj se pismeno mora osobno dostaviti ne zatekne tamo gdje se dostava ima obaviti, dostavljač će se obavijestiti kad bi i na kojem mjestu mogao tu osobu zateći i ostaviti joj kod jedne od osoba navedenih u Članaku 141. st. *1., 2. i 3* ovog zakona pismenu obavijest da radi primanja pismena bude u određeni dan i sat u svom stanu odnosno na svome radnom mjestu. Ako i nakon toga dostavljač ne zatekne osobu kojoj je pismeno ima dostaviti, postupiti će se prema odredbama Članaka 141. ovog zakona, i time se smatra da je dostava obavljena.

(3) Ako pismeno iz stavka 1. ovog Članaka treba dostaviti državnim tijelima i pravnim osobama, dostava se obavlja prema odredbama Članaka 134. ovog zakona.

Članak 143.

Ako se utvrdi da je osoba kojoj se pismeno ima dostaviti odsutna i da joj osobe navedene u Članaku 141. st. *1., 2. i 3* ovog zakona ne mogu pismeno na vrijeme predati, vratit će se pismeno sudu uz naznaku gdje se odsutni nalazi *i uz naznaku osobe od koje se to saznalo.*

Odbijan je primitka

Članak 144.

Kad osoba kojoj je pismeno upućeno odnosno *punoljetni* Članak njezina domaćinstva odnosno ovlaštena osoba ili

radnik državnog tijela i pravne osobe bez zakonitog razloga odbije da primi pismeno, dostavljač će ga *primiti* u stanu ili u prostorijama gdje ta osoba radi ili će pismeno staviti na vrata stana ili prostorije. Na dostavnici će zabilježiti dan, *sat* i razlog odbijanja primitka, a i mjesto gdje je pismeno ostavljeno, i time se smatra da je dostava obavljena.

Promjena adrese

Članak 145.

Stranka ili njezin zastupnik dužni su tijekom postupka do isteka roka od šest mjeseci nakon pravomoćnosti prvostupanjske odluke protiv koje žalba nije izjavljena, odnosno nakon dostave drugostupanjske odluke kojom se postupak pravomoćno završava odmah obavijestiti sud o svakoj promjeni svoje adrese.

Ako protiv pravomoćne odluke unutar roka iz stavka 1. ovoga Članka bude izjavljena

revizija, taj se rok produžava sve dok ne istekne šest mjeseci od dostave stranci odluke kojom se revizija odbacuje ili odbija ili pobijana odluka preinačuje.

Ako je protiv pravomoćne odluke unutar roka iz stavka 1. ovoga Članka podnesen prijedlog za ponavljanje postupka, taj se rok produžava do isteka roka od šest mjeseci nakon pravomoćnosti prvostupanjske odluke u tom postupku protiv koje nije izjavljena žalba, odnosno do isteka roka od šest mjeseci od dostave stranci drugostupanjske odluke kojom se postupak za ponavljanje postupka pravomoćno završava.

Ako u povodu izvanrednoga pravnoga lijeka pravomoćna odluka bude ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, smatrat će se da rok iz stavka 1. ovoga Članka nije ni počeo teći.

Ako stranka ili njezin zastupnik ne obavijeste odmah sud o promjeni adrese, pa se zbog toga dostava nije mogla uredno obaviti, sud će odrediti da se daljnje dostave u parnici obavljaju stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda, sve dok stranka ili njezin zastupnik ne priopće sudu svoju novu adresu.

Dostava iz stavka 5. ovoga Članka smatra se obavljenom istekom osam dana od dana stavljanja pismena na oglasnu ploču suda.

Kad zastupnik za primanje pismena do isteka rokova iz stavka 1. do 3. ovoga Članka promijeni svoju adresu, a o tome ne obavijesti sud, sud će imenovati drugoga zastupnika za primanje pismena kojemu će dostavu obaviti.

U slučaju iz stavka 7. ovoga Članka sud može novčano kazniti ranijeg zastupnika za primanje pismena zbog povrede svoje dužnosti obavještanja suda o promjeni adrese.

Zastupnik za primanje pismena

Članak 146.

Tužitelj ili njegov zastupnik koji se nalaze u inozemstvu, a tužitelj nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj, dužni su već prigodom podnošenja tužbe imenovati punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj. Ako oni tako ne postupе, sud će tužbu odbaciti.

Tuženika ili njegova zastupnika koji se nalaze u inozemstvu, a tuženik nema punomoćnika u Republici Hrvatskoj, sud će već prigodom dostave prvoga pismena pozvati da u primjerenom roku postave punomoćnika za primanje pismena u Republici Hrvatskoj, uz upozorenje da će u suprotnom sud tuženiku na njegov trošak postaviti zastupnika za primanje pismena iz reda odvjetnika ili javnih bilježnika i preko toga zastupnika obavijestiti tuženika odnosno njegova zastupnika o tom postavljenju.

Stranci koja opozove punomoć punomoćniku za primanje pismena i istodobno ne postavi drugog takvog punomoćnika, sud će dostavu obavljati stavljanjem pismena na oglasnu ploču suda, sve dok ta stranka ne postavi drugoga punomoćnika za primanje pismena.

Punomoćnik za primanje pismena koji je obavijestio sud o tome da je stranci otkazao punomoć i priložio nesumnjiv dokaz o tome da je stranka uredno primila taj otkaz, dužan je za stranku i dalje primiti pismena sve dok ne protekne trideset dana od dana kojega je sudu priložio taj dokaz. Ako stranka u roku od trideset dana od dana primitka otkaza punomoći ne obavijesti sud o imenovanju novoga punomoćnika za primanje pismena, sud će postupiti u smislu odredbe stavka 3. ovoga Članka.

Sredstva za pokriće troškova postavljanja i rada zastupnika tuženika za primanje pismena dužan je predujmiti tužitelj na temelju rješenja suda protiv kojega nije dopuštena posebna žalba. Ako tužitelj ne predujmi ta sredstva u roku koji je sud odredio u svom rješenju, sud će tužbu odbaciti.

Pravila o postavljanju zastupnika tužitelju za primanje pismena na odgovarajući se način primjenjuju na umješake.

Članak 147.

(1) Ako više osoba zajednički tuže, a nemaju zajedničkoga zakonskog zastupnika odnosno punomoćnika, sud ih može pozvati da u određenom roku imenuju zajedničkog punomoćnika za primanje pismena. Istovremeno sud će obavijestiti tužitelje koga će od njih smatrati zajedničkim punomoćnikom za primanje pismena ako oni sami ne imenuju takva punomoćnika.

(2) Odredbe stavka 1. ovoga Članka primjenjivat će se i kad je više osoba tuženo kao jedinstveni suparničari.

Utvrđivanje adrese

Članak 148.

Ako stranka ne može sama saznati adresu osobe kojoj pismeno treba dostaviti, sud će nastojati od nadležnog tijela uprave ili na drugi način dobiti potrebne podatke.

Dostavnica

Članak 149.

(1) *Potvrdu o obavljenoj dostavi (dostavnicu) potpisuje primatelj, koji će na njoj napisati datum primitka. Ako se dostava obavlja državnome tijelu, pravnoj osobi ili fizičkim osobama koje obavljaju registriranu djelatnost, primatelj je dužan uz potpis otisnuti i pečat ili štambilj tog tijela odnosno osobe. Dostavljač je dužan naznačiti na dostavnici zašto prigodom dostave tom tijelu ili osobama pečat ili štambilj nije otisnut.*

(2) Ako je primalac nepismen ili nije u stanju potpisati se, dostavljač će ispisati njegovo ime i prezime i slovima dan primitka te staviti napomenu zašto primalac nije stavio svoj potpis.

(3) Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici i ispisati slovima dan predaje, i time se smatra da je dostava obavljena.

(4) Ako je dostava obavljena prema odredbama Članaka 142. stavka 2. ovog zakona, na dostavnici će se pored potvrde o primitku pismena naznačiti da je prethodila pismena obavijest.

(5) Kad je prema odredbama ovog zakona pismeno predano drugoj osobi, a ne onoj kojoj se pismeno imalo dostaviti, na dostavnici će dostavljač naznačiti odnos tih dviju osoba.

(6) *Ako dostavu ne obavlja državnom tijelu ili pravnoj osobi, dostavljač će od osobe kojoj pismeno predaje, a koju osobno ne poznaje, zatražiti da dokaže svoju istovjetnost.*

(7) *Dostavljač će na dostavnici upisati ime i prezime osobe kojoj je pismeno predao te naznačiti da osobu kojoj je pismeno predao osobno poznaje, odnosno broj isprave na temelju koje je utvrdio njenu istovjetnost i tko ju je izdao.*

(8) *Dostavljač koji nije javni bilježnik dužan je čitljivo označiti na dostavnici svoje ime i prezime te svojstvo, a zatim je osobno potpisati.*

(9) *Ako je to potrebno, dostavljač će o dostavi sastaviti poseban zapisnik i priložiti ga uz dostavnicu*

(10) Ako je na dostavnici netočno naznačen datum dostave, smatrat će se da je dostava obavljena onog dana kad je pismeno predano.

(11) Ako je dostavnica nestala, dostava se može dokazivati i na drugi način.

Članak 149.a

Osoba koja neopravdano, u slučajevima predviđenim u ovoj Glavi, odbije dokazati svoju istovjetnost ili primiti pismeno te osobu koja na neki drugi način ometa dostavu svjesno onemogućavajući ili otežavajući primjenu odredaba ove Glave sud može novčano kazniti uz odgovarajuću primjenu odredaba Članka 110. ovoga Zakona.

Stranka kojoj je osoba iz stavka 1. ovoga Članka ponašanjem opisanim u toj odredbi prouzročila dodatne troškove u postupku, može u tom postupku zatražiti od suda da je osudi da joj te troškove naknadi, neovisno o tome je li je novčano kaznio ili nije. O takvom zahtjevu sud je dužan rješenjem odlučiti bez odgode, neovisno o odluci o glavnoj stvari. Protiv toga rješenja dopuštena je posebna žalba, ali se ovrha na temelju njega može tražiti prije njegove pravomoćnosti.

Članak 149.b

Dostavljača koji nesavjesno obavi koju radnju dostave i zbog toga dođe do znatnijeg odugovlačenja postupka sud može novčano kazniti, primjenjujući na odgovarajući način odredbe Članka 110. ovoga Zakona.

Stranka kojoj je dostavljač iz stavka 1. ovoga Članka nesavjesnim obavljanjem svoje dužnosti prouzročio dodatne troškove u postupku, može u tom postupku zatražiti od suda da dostavljača odnosno pravnu osobu koja za njega odgovara po općim pravilima za naknadu štete osudi da joj te troškove naknadi. O takvom zahtjevu sud je dužan rješenjem odlučiti bez odgode, neovisno o odluci o glavnoj stvari. Protiv toga rješenja dopuštena je žalba, ali se ovrha na temelju njega može tražiti i prije njegove pravomoćnosti.

Zahtjev za naknadu troškova iz stavka 2. ovoga Članka stranka može postaviti u roku od petnaest dana od saznanja za razloge koji opravdavaju njegovo postavljanje, a najkasnije do pravomoćnosti, odnosno okončanja postupka u povodu izvanrednog pravnog lijeka.

Razmatranje i prepisivanje spisa

Članak 150.

- (1) Stranke imaju pravo da razmatraju i prepisuju spise parnice u kojoj sudjeluju.
- (2) Ostalim osobama koje imaju opravdan interes može se dopustiti razmatranje i prepisivanje pojedinih spisa. Kad je postupak u tijeku, dozvolu daje »*sudac pojedinac, odnosno*« predsjednik vijeća; a kad je postupak završen – predsjednik suda *ili sudac* koga on odredi.

Glava dvanaesta

TROŠKOVI POSTUPKA

Parnični troškovi

Članak 151.

- (1) Parnične troškove čine izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka.
- (2) Parnični troškovi obuhvaćaju i nagradu za rad odvjetnika i drugih osoba kojima zakon priznaje pravo na nagradu.

Članak 152.

Svaka stranka prethodno sama podmiruje troškove koje je uzrokovala svojim radnjama.

Članak 153.

- (1) Kad stranka predloži izvođenje dokaza, dužna je po nalogu suda unaprijed položiti iznos potreban za podmirenje troškova koji će nastati u povodu izvođenja dokaza.
- (2) Kad izvođenje dokaza predlože obje stranke, ili kad ga sud odredi po službenoj dužnosti, sud će odrediti da iznos potreban za podmirenje troškova polože obje stranke na jednake dijelove. Ako je sud odredio izvođenje dokaza po službenoj dužnosti, može odrediti da iznos položi samo jedna stranka.
- (3) Sud će odustati od izvođenja dokaza ako iznos potreban za podmirenje troškova ne bude položen u roku što ga sud odredi. U tom će slučaju sud, s obzirom na sve okolnosti, po svojem uvjerenju ocijeniti od kakve je važnosti što stranka nije u roku položila iznos potreban za podmirenje troškova.
- (4) *Ako sud izvede dokaz iako predujam za njegovo izvođenje nije položen, rješenjem će naložiti stranci da u roku od osam dana određenu svotu plati svjedoku ili vještaku. Žalba protiv toga rješenja ne odgađa ovrhu.*
- (5) Iznimno od odredbe stavka 3. ovog Članaka, ako sud po službenoj dužnosti odredi izvođenje dokaza radi utvrđivanja činjenica u vezi s primjenom Članaka 3. stavka 3. ovog zakona, a stranke ne polože određeni iznos, troškovi za izvođenje dokaza isplatit će se iz sredstava suda.

Članak 154.

- (1) Stranka koja u cijelosti izgubi parnicu dužna je protivnoj stranci i njezinu umješaću nadoknaditi troškove.
- (2) Ako stranka djelomično uspije u parnici, sud može, s obzirom na postignuti uspjeh, odrediti da svaka stranka *snosi* svoje troškove ili da jedna stranka nadoknadi drugoj i umješaću razmjernan dio troškova.
- (3) Sud može odlučiti da jedna stranka nadoknadi sve troškove koje su protivna stranka i njezin umješać imali ako protivna stranka nije uspjela samo u razmjerno neznatnom dijelu svog zahtjeva, a zbog tog dijela nisu nastali posebni troškovi.
- (4) Prema rezultatu dokazivanja sud će odlučiti hoće li troškove iz Članaka 153. stavka 5. ovog zakona podmirivati jedna ili obje stranke ili će ti troškovi pasti na teret sredstava suda.

Članak 154.a

U postupcima u kojima državni odvjetnik ili koje drugo državno tijelo nastupa kao stranka, odluka o troškovima postupka donosi se u korist, odnosno protiv Republike Hrvatske

Članak 155.

(1) Pri odlučivanju koji će se troškovi stranci nadoknaditi sud će uzeti u obzir samo troškove koji su bili potrebni radi vođenja pamice. O tome koji su troškovi bili potrebni te o visini troškova odlučuje sud ocjenjujući brižljivo sve okolnosti.

(2) Ako je propisana tarifa za nagrade odvjetnika ili za druge troškove, odmjerit će se takvi troškovi prema toj tarifi.

Članak 156.

(1) Stranka je dužna neovisno o ishodu pamice nadoknaditi protivnoj stranci troškove koje je uzrokovala svojom krivnjom ili slučajem koji se njoj dogodio.

(2) Sud može odlučiti da zakonski zastupnik ili punomoćnik stranke nadoknadi protivnoj stranci troškove koje je uzrokovao svojom krivnjom.

(3) O zahtjevima za naknadu troškova iz stavka 1. i 2. ovoga Članka sud je dužan rješenjem odlučiti bez odgode, neovisno o odluci o glavnoj stvari. Protiv toga rješenja posebna žalba nije dopuštena, a ovrha se na temelju toga rješenja može tražiti prije njegove pravomoćnosti

Članak 157.

Ako tuženik nije dao povod za tužbu i ako je u odgovoru na tužbu odnosno u pripremnom ročištu, a ako se ne održava pripremno ročište – onda na glavnoj raspravi, prije nego što se upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, priznao tužbeni zahtjev, tužitelj će nadoknaditi tuženiku pamične troškove.

Članak 158.

(1) Tužitelj koji povuče tužbu dužan je protivnoj stranci nadoknaditi pamične troškove. Ali, ako je tužba povučena odmah nakon što je tuženik udovoljio zahtjevu tužitelja, troškove postupka dužan je tužitelju nadoknaditi tuženik.

(2) Stranka koja odustane od pravnog lijeka dužna je protivnoj stranci nadoknaditi troškove nastale u povodu pravnog lijeka.

Članak 159.

(1) Svaka stranka *snosi* svoje troškove ako je pamica završena sudskom nagodbom, a u nagodbi nije drugačije ugovoreno.

(2) Troškovi nagodbe koja je pokušana (Članak 324.), ali nije uspjela ulaze u pamične troškove.

Članak 160.

Ako u izlučnoj pamici bude prihvaćen tužbeni zahtjev za izlučenje stvari, a sud utvrdi da je tuženik kao vjerovnik u *ovršnom* postupku imao opravdanih razloga da smatra da ne postoje prava trećih osoba na tim stvarima, odredit će da svaka stranka *snosi* svoje troškove.

Članak 161.

(1) Suparničari podmiruju troškove na jednake dijelove.

(2) Ako postoji znatna razlika u pogledu njihova udjela u predmetu spora, sud će prema razmjeru tog udjela odrediti koliki će dio troškova nadoknaditi svaki od suparničara.

(3) Suparničari koji su solidarno odgovorni u glavnoj stvari odgovaraju solidarno i za troškove dosuđene protivnoj strani.

(4) Za troškove uzrokovane posebnim pamičnim radnjama pojedinih suparničara ostali suparničari ne odgovaraju.

Članak 162.

(1) Kad državni odvjetnik sudjeluje u postupku kao stranka, on ima pravo na naknadu troškova prema odredbama ovog zakona, ali ne i pravo na nagradu.

(2) Stavci 2., 3. i 4. brišu se.

Članak 163.

Odredbi o troškovima primjenjuju se i na stranke što ih zastupa *državno odvjetništvo*. U tom slučaju troškovi postupka obuhvaćaju i iznos koji bi se stranci priznao u ime nagrade odvjetniku.

Članak 164.

(1) O naknadi troškova odlučuje sud na određen zahtjev stranke, bez raspravljanja.

- (2) Stranka je dužna u zahtjevu određeno navesti troškove za koje traži naknadu.
- (3) Zahtjev za naknadu troškova stranka je dužna staviti najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima; a ako je riječ o donošenju odluke bez prethodnog raspravljanja, stranka je dužna zahtjev za naknadu troškova staviti u prijedlogu o kojem sud treba da odluči.
- (4) O zahtjevu za naknadu troškova sud će odlučiti u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom.
- (5) *U odluci kojom se postupak završava za nekog suparničara, sud će odlučiti i o zahtjevu za naknadu troškova stranaka između kojih se tom odlukom postupak pred tim sudom završava.*
- (6) U slučaju usmene objave presude ili rješenja kojim se naređuje naknada troškova sud može odlučiti da će iznos troškova odmjeriti u pismeno izrađenoj presudi odnosno rješenju ako se rješenje ima dostaviti strankama.
- (7) U tijeku postupka sud će posebnim rješenjem odlučiti o naknadu troškova samo kad pravo na naknadu troškova ne ovisi o odluci o glavnoj stvari.
- (8) U slučaju iz Članaka 158. ovog zakona, ako povlačenje tužbe ili odustanak od pravnog lijeka nisu obavljani na raspravi zahtjev za naknadu troškova može se staviti u roku od petnaest dana nakon što primi obavijest o odustanku.

Članak 165.

U međupresudi ili djelomičnoj presudi sud može izreći da se odluka o troškovima ostavlja za kasniju presudu, osim ako se kod djelomične presude ne radi o slučaju iz Članka 164. stavka 5. ovoga Zakona.

Članak 166.

- (1) Kad sud odbaci ili odbije pravni lijek, odlučit će i o troškovima nastalim u postupku u povodu toga pravnog lijeka.
- (2) Kad sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek ili ukine tu odluku i odbaci tužbu, odlučit će o troškovima cijelog postupka.
- (3) Kad se ukine odluka protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vrati na ponovno suđenje, ostavit će se da se o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka odluči u konačnoj odluci.
- (4) Sud može postupiti prema odredbi stavka 3. ovog Članka i kad odluku protiv koje je podnesen pravni lijek samo djelomično ukine.

Članak 167.

- (1) Odluka o troškovima sadržana u presudi može se napadati samo žalbom na rješenje ako se istovremeno ne napada i odluka o glavnoj stvari.
- (2) Ako jedna stranka napada presudu samo u pogledu troškova, a druga u pogledu glavne stvari, viši će sud jednom odlukom odlučiti o oba pravna lijeka.

Troškovi u postupku za osiguranje dokaza

Članak 168.

- (1) Troškove postupka za osiguranje dokaza podmiruje stranka koja je podnijela prijedlog za osiguranje dokaza. Ona je dužna nadoknaditi i troškove protivnoj stranci odnosno postavljenom privremenom zastupniku.
- (2) Te troškove stranka može naknadno ostvarivati kao dio parničnih troškova, prema uspjehu u pamici.

Osiguranje parničnih troškova

Članak 169.

Brisan.

Članak 170.

Brisan.

Članak 171.

Brisan.

Oslobođenje od plaćanja troškova postupka

Članak 172.

- (1) Sud će osloboditi plaćanja troškova postupka stranku koja prema svome općem imovnom stanju ne može podmiriti te troškove bez štete za nužno uzdržavanje svoje i svoje obitelji.

(2) Oslobođenje od plaćanja troškova postupka obuhvaća oslobođenje od plaćanja taksa i oslobođenje od polaganja predujma za troškove svjedoka, vještaka, uviđaja i sudskih oglasa.

(3) *Sud može stranku osloboditi od plaćanja sudskih pristojbi uz uvjete propisane Zakonom o sudskim pristojbama.*

(4) Pri donošenju odluke o oslobođenju od plaćanja troškova postupka sud će brižljivo ocijeniti sve okolnosti, a osobito će uzeti u obzir vrijednost predmeta spora, broj osoba koje stranka uzdržava i prihode koje imaju stranka i članakovi njezine obitelji.

Članak 173.

(1) Odluku o oslobođenju od plaćanja troškova postupka donosi prvostupanjski sud na prijedlog stranke.

(2) Stranka je dužna uz prijedlog podnijeti potvrdu nadležnog tijela uprave o imovnom stanju.

(3) U potvrdi o imovnom stanju mora se naznačiti iznos poreza koji plaća domaćinstvo i pojedini članakovi domaćinstva te drugi izvori njihovih prihoda i uopće imovno stanje stranke kojoj se izdaje potvrda.

(4) Potanje propise o izdavanju potvrde o imovnom stanju donosi tijelo određeno *posebnim* propisom.

(5) Kad je to potrebno, i sam sud može, po službenoj dužnosti, pribaviti potrebne podatke i obavijesti o imovnom stanju stranke koja traži oslobođenje, a može o tome saslušati i protivnu stranku.

(6) Protiv rješenja suda kojim se prihvaća prijedlog stranke nije dopuštena žalba.

Članak 174.

(1) Kad je stranka potpuno oslobođena plaćanja troškova postupka (Članak 172. stavak 2.), prvostupanjski će sud na njezin zahtjev odrediti da je zastupa punomoćnik, ako je to nužno radi zaštite prava stranke.

(2) Stranka kojoj je postavljen punomoćnik oslobađa se plaćanja stvarnih izdataka i nagrade postavljenom punomoćniku.

(3) Za punomoćnika postavlja se odvjetnik; ali ako u sjedištu suda nema dovoljno odvjetnika, za punomoćnika se može postaviti i druga osoba s pravnom spremom, sposobna da daje potrebnu pravnu pomoć.

(4) Punomoćnika iz reda odvjetnika postavlja predsjednik suda; a ako se niži sud prvog stupnja nalazi u sjedištu višeg suda prvog stupnja, punomoćnika određuje predsjednik višeg suda prvog stupnja.

(5) Postavljeni punomoćnik može iz opravdanih razloga tražiti da bude razriješen. O tome odlučuje izvan glavne rasprave predsjednik vijeća, a na raspravi vijeće. Protiv odluke suda kojom se punomoćnik razrješava nije dopuštena žalba.

(6) Protiv rješenja suda kojim se prihvaća zahtjev stranke o postavljanju punomoćnika nije dopuštena žalba.

Članak 175.

Kad je stranka potpuno oslobođena plaćanja troškova postupka (Članak 172. stavak 2.), iz sredstava suda isplatit će se predujam za troškove svjedoka, vještaka, uviđaja i izdavanja sudskog oglasa te stvarni izdaci postavljenog punomoćnika.

Članak 176.

(1) Rješenje o oslobođenju od plaćanja troškova i o postavljanju punomoćnika prvostupanjski sud može u tijeku postupka ukinuti ako utvrdi da je stranka u stanju podmirivati troškove postupka. Tom prilikom sud će riješiti hoće li stranka potpuno ili djelomično nadoknaditi i one troškove i pristojbe od kojih je prije bila oslobođena te stvarne izdatke i nagradu postavljenog punomoćnika.

(2) U prvom redu imaju se nadoknaditi iznosi isplaćeni iz sredstava suda.

Članak 177.

(1) Pristojbe i troškovi isplaćeni iz sredstava suda te stvarni izdaci i nagrada postavljenog punomoćnika čine dio parničnih troškova.

(2) O naknadi tih troškova od protivnika stranke koja je oslobođena plaćanja troškova postupka sud će odlučiti prema odredbama o naknadi troškova.

(3) Pristojbe i troškove isplaćene iz sredstava suda naplaćuje, po službenoj dužnosti, prvostupanjski sud od stranke koja je dužna nadoknaditi ih.

(4) Ako je protivnik stranke koja je oslobođena plaćanja troškova postupka osuđen da nadoknadi pamične troškove, a utvrdi se da on nije u stanju te troškove platiti, sud može naknadno odrediti da troškove iz stavka 1. ovog Članaka plati u cijelosti ili djelomično stranka koja je oslobođena plaćanja troškova postupka iz onoga što joj je dosuđeno. Time se ne dira u pravo te stranke da za ono što je platila traži naknadu od protivnika.

Članak 178.

Brisan.

Članak 178a.

Članak 178.a briše se.

Glava trinaesta PRAVNA POMOĆ

Članak 179.

(1) Sudovi su jedan drugom dužni ukazivati pravnu pomoć u pamičnom postupku.

(2) Ako zamoljeni sud nije nadležan da obavi radnju za koju je zamoljen, ustupit će molbu nadležnom sudu odnosno drugom državnom tijelu i o tome obavijestiti sud od koga je primio molbu; a ako mu nadležni sud odnosno državno tijelo nije poznat, vratit će molbu.

(3) Ako u jednom mjestu postoji više sudova stvarno nadležnih za davanje pravne pomoći, molba za davanje pravne pomoći može se podnijeti bilo kojem od tih sudova, ako *posebnim* propisima nije drugačije određeno.

Članak 180.

Brisan.

Članak 181.

(1) Sudovi će ukazivati pravnu pomoć inozemnim sudovima u slučajevima predviđenim međunarodnim ugovorom i kad postoji uzajamnost u ukazivanju pravne pomoći. U slučaju sumnje o postojanju uzajamnosti objašnjenje daje *ministarstvo* nadležno za poslove pravosuđa.

(2) Sud će uskratiti pravnu pomoć inozemnom sudu ako se traži izvršenje radnje koja je protivna javnom poretku. U takvu će slučaju sud nadležan za davanje pravne pomoći, po službenoj dužnosti, dostaviti predmet Vrhovnom sudu Republike Hrvatske radi donošenja konačne odluke.

(3) Odredbe Članaka 179. st. 2. i 3. ovog zakona važe i za postupanje s molbom inozemnog suda.

Članak 182.

Sudovi ukazuju pravnu pomoć inozemnim sudovima na način predviđen u domaćem zakonu. Radnja koja je predmet molbe inozemnog suda može se obaviti i na način koji zahtijeva inozemni sud, ako takav postupak nije protivan javnom poretku Republike Hrvatske.

Članak 183.

Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno sudovi će uzimati u postupak molbe za pravnu pomoć inozemnih sudova samo ako su dostavljene diplomatskim putem i ako su molba i prilozi sastavljeni na jednom od jezika koji je u službenoj uporabi u sudu ili ako je priložen ovjereni prijevod na tom jeziku.

Članak 184.

Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, molbe domaćih sudova za pravnu pomoć dostavljaju se inozemnim sudovima diplomatskim putem. Molbe i prilozi moraju biti sastavljeni na jeziku zamoljene države ili uz njih mora biti priložen njihov ovjereni prijevod na tom jeziku.

D I O D R U G I TIJEK POSTUPKA

A. POSTUPAK PRED PRVOSTUPANJSKIM SUDOM

Glava četrnaesta

TUŽBA

Članak 185.

Parnični postupak pokreće se tužbom.

Sadržaj tužbe

Članak 186.

(1) Tužba treba *sadržavati* određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak (Članak 106.).

(2) *Kad stvama nadležnost, sastav suda, vrsta postupka, pravo na izjavljivanje revizije, ovlaštenje na zastupanje ili pravo na naknadu troškova postupka ovisi o vrijednosti predmeta spora, a predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota, tužitelj je dužan u tužbi naznačiti vrijednost predmeta spora.*

(3) Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva; a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.

Članak 186.a

Osoba koja namjerava podnijeti tužbu protiv Republike Hrvatske dužna se prije podnošenja tužbe obratiti nadležnom državnom odvjetništvu sa zahtjevom za mimo rješenje spora.

Ako je zahtjev iz stavka 1. ovoga Članka podnesen nenadležnom državnom odvjetništvu, smatrat će se da je podnesen nadležnom državnom odvjetništvu istekom roka od osam dana.

Podnošenjem zahtjeva iz stavka 1. prekida se zastarijevanje.

Nagodba postignuta između podnositelja zahtjeva i Državnog odvjetništva, po zahtjevu iz stavka 1. ovoga Članka, ima svojstvo ovršnosti.

Ako zahtjev iz stavka 1. ovoga Članka ne bude prihvaćen ili o njemu ne bude odlučeno u roku od tri mjeseca od njegova podnošenja, podnositelj zahtjeva može podnijeti tužbu nadležnom sudu.

Sud će odbaciti tužbu protiv Republike Hrvatske podnesenu prije donošenja odluke o zahtjevu za mirno rješenje spora, odnosno prije isteka roka iz stavka 2. ovoga Članka.

Odredbe prethodnih stavaka ovoga Članka ne primjenjuju se u slučajevima kada je posebnim zakonom propisan postupak podnošenja zahtjeva za mimo rješenje spora nadležnom državnom odvjetništvu ili nekom drugom tijelu.

Članak 186.b

Tužitelj koji za to ima imovinskopravni interes može tužbom zatražiti od suda da naloži tuženiku koji je prema sadržaju pravnoga odnosa dužan položiti račun ili dati pregled neke imovine i obveza, odnosno tuženiku za koga je vjerojatno da nešto zna o utajenoj ili prikrivenoj imovini – da, pod prisegom ili bez prisege, položi račun ili preda potpuni pregled imovine ili obveza, odnosno priopćiti što mu je o utajenoj ili prikrivenoj imovini poznato, te izjavi da su položeni račun, predani pregled imovine i obveza, odnosno dani podaci o utajenoj ili prikrivenoj imovini potpuni i točni.

U sporovima u kojima ne može postaviti tužbeni zahtjev za isplatu određenog iznosa novca, isporuku određene količine zamjenjivih stvari, predaju određenih stvari ili prijenos određenih prava prije nego što tuženik ispunji svoju obvezu polaganja računa ili predaje pregleda imovine i obveza, tužitelj može u tužbi istaknuti, pored zahtjeva za polaganje računa ili predaju pregleda imovine i obveza iz stavka 1. ovoga Članka, i zahtjev kojim će zatražiti od suda da tuženika osudi na isplatu iznosa novca, isporuku ili predaju stvari ili prijenos prava čiju će visinu, količinu odnosno istovjetnost odrediti tek nakon što tuženik položi račun ili preda pregled imovine i obveza, odnosno tek nakon što se provede vještačenje ili izvedu drugi dokazi u povodu položenog računa ili predanog pregleda imovine i obveza ili u povodu uskrate polaganja računa ili predaje pregleda imovine i obveza.

U sporovima u kojima ne može postaviti određeni zahtjev prije nego što dođe do podataka koje mu tuženik ne želi dati premda njima raspolaže, a koje mu je prema sadržaju građanskopravnoga odnosa dužan dati odnosno koji se mogu smatrati zajedničkim za obje stranke, tužitelj može u tužbi istaknuti zahtjev kojim će zatražiti od suda da tuženika osudi na isplatu iznosa, predaju stvari ili prijenos prava čiju će visinu, količinu, odnosno istovjetnost odrediti tek nakon što mu tuženik dade potrebne podatke, odnosno tek nakon što se provede vještačenje ili izvedu drugi dokazi o podacima koje tuženik izbjegava dati.

U slučajevima iz stavka 2. i 3. ovoga Članka tužitelj je dužan određeni tužbeni zahtjev

postaviti u roku koji mu za to sud odredi tijekom postupka rješanjem protiv kojega nije dopuštena posebna žalba.

U tužbi iz stavka 1. ovoga Članka tužitelj je dužan naznačiti vrijednost predmeta spora u skladu s odredbom Članka 40. stavka 2. ovoga Zakona; prigodom postavljanja tužbenoga zahtjeva iz stavka 4. ovoga Članka tužitelj je dužan iznova naznačiti vrijednost predmeta spora u skladu s odredbama Članka 35. do 37. i Članka 39. ovoga Zakona.

Članak 186.c

Tužitelj koji učini vjerojatnim da tuženik ozbiljno dovodi u pitanje postojanje njegove još uvijek nedospjele tražbine, ili da će morati sudskim putem ostvarivati svoju tražbinu nakon što ona dospije, ili da iz drugih razloga ima za to pravni interes, može i prije dospelosti tražbine zatražiti od suda da tuženiku naloži da mu ispuni dužnu činidbu u vrijeme njezine dospelosti. Vrijeme dospelosti tražbine treba biti određeno naznačeno u tužbenom zahtjevu.

Sud će odbaciti tužbu ako utvrdi da tužitelj nema pravna interesa tražiti donošenje presude iz stavka 1. ovoga Članka prije dospelosti tražbine.

Ovrha na temelju presude kojom je prihvaćen zahtjev iz stavka 1. ovoga Članka može se tražiti tek nakon dospelosti tražbine.

Tužba za utvrđenje

Članak 187.

(1) Tužitelj može u tužbi tražiti da sud samo utvrdi postojanje odnosno nepostojanje kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave.

(2) Takva se tužba može podići kad je to posebnim propisima predviđeno, kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje odnosno nepostojanje kakva prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost kakve isprave prije dospelosti zahtjeva za činidbu iz istog odnosa ili kad tužitelj ima kakav drugi pravni interes za podizanje takve tužbe.

(3) Ako odluka o sporu ovisi o tome postoji li ili ne postoji kakav pravni odnos koji je *prije ili tijekom* pamice postao sporan, tužitelj može, pored postojećeg zahtjeva, istaknuti i tužbeni zahtjev da sud utvrdi da takav odnos postoji odnosno da ne postoji, ako je sud pred kojim pamica teče nadležan za takav zahtjev.

(4) Isticanje zahtjeva prema odredbi stavka 3. ovog Članka *nakon podnošenja tužbe* neće se smatrati preinakom tužbe.

Isticanje više tužbenih zahtjeva u jednoj tužbi

Članak 188.

(1) U jednoj tužbi tužitelj može istaknuti više zahtjeva protiv istog tuženika kad su svi zahtjevi povezani istom činjeničnom i pravnom osnovom. Ako zahtjevi nisu povezani istom činjeničnom i pravnom osnovom, oni se mogu istaknuti u jednoj tužbi protiv istog tuženika samo kad je isti sud stvarno nadležan za svaki od tih zahtjeva i kad je za sve zahtjeve određena ista vrsta postupka.

(2) Tužitelj može dva ili više tužbenih zahtjeva u međusobnoj vezi istaknuti u jednoj tužbi i tako da sud sljedeći od tih zahtjeva prihvati ako nađe da onaj koji je ispred njega istaknut nije osnovan.

(3) Zahtjevi se mogu, prema stavku 2. ovog Članka, istaknuti u jednoj tužbi samo ako je sud stvarno nadležan za svaki od istaknutih zahtjeva i ako je za sve zahtjeve određena ista vrsta postupka.

(4) Ako o nekom od zahtjeva istaknutih u istoj tužbi treba da sudi vijeće, a o drugim sudac pojedinac istog suda, o svim zahtjevima sudit će vijeće.

Protutužba

Članak 189.

(1) Tuženik može do zaključenja glavne rasprave pred sudom podnijeti kod istog suda protutužbu, ako je zahtjev protutužbe u vezi s tužbenim zahtjevom, ili ako se ti zahtjevi mogu prebiti, ili ako se protutužbom traži utvrđenje kakva prava ili pravnog odnosa o čijem postojanju ili nepostojanju ovisi o cijelosti ili djelomično odluka o tužbenom zahtjevu.

(2) Protutužba se ne može podnijeti ako je za zahtjev iz protutužbe stvarno nadležan viši sud ili sud druge vrste.

(3) Protutužba se može podnijeti i kad o zahtjevu iz protutužbe treba da sudi isti sud u drugom sastavu.

Preinaka tužbe

Članak 190.

(1) Tužitelj može do zaključenja glavne rasprave preinačiti tužbu.

(2) Nakon dostave tužbe tuženiku za preinaku tužbe potreban je pristanak tuženika; ali i kad se tuženik protivi, sud može dopustiti preinaku ako smatra da bi to bilo svrsishodno za konačno rješenje odnosa među strankama.

(3) Smatrat će se da postoji pristanak tuženika na preinaku tužbe ako se on upusti u raspravljanje o glavnoj stvari po preinačenoj tužbi, a nije se prije toga protivio preinaci.

(4) Ako je pamični sud za preinačenu tužbu stvarno nenadležan, dostavit će predmet nadležnom sudu, koji će, ako se tuženik protivi preinaci, riješiti je li preinaka dopuštena.

(5) Na način predviđen u stavku 4. ovog Članaka postupit će se i kad po preinačenoj tužbi treba da sudi isti sud u drugom sastavu (Članak 18.).

(6) Kad sud dopusti preinaku tužbe, dužan je ostaviti tuženiku vrijeme potrebno da se može pripremiti za raspravljanje po preinačenoj tužbi, ako za to nije imao dovoljno vremena. Na isti način sud će postupiti ako tuženik koji se ne protivi preinaci zatraži da mu se ostavi potrebno vrijeme radi pripremanja.

(7) Ako je tužba preinačena na ročištu na kojem tuženik nije prisutan, sud će odgoditi ročište i dostaviti tuženiku prijepis zapisnika s tog ročišta.

(8) Protiv rješenja kojim se prihvaća preinaka tužbe nije dopuštena posebna žalba.

Članak 191.

(1) Preinaka tužbe jest promjena istovjetnosti zahtjeva, povećanje postojećeg ili isticanje drugog zahtjeva uz postojeći.

(2) Ako tužitelj preinačuje tužbu tako da, zbog okolnosti koje su nastale nakon podnošenja tužbe, zahtijeva iz iste činjenične osnove drugi predmet ili novčanu svotu, tuženik se takvoj preinaci ne može protiviti.

(3) Tužba nije preinačena ako je tužitelj promijenio pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, ako je smanjio tužbeni zahtjev ili ako je promijenio, dopunio ili ispravio pojedine navode, tako da zbog toga tužbeni zahtjev nije promijenjen.

Članak 192.

(1) Tužitelj može sve do zaključenja glavne rasprave svoju tužbu preinačiti i tako da umjesto prvobitnog tuženika tuži drugu osobu.

(2) Za preinaku tužbe prema stavku 1. ovog Članaka potreban je pristanak osobe koja treba da stupa u pamicu umjesto tuženika; a ako se tuženik već upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, potreban je i pristanak tuženika.

(3) *Nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, umjesto tužitelja može u pamicu stupiti novi tužitelj samo ako tuženik na to pristane.*

(4) Osoba koja stupa u pamicu umjesto *stranke* mora primiti pamicu u onom stanju u kakvu se ona nalazi u trenutku kad u nju stupa.

Povlačenje tužbe

Članak 193.

(1) Tužitelj može povući tužbu bez pristanka tuženika prije nego što se tuženik upusti u raspravljanje o glavnoj stvari.

(2) Tužba se može povući i kasnije, sve do zaključenja glavne rasprave, ako tuženik na to pristane. Ako se tuženik u roku od 15 dana od dana obavijesti o povlačenju tužbe ne izjasni o tome, smatrat će se da je pristao na povlačenje.

Postojanje parnice

Članak 194.

(1) Parnica počinje teći dostavom tužbe tuženiku.

(2) U pogledu zahtjeva koji je stranka postavila u tijeku postupka parnica počinje teći od časa kad je o tom zahtjevu obaviještena protivna stranka.

(3) Dok parnica teče, ne može se u pogledu istog zahtjeva pokrenuti nova parnica među istim strankama, a ako takva parnica bude pokrenuta, sud će tužbu odbaciti.

(4) Sud će u tijeku cijelog postupka po službenoj dužnosti paziti teče li već druga parnica o istom zahtjevu među istim strankama.

Članak 195.

(1) Ako koja od stranaka otuđi stvari ili pravo o kojem teče parnica, to ne sprečava da se parnica među istim strankama dovrši.

(2) Osoba koja je pribavila stvar ili pravo o kojem teče parnica može stupiti u parnicu umjesto tužitelja odnosno tuženika samo ako na to pristanu obje stranke.

Glava petnaesta SUPARNIČARI

Članak 196.

(1) Više osoba mogu jednom tužbom tužiti odnosno biti tužene (suparničari):

1) ako su u pogledu predmeta spora u pravnoj zajednici ili ako njihova prava odnosno obveze proistječu iz iste činjenice i pravne osnove;

2) ako su predmet spora zahtjevi odnosno obveze iste vrste koji se temelje na bitno istovrsnoj činjeničnoj i pravnoj osnovi te ako postoji stvarna i mjesna nadležnost istog suda za svaki zahtjev i za svakog tuženika;

3) ako je to drugim zakonom određeno.

(2) Do zaključenja glavne rasprave može, uz uvjete iz stavka 1. ovog Članaka, uz tužitelja pristupiti novi tužitelj ili tužba može biti proširena na novog tuženika s njegovim pristankom.

(3) *Nakon što se tuženik upustio u raspravljanje o glavnoj stvari, bez njegova pristanka ne može uz tužitelja pristupiti novi tužitelj.*

(4) Osoba koja pristupa tužbi odnosno na koju se tužba proširuje mora primiti parnicu u onom stanju u kojem se ona nalazi kad ona u nju stupa.

Članak 197.

(1) Tužitelj može tužbom obuhvatiti dva ili više tuženika i tako što će tražiti da tužbeni zahtjev bude prihvaćen prema slijedećem tuženiku u slučaju da bude pravomoćno odbijen prema onome koji je u tužbi naveden prije njega.

(2) Na način predviđen u stavku 1. ovog Članaka može tužitelj tužbom obuhvatiti dva ili više tuženika samo ako prema svakom od njih ističe isti zahtjev ili ako prema pojedinim od njih ističe različite zahtjeve koji su u međusobnoj vezi te ako je isti sud stvarno i mjesno nadležan za svaki od zahtjeva.

Članak 198.

Osoba koja u cijelosti ili djelomično traži stvar ili pravo o kojem između drugih osoba već teče parnica može pred sudom pred kojim ta parnica teče tužiti obje stranke jednom tužbom, sve dok se postupak pravomoćno ne završi.

Članak 199.

Glavni dužnik i jamac mogu biti zajednički tuženi ako to nije u protivnosti sa sadržajem ugovora o jamstvu.

Članak 200.

Svaki je suparničar u parnici samostalna stranka i njegove radnje ili propuštanja niti koriste niti štete drugim suparničarima.

Članak 201.

Ako se prema zakonu ili zbog prirode pravnog odnosa spor može riješiti samo na jednak način prema svim suparničarima (jedinствeni suparničari), smatraju se oni kao jedna parnična stranka, tako da se u slučaju ako pojedini suparničari propuste koju parničnu radnju učinak parničnih radnji što su ih poduzeli drugi suparničari proteže i na one koji te radnje nisu poduzeli.

Članak 202.

Ako rokovi za izvršenje određene parnične radnje za pojedine jedinstvene suparničare ističu u razno vrijeme, tu parničnu radnju može svaki suparničar poduzeti sve dok ma i za jednog od njih još teče rok za poduzimanje te radnje.

Članak 203.

Svaki suparničar ima pravo podnositi prijedloge koji se tiču tjeka pamice.

Glava šesnaesta **SUDJELOVANJE TREĆIH OSOBA U PARNICI**

Članak 204.

Brisan.

Članak 205.

Članak 205. i naslov iznad njega brišu se.

Sudjelovanje umješača

Članak 206.

(1) Osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od stranaka uspije može se pridružiti toj stranci.

(2) Umješač može stupiti u parnicu u tijeku cijelog postupka sve do pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu te u tijeku postupka nastavljenog podnošenjem izvanrednoga pravnog lijeka.

(3) Izjavu o stupanju u parnicu umješač može dati na ročištu ili pismenim podneskom.

(4) Podnesak umješača dostavlja se objema parničnim strankama; a ako je izjava umješača dana na ročištu, prijepis tog dijela zapisnika dostavit će se samo onoj stranci koja je s ročišta izostala.

Članak 207.

(1) Svaka stranka može osporiti umješaču pravo da sudjeluje u postupku i predložiti da se umješač odbije, a sud može i bez izjašnjenja stranaka odbiti sudjelovanje umješača ako utvrdi da ne postoji pravni interes umješača.

(2) Do pravomoćnosti rješenja kojim se odbija sudjelovanje umješača umješač može sudjelovati u postupku i njegove parnične radnje ne mogu se isključiti.

(3) Protiv odluke suda kojom prihvaća sudjelovanje umješača nije dopuštena posebna žalba.

Članak 208.

(1) Umješač mora primiti parnicu u onom stanju u kakvu se nalazi u trenutku kad se umiješa u parnicu. U daljnjem tijeku pamice on je ovlašten stavljati prijedloge i poduzimati sve ostale parnične radnje u rokovima u kojima bi te radnje mogla poduzimati stranka kojoj se pridružio.

(2) Ako je umješač stupio u parnicu nakon pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu, ovlašten je podnijeti i izvanredni pravni lijek.

(3) Ako umješač podnese pravni lijek, primjerak njegova podneska dostavit će se i stranci kojoj se pridružio.

(4) Parnične radnje umješača imaju za stranku kojoj se pridružio pravni učinak ako nisu u suprotnosti s njezinim radnjama.

(5) Nakon pristanka obiju parničnih stranaka umješač može stupiti u parnicu kao stranka umjesto stranke kojoj se pridružio.

Članak 208.a

Umješač ne može u odnosu na stranku kojoj se bio pridružio u prethodnom postupku tvrditi da spor, onako kako je tijekom toga postupka izložen sudu, nije pravilno riješen. Njegov prigovor istaknut u novoj parnici, da je stranka kojoj se bio pridružio pogrešno vodila spor, može biti prihvaćen samo utoliko ukoliko je on s obzirom na stanje spora u vrijeme svoga stupanja u prethodnu parnicu ili izjavama i radnjama te stranke bio spriječen poduzeti radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda spora, odnosno ako takve radnje, za mogućnost čijega poduzimanja on nije znao, sama stranka nije poduzela namjerno ili iz grube nepažnje.

Određba stavka 1. ovoga Članka na odgovarajući se način primjenjuje i na imenovanog prethodnika (Članak 210.) te na treću osobu obaviještenu o parnici (Članak 211.). Članak 208.a

Umješač ne može u odnosu na stranku kojoj se bio pridružio u prethodnom postupku tvrditi da spor, onako kako je tijekom toga postupka izložen sudu, nije pravilno riješen. Njegov prigovor istaknut u novoj parnici, da je stranka kojoj se bio pridružio pogrešno vodila spor, može biti prihvaćen samo utoliko ukoliko je on s obzirom na stanje spora u vrijeme svoga stupanja u prethodnu parnicu ili izjavama i radnjama te stranke bio spriječen poduzeti radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda spora, odnosno ako takve radnje, za mogućnost čijega poduzimanja on nije znao, sama stranka nije poduzela namjerno ili iz grube nepažnje.

Odredba stavka 1. ovoga Članka na odgovarajući se način primjenjuje i na imenovanog prethodnika (Članak 210.) te na treću osobu obaviještenu o parnici (Članak 211.). Članak 208.a

Umještač ne može u odnosu na stranku kojoj se bio pridružio u prethodnom postupku tvrditi da spor, onako kako je tijekom toga postupka izložen sudu, nije pravilno riješen. Njegov prigovor istaknut u novoj parnici, da je stranka kojoj se bio pridružio pogrešno vodila spor, može biti prihvaćen samo utoliko ukoliko je on s obzirom na stanje spora u vrijeme svoga stupanja u prethodnu parnicu ili izjavama i radnjama te stranke bio spriječen poduzeti radnje koje bi dovele do povoljnijeg ishoda spora, odnosno ako takve radnje, za mogućnost čijega poduzimanja on nije znao, sama stranka nije poduzela namjerno ili iz grube nepažnje.

Odredba stavka 1. ovoga Članka na odgovarajući se način primjenjuje i na imenovanog prethodnika (Članak 210.) te na treću osobu obaviještenu o parnici (Članak 211.).

Članak 209.

(1) Ako pravni učinak presude treba da se odnosi i na umještača on ima položaj jedinstvenog suparničara (Članak 201.).

(2) Umještač s položajem jedinstvenog suparničara može podnijeti izvanredni pravni lijek i u parnici u kojoj do nastupanja pravomoćnosti odluke o tužbenom zahtjevu nije sudjelovao kao umještač.

Članak 209.a

Odredbe ovoga Zakona o stranačkoj i parničnoj sposobnosti te zastupanju stranaka, kao i o podnescima stranaka i dostavi strankama na odgovarajući se način primjenjuju i na umještača.

Imenovanje prethodnika

Članak 210.

(1) Osoba koja je tužena kao *držatelj* kakve stvari ili korisnik kakva prava, a tvrdi da stvar *drži* ili pravo vrši u ime treće osobe, može najkasnije na pripremnom ročištu, a ako ono nije održano – onda na glavnoj raspravi prije nego što se upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, pozvati preko suda tu treću osobu (prethodnika) da umjesto nje stupi kao stranka u parnicu.

(2) Pristanak tužitelja da umjesto tuženika u parnicu stupi prethodnik potreban je samo ako tužitelj protiv tuženika ističe i takve zahtjeve koji ne ovise o tome ima li tuženik u ime prethodnika stvar ili vrši pravo.

(3) Ako prethodnik koji je uredno pozvan ne dođe na ročište ili odbije da stupi u parnicu, tuženik se ne može protiviti da se upusti u parnicu.

Obavijest treće osobe u parnici

Članak 211.

(1) Ako tužitelj ili tuženik treba da treću osobu obavijesti o otpočetoj parnici, da bi se time zasnovao stanoviti građanskopravni učinak, oni mogu, sve dok se parnica pravomoćno ne dovrši, to učiniti podneskom preko parničnog suda, u kojem će navesti razlog obavijesti i u kakvu se stanju nalazi parnica.

(2) Stranka koja je treću osobu obavijestila o parnici ne može zbog toga tražiti prekid otpočete parnice, produljenje rokova ili odgodu ročišta.

Glava sedamnaesta

PREKID, OBUSTAVA I MIROVANJE POSTUPKA

Članak 212.

»Postupak se prekida:

- 1) kad stranka umre,*
- 2) kad stranka izgubi parničnu sposobnost a nema punomoćnika u toj parnici,*
- 3) kad zakonski zastupnik stranke umre ili prestane njegovo ovlaštenje za zastupanje, a stranka nema punomoćnika u toj parnici,*
- 4) kad stranka koja je pravna osoba prestane postojati odnosno kad nadležno tijelo pravomoćno odluči o zabrani rada,*
- 5) kad nastupe pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka,*
- 6) kad se stranka nađe na području koje je zbog izvanrednih događaja (poplava i sl.) odsječeno od suda,*

- 7) kad zbog rata ili drugih uzroka prestane rad u sudu,
8) kad je to drugim zakonom određeno.

Članak 213.

- (1) *Sud će prekid postupka odrediti i ako je odlučio da sam ne rješava o prethodnom pitanju (Članak 12.).*
(2) Sud može odrediti prekid postupka ako odluka o tužbenom zahtjevu ovisi o tome je li učinjen trgovački prijestup ili je li učinjeno kazneno djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, tko je učinilac i je li on odgovoran, a osobito kad se pojavi sumnja da je svjedok ili vještak dao lažan iskaz ili da je isprava upotrijebljena kao dokaz lažna.

Članak 214.

- (1) Prekid postupka uzrokuje to da prestaju teći svi rokovi određeni za obavljanje pamičnih radnji.
(2) Za trajanja prekida postupka sud ne može poduzimati nikakve radnje u postupku; ali ako je prekid nastupio poslije zaključenja glavne rasprave, sud može na temelju te rasprave donijeti odluku.
(3) *Ako je postupak prekinut iz razloga navedenog u Članaku 212. točki 5. ovoga Zakona i ako je zbog otvaranja stečajnoga postupka prestala nadležnost suda koji vodi postupak, taj će sud rješenjem utvrditi prekid postupka, oglasiti se nenadležnim i ustupiti predmet nadležnom sudu nakon pravomoćnosti rješenja*
(4) Pamične radnje što ih je jedna stranka poduzela dok traje prekid postupka nemaju prema drugoj stranci nikakav pravni učinak. Njihov učinak počinje tek nakon što postupak bude nastavljen.

Članak 215.

- (1) Postupak koji je prekinut iz razloga navedenih u Članaku 212. toč. 1. do 5. ovog zakona nastavit će se kad nasljednik ili staratelj ostavštine, novi zakonski zastupnik, stečajni upravitelj ili pravni sljednici pravne osobe preuzmu postupak ili kad ih sud na prijedlog protivne strane *ili po službenoj dužnosti* pozove da to učine.
(2) *U slučaju iz Članka 214. stavka 3. ovoga Zakona smatrat će se da je postupak nastavljen dostavom rješenja o prekidu postupka i o oglašavanju suda nenadležnim stranci kojoj je kasnije dostavljen.*
(3) *Postupak koji je prekinut iz razloga navedenih u Članaku 212. točki 6. ovoga Zakona nastavit će se kad stranka koja se nalazila na području koje je zbog izvanrednih događaja odsječno od suda preuzme postupak ili kad je sud na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti pozove da to učini.*
(4) Ako je sud prekinuo postupak iz razloga navedenih u Članaku 213. ovog zakona, postupak će se nastaviti kad se pravomoćno završi postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom ili kad sud ustanovi da više ne postoje razlozi da se čeka na njegov završetak.
(5) U svim ostalim slučajevima prekinuti postupak nastavit će se na prijedlog stranke *ili po službenoj dužnosti* čim prestanu razlozi prekida.
(6) Rokovi koji su zbog prekida postupka prestali teći počinju za zainteresiranu stranku teći u cijelosti iznova od dana kad joj sud dostavi rješenje o nastavljanju postupka.
(7) Stranci koja nije stavila prijedlog za nastavlanje postupka rješenje o nastavljanju postupka dostavlja se prema odredbama Članka 142. ovog zakona.

Članak 215.a

U slučajevima u kojima po ovom Zakonu dolazi do zastoja postupka primjenjivat će se na odgovarajući način odredbe ovoga Zakona o prekidu postupka.

Članak 215.b

Postupak se obustavlja kad umre ili prestane postojati stranka u postupku o pravima koja ne prelaze na njezine nasljednike, odnosno pravne sljednike.

U slučajevima iz stavka 1. ovoga Članka sud će rješenje o obustavi postupka dostaviti protivnoj stranci te nasljednicima, odnosno pravnim sljednicima stranke nakon što oni budu utvrđeni.

Sud će nasljednicima umrle stranke, na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti,

postaviti privremenog zastupnika kojemu će dostaviti rješenje o obustavi postupka, ako ocijeni da bi ostavinski postupak mogao duže trajati.

Rješenje o obustavi postupka zbog toga što je pravna osoba prestala postojati dostavit će se protivnoj stranci i njezinom pravnom sljedniku nakon što on bude utvrđen, a ako pravna osoba nema pravnoga sljednika, sud će, na prijedlog protivne stranke ili po službenoj dužnosti, rješenje o obustavi postupka dostaviti državnom odvjetništvu.

Dok se postupak u povodu rješenja o obustavi pravomoćno ne završi, glede rokova za poduzimanje pravnih radnji te prava stranaka i suda da poduzimaju te radnje primijenit će se na odgovarajući način pravila o prekidu postupka, ako prethodnim odredbama ovoga Članka nije drugačije propisano.

Članak 216.

(1) Mirovanje postupka nastupa ako se obje stranke prije zaključenja glavne rasprave o tome sporazumiju ili kad obje stranke izostanu s pripremnog ročišta ili ročišta za glavnu raspravu odnosno kad prisutne stranke na ročištu neće da raspravljaju te kad jedna stranka koja je uredno pozvana izostane, a druga predloži mirovanje.

(2) Kad su se stranke sporazumjele da postupak miruje, to mirovanje nastupa od dana kad stranke o tome obavijeste sud.

(3) Mirovanje postupka neće nastupiti ako obje stranke izostanu s ročišta za izvođenje dokaza pred predsjednikom vijeća ili zamoljenim sucem. U tom slučaju, ako su stranke uredno pozvane, ročište će se održati.

(4) Ako se u istom postupku ponovno udovolji uvjetima za mirovanje, smatrat će se da je tužba povučena.

Članak 217.

(1) U slučaju mirovanja postupka nastupaju iste pravne posljedice kao i pri prekidu postupka, osim što rokovi određeni zakonom ne prestaju teći.

(2) Postupak miruje dok jedna stranka ne predloži da se postupak nastavi. Takav prijedlog ne može se staviti prije nego što proteknu tri mjeseca od dana kad je nastupilo mirovanje postupka.

(3) Ako nijedna stranka u roku od četiri mjeseca od dana kad je nastupilo mirovanje postupka ne stavi prijedlog za nastavljanje postupka, smatra se da je tužba povučena.

(4) U rješenju kojim se utvrđuje mirovanje postupka naznačit će se od kojeg dana postupak miruje i upozorit će se stranke na pravne posljedice iz st. 1. do 3. ovog Članka.

Članak 218.

(1) Žalba protiv rješenja kojim se utvrđuje (Članak 212.) ili određuje (Članak 213.) prekid postupka te protiv rješenja kojim se utvrđuje mirovanje postupka (Članak 216.) ne zadržava *nastupanje pravnih učinaka* rješenja.

(2) Ako je sud na ročištu odbio prijedlog za prekid postupka i odlučio da se postupak odmah nastavi, protiv tog rješenja nije dopuštena posebna žalba.

Glava osamnaesta

DOKAZI I IZVOĐENJE DOKAZA

Opće odredbe

Članak 219.

Svaka stranka dužna je iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivnika.

Sud može tijekom postupka, kad ocijeni da je to svrsishodno za pravilno rješenje spora, upozoriti stranke na njihovu dužnost iz stavka 1. ovoga Članka, a osobito na potrebu iznošenja odlučnih činjenica i predlaganja određenih dokaza te iznijeti razloge zbog kojih smatra da je to potrebno

Članak 220.

(1) Dokazivanje obuhvaća sve činjenice koje su važne za donošenje odluke.

(2) *Sud odlučuje o tome koje će od predloženih dokaza izvesti radi utvrđivanja odlučnih činjenica.*

Članak 221.

(1) Ne treba dokazivati činjenice koje je stranka priznala pred sudom u tijeku pamice, ali sud može narediti da se dokazuju i takve činjenice ako smatra da stranka njihovim priznanjem ide za tim da raspolaže zahtjevom kojim ne može raspolagati (Članak 3. stavak 3.).

(2) Sud će, uzimajući u obzir sve okolnosti, prema svom uvjerenju, ocijeniti hoće li uzeti za priznatu ili osporenu činjenicu koju je stranka najprije priznala, a onda potpuno ili djelomično porekla ili ograničila priznanje dodavanjem drugih činjenica.

(3) Činjenice čije postojanje zakon pretpostavlja ne treba dokazivati, ali se može dokazivati da te činjenice ne postoje, ako zakonom nije što drugo određeno.

(4) Ne treba dokazivati činjenice koje su općepoznate.

Članak 221a.

Ako sud na temelju izvedenih dokaza (Članak 8.) ne može sa sigurnošću utvrditi neku činjenicu, o postojanju činjenice zaključit će primjenom pravila o teretu dokazivanja.

Članak 222.

Brisan.

Članak 223.

Ako utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, na novčanu svotu ili na zamjenjive stvari, ali se visina svote odnosno količina stvari ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, sud će o tome odlučiti prema slobodnoj ocjeni.

Članak 224.

(1) *U sporovima koje sud vijeće dokazi* na glavnoj raspravi izvode se pred vijećem, ali vijeće može iz važnih razloga odlučiti da se određeni dokazi izvedu pred predsjednikom vijeća ili sućem zamoljenog suda (zamoljeni sudac). U tom slučaju zapisnici o izvedenim dokazima pročitati će se na glavnoj raspravi.

(2) Kad vijeće odluči da se kakav dokaz izvede pred zamoljenim sućem, u zamolnici za izvođenje dokaza opisat će se stanje stvari prema tijeku glavne rasprave i posebno će se naznačiti o kojim okolnostima treba osobito voditi računa pri izvođenju dokaza.

(3) O ročištu za izvođenje dokaza pred predsjednikom vijeća ili pred zamoljenim sućem obavijestit će se i stranke, ako nisu izjavile da neće pristupiti ročištu.

(4) Predsjednik vijeća ili zamoljeni sudac ima pri izvođenju dokaza sva ovlaštenja koja ima vijeće odnosno predsjednik vijeća kad se dokazi izvode na glavnoj raspravi.

(5) Protiv rješenja suda kojim se izvođenje dokaza povjerava predsjedniku vijeća ili zamoljenom suću nije dopuštena posebna žalba.

Članak 225.

Predsjednik vijeća ili zamoljeni sudac kome je povjereno izvođenje kakva dokaza ovlašten je, *ako stranke to predlože*, izvesti i druge dokaze, ako smatra da je to svrsishodno.

Članak 226.

(1) Ako se prema okolnostima može pretpostaviti da se kakav dokaz neće moći izvesti ili da se neće moći izvesti u primjerenom roku, ili ako dokaz treba izvesti u inozemstvu, sud će u rješenju o izvođenju dokaza odrediti rok do kojeg će se čekati izvođenje dokaza.

(2) Kad određeni rok protekne rasprava će se provesti bez obzira na to što određeni dokaz nije izveden.

Uvidaj

Članak 227.

(1) Uvidaj se poduzima kad je za utvrđivanje kakve činjenice ili za razjašnjenje kakve okolnosti potrebno neposredno opažanje suda.

(2) Uvidaj se može obavljati i uz sudjelovanje vještaka.

Članak 228.

Vijeće će ovlastiti predsjednika vijeća da obavi uviđaj ako se stvar koju treba razgledati ne može donijeti u sud ili bi njezino donošenje uzrokovalo znatne troškove, a vijeće smatra da nije nužno neposredno opažanje svih Članakova vijeća.

Članak 229.

Ako treba razgledati stvar koja se nalazi kod jedne od stranaka, kod treće osobe, kod državnog tijela ili kod poduzeća ili druge pravne kojoj je povjereno vršenje javnog ovlaštenja, na odgovarajući će se način primijeniti odredbe ovog zakona o pribavljanju isprava od tih tijela ili pravnih osoba (Članak 232. do 234.).

Isprave

Članak 230.

(1) *Isprava koju je u propisanom obliku izdalo državno tijelo u granicama svoje nadležnosti te isprava koju je u takvom obliku izdala pravna ili fizička osoba u obavljanju javnog ovlaštenja koje joj je povjereno zakonom ili propisom utemeljenim na zakonu (javna isprava), dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje.*

(2) Istu dokaznu snagu imaju i druge isprave koje su posebnim propisima u pogledu dokazne snage izjednačene s javnim ispravama.

(3) Dopušteno je dokazivati da su u javnoj ispravi neistinite utvrđene činjenice ili da je isprava nepravilno sastavljena.

(4) Ako sud posumnja u autentičnost isprave, može zatražiti da se o tome izjasni tijelo od kojega bi ona trebalo da potječe.

Članak 231.

Ako međunarodnim ugovorom nije što drugo određeno, inozemne javne isprave koje su propisno ovjerene imaju, uz uvjet uzajamnosti, istu dokaznu snagu kao i domaće javne isprave.

Članak 232.

(1) Stranka je dužna sama podnijeti ispravu na koju se poziva za dokaz svojih navoda.

(2) Uz ispravu sastavljenu na stranom jeziku podnosi se i ovjereni prijevod.

(3) *Ako se isprava nalazi kod državnoga tijela ili koje pravne ili fizičke osobe koja ima javna ovlaštenja, a sama stranka ne može postići da se isprava preda ili pokaže, sud će na prijedlog stranke pribaviti tu ispravu.*

Članak 233.

(1) Kad se jedna stranka poziva na ispravu i tvrdi da se ona nalazi kod druge stranke, sud će tu stranku pozvati da podnese ispravu, ostavljajući joj za to određeni rok.

(2) Stranka ne može uskratiti podnošenje isprave ako se ona sama u parnici pozvala na tu ispravu za dokaz svojih navoda, ili ako je riječ o ispravi koju je po zakonu dužna predati ili pokazati, ili ako se isprava s obzirom na njezin sadržaj smatra zajedničkom za obje strane.

(3) U pogledu prava stranke da uskrati podnošenje drugih isprava na odgovarajući će se način primjenjivati odredbe čl. 237. i 238. ovog zakona.

(4) Kad stranka koja je pozvana da podnese ispravu poriče da se isprava kod nje nalazi, sud može radi utvrđivanja te činjenice izvoditi dokaze.

(5) Sud će, s obzirom na sve okolnosti, po svom uvjerenju cijeniti od kakva je značenja što stranka koja drži ispravu neće postupiti po rješenju suda kojim joj se nalaže da podnese ispravu ili protivno uvjerenju suda poriče da se isprava kod nje nalazi.

(6) Protiv odluke suda iz stavka 1. ovog Članaka nije dopuštena posebna žalba.

Članak 234.

(1) *Treća osoba dužna je po nalogu suda podnijeti ispravu koju je po zakonu dužna pokazati ili podnijeti, odnosno ispravu koja je po svojem sadržaju zajednička za tu osobu i stranku koja se na ispravu poziva. U pogledu prava treće osobe da uskrati podnošenje drugih isprava na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Članka 237. i 238. ovoga Zakona.*

(2) Prije nego što donese odluku kojom trećoj osobi naređuje da podnese ispravu sud će pozvati treću osobu da se o tome izjasni.

(3) Kad treća osoba poriče svoju dužnost da podnese ispravu koja se kod nje nalazi, pamični će sud riješiti je li treća osoba dužna podnijeti ispravu.

(4) Kad treća osoba poriče da se isprava nalazi kod nje, sud može radi utvrđivanja te činjenice izvoditi dokaze.

(5) *Na temelju rješenja kojim je trećoj osobi naloženo da preda određenu ispravu ovrha će se provesti po službenoj dužnosti po pravilima ovršnog postupka i prije pravomoćnosti toga rješenja.*

(6) Treća osoba ima pravo na naknadu troškova što ih je imala u vezi s podnošenjem isprava. Odredbe Članaka 249. ovog zakona na odgovarajući će se način primjenjivati i u tom slučaju.

Svjedoci

Članak 235.

(1) Svaka osoba koja se poziva kao svjedok dužna je odazvati se pozivu; a ako ovim zakonom nije drugačije određeno, dužna je i svjedočiti.

(2) Kao svjedoci mogu se saslušati samo osobe koje su sposobne dati obavijesti o činjenicama koje se dokazuju.

Članak 236.

Ne može se saslušati kao svjedok osoba koja bi svojim iskazom povrijedila dužnost čuvanja službene ili vojne tajne, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te dužnosti.

Članak 237.

(1) Svjedok može uskratiti svjedočenje:

1) o onome što mu je stranka kao svom punomoćniku povjerila;

2) o onome o čemu se stranka ili druga osoba svjedoku kao vjerskom ispovjedniku ispovijedila;

3) o činjenicama što ih je svjedok saznao kao odvjetnik, liječnik ili u obavljanju kakva drugog poziva ili kakve druge djelatnosti ako postoji obveza da se kao tajna čuva ono što se saznalo u obavljanju tog poziva ili djelatnosti.

(2) *Sudac pojedinac ili predsjednik vijeća* upozorit će te osobe da mogu uskratiti davanje iskaza.

Članak 238.

(1) Svjedok može uskratiti odgovor na pojedina pitanja ako za to postoje važni razlozi, a osobito ako bi svojim odgovorom na ta pitanja izložio teškoj sramoti, znatnoj imovinskoj šteti ili kaznenom gonjenju sebe ili svoje srodnike po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stupnja, a u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno, svoga bračnog druga ili srodnike po tazbini do drugog stupnja zaključno i onda kad je brak prestao te svog staratelja ili staranika, usvojitelja ili usvojenika.

(2) *Sudac pojedinac ili predsjednik vijeća* upozorit će svjedoka da može uskratiti davanje odgovora na postavljeno pitanje.

Članak 239.

Svjedok ne može zbog opasnosti od kakve imovinske štete uskratiti svjedočenje o pravnim poslovima pri kojima je bio prisutan kao pozvani svjedok, o radnjama što ih je u pogledu spornog odnosa poduzeo kao pravni prethodnik ili zastupnik jedne od stranaka, o činjenicama koje se tiču imovinskih odnosa uvjetovanih obiteljskom ili bračnom vezom, o činjenicama koje se tiču rođenja, sklapanja braka ili smrti te kad je na temelju posebnih propisa dužan podnijeti prijavu ili dati izjavu.

Članak 240.

(1) Opravdanost razloga za uskraćivanje svjedočenja ili odgovora na pojedina pitanja ocjenjuje sud pred kojim svjedok treba da svjedoči. Ako je potrebno, prije toga će se o tome saslušati stranka.

(2) Protiv rješenja suda iz stavka 1. ovog članka stranke nemaju pravo na posebnu žalbu, a svjedok može to rješenje pobijati u žalbi protiv rješenja o novčanoj kazni ili o zatvoru zbog toga što je uskratio svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje (članak 248. stavak 2.).

Članak 241.

Stranka koja predlaže da se određena osoba sasluša kao svjedok mora prije toga naznačiti o čemu ona treba da svjedoči i navesti njezino ime i prezime, zanimanje i boravište.

Članak 242.

(1) Svjedoci se pozivaju dostavom pismenog poziva u kojem se navodi prezime i ime i zanimanje pozvanoga, vrijeme i mjesto dolaska, predmet u vezi s kojim se poziva i naznaka da se poziva kao svjedok. U pozivu će se svjedok upozoriti na posljedice neopravdanog izostanka (Članak 248.) i na pravo na naknadu troškova (Članak 249.).

(2) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu saslušati će se u svom stanu.

Članak 243.

(1) Svjedoci se saslušavaju pojedinačno i bez prisutnosti svjedoka koji će se kasnije saslušavati. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

(2) Svjedok će se najprije opomenuti da je dužan govoriti istinu i da ne smije ništa prešutjeti, a nakon toga će se upozoriti na posljedice davanja lažnog iskaza.

(3) Zatim će se svjedok pitati za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života i njegov odnos sa strankom.

Članak 244.

(1) Poslije općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je poznato o činjenicama o kojima treba da svjedoči, a nakon toga mu se mogu postavljati pitanja radi provjere, dopune ili razjašnjenja. Nije dopušteno postavljati pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

(2) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

(3) Svjedoci se mogu suočiti ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama. Suočeni će se o svakoj okolnosti u kojoj se ne slažu pojedinačno saslušati i njihov odgovor unijet će se u zapisnik.

Članak 245.

(1) Svjedok koji ne zna jezik na kojem se vodi postupak saslušati će se preko tumača.

(2) Ako je svjedok gluhi, postavljat će mu se pitanja pismeno; a ako je nijem, pozvat će se da pismeno odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na taj način, pozvat će se kao tumač osoba koja se sa svjedokom može sporazumjeti.

(3) Sud će tumača upozoriti na dužnost vjernog prenošenja pitanja koja se svjedoku postavljaju i izjava koje svjedok bude davao.

Članak 246.

Sud može odlučiti da svjedok prisegne na iskaz koji je dao.

Prisega se daje usmeno izgovaranjem ovih riječi: »Prisežem čašću da sam o svemu što me je sud pitao istinu govorio i da ništa što sam o ovoj stvari znao nisam prešutio.«

Sud može odlučiti da svjedok prisegne i prije nego što bude saslušan.

Nijemi svjedoci koji znaju čitati i pisati prisežu tako da potpisuju tekst prisege, a gluhi će svjedoci pročitati tekst prisege. Ako gluhi ili nijemi svjedoci ne znaju ni čitati ni pisati, prisegnuti će preko tumača.

Ako se svjedok ponovno saslušava, neće po drugi put dati prisegu, nego će se samo opomenuti na već danu prisegu.

Članak 247.

Neće se tražiti prisega od svjedoka koji u vrijeme saslušanja nisu punoljetni ili ne mogu shvatiti njezino značenje.

Protiv odluke suda kojom se svjedoku naređuje da prisegne ili se određuje da svjedok ne prisegne, stranke i svjedok nemaju pravo na žalbu.

Članak 248.

(1) Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mjesta gdje treba da bude saslušan, sud može narediti da se prisilno dovede i podmiruje troškove dovođenja, a može ga i kazniti novčano **od 500,00 do 10.000,00** kuna.

(2) Ako svjedok dođe i nakon što je upozoren na posljedice uskratiti svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje, a sud ocijeni da su razlozi uskraćivanja neopravdani, može ga kazniti novčano do 3.000,00 kuna; a ako i poslije toga odbije da svjedoči, može ga zatvoriti. Zatvor traje sve dok

svjedok ne pristane da svjedoči ili dok njegovo saslušanje ne postane nepotrebno, ali najdulje mjesec dana.

(3) Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni ili o zatvoru ne zadržava izvršenje rješenja, osim ako se u toj žalbi pobija i odluka suda kojom nisu prihvaćeni razlozi svjedoka za uskraćivanje svjedočenja ili odgovora na pojedino pitanje.

(4) *U slučajevima iz stavka 1. do 3. ovoga Članka na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Članka 10. ovoga Zakona*

(5) Sud će na zahtjev stranke odlučiti da je svjedok dužan nadoknaditi troškove što ih je uzrokovao svojim neopravdanim izostankom odnosno neopravdanim odbijanjem da svjedoči.

(6) Ako svjedok naknadno opravda svoj izostanak, sud će opozvati svoje rješenje o kazni, a može svjedoka sasvim ili djelomično osloboditi naknade troškova. Sud može opozvati svoje rješenje o kazni i kad svjedok naknadno pristane da svjedoči.

(6) *Dosadašnji stavak 6. briše se.*

Članak 249.

(1) Svjedok ima pravo na naknadu putnih troškova i troškova za prehranu i prenoćište te na naknadu izmakle zarade.

(2) Svjedok treba *zatražiti* naknadu odmah nakon saslušanja; inače gubi pravo na nju. Sud je dužan na to upozoriti svjedoka.

(3) U rješenju kojim se odmjeravaju troškovi svjedoka sud će odrediti da se određena svota isplati iz položenog predujma; a ako predujam nije položen, naredit će stranci da određenu svotu plati svjedoku u roku osam dana. Žalba protiv tog rješenja ne zadržava *ovrhu* rješenja.

Vještaci

Članak 250.

Sud će izvesti dokaz vještačenjem kad je radi utvrđivanja ili razjašnjenja kakve činjenice potrebno stručno znanje kojim sud ne raspolaže.

Članak 251.

(1) Vještačenje obavljaju vještaci koje određuje pamični sud.

(2) Prije nego što odredi koje će osobe uzeti za vještake sud će o tome saslušati stranke. U hitnim slučajevima sud može odrediti vještaka iako prije toga stranke nisu saslušane.

(3) Pamični sud može ovlastiti predsjednika vijeća ili zamoljenog suca da oni odrede vještake ako je njima povjereno izvođenje dokaza vještačenjem.

(4) Umjesto određenog vještaka sud može uvijek odrediti drugog vještaka.

Članak 252.

(1) Vještačenje, u pravilu, obavlja jedan vještak; a kad sud ocijeni da je vještačenje složeno, može odrediti dva ili više vještaka.

(2) Vještaci se određuju u prvom redu iz reda stalnih sudskih vještaka za određenu vrstu vještačenja.

(3) Vještačenje se može povjeriti i stručnoj ustanovi (bolnici, kemijskom laboratoriju, fakultetu i sl.).

(4) Ako postoje posebne ustanove za određene vrste vještačenja (vještačenje lažnog novca, rukopisa, daktiloskopsko vještačenje i sl.), takva vještačenja, a osobito složenija, povjeravat će se, u prvom redu, tim ustanovama.

Članak 253.

(1) Određeni vještaci dužni su odazvati se pozivu suda i iznijeti svoj nalaz i mišljenje.

(2) Sud će vještaka, na njegov zahtjev, osloboditi dužnosti vještačenja iz razloga iz kojih svjedok može uskratiti svjedočenje ili odgovor na pojedino pitanje.

(3) Sud može vještaka, na njegov zahtjev, osloboditi dužnosti vještačenja i iz drugih opravdanih razloga. Oslobođenje od dužnosti vještačenja može tražiti i *ovlaštena osoba tijela ili pravne osobe* u kojoj vještak radi.

Članak 254.

(1) Vještak može biti izuzet iz istih razloga iz kojih može biti izuzet sudac, ali se za vještaka može uzeti i osoba koja je već bila saslušana kao svjedok.

(2) Stranka je dužna podnijeti zahtjev za izuzeće vještaka čim sazna da postoji razlog za izuzeće, a najkasnije prije početka izvođenja dokaza vještačenjem. Ako je sud prije određivanja vještaka saslušao stranku o *osobi* vještaka, stranka se dužna tom prilikom izjasniti o izuzeću.

(3) U zahtjevu za izuzeće vještaka stranka je dužna navesti okolnosti na kojima temelji svoj zahtjev za izuzeće.

(4) O zahtjevu za izuzeće odlučuje pamični sud. Sudac zamojlenog suda i predsjednik vijeća odlučuju o izuzeću ako im je povjereno izvođenje dokaza vještačenjem.

(5) Protiv rješenja kojim se prihvaća zahtjev za izuzeće nije dopuštena žalba, a protiv rješenja kojim se zahtjev odbija nije dopuštena posebna žalba.

(6) Ako je stranka saznala za razlog izuzeća poslije obavljenog vještačenja i prigovora vještačenju iz tog razloga, sud će postupiti kao da je zahtjev za izuzeće stavljen prije obavljenog vještačenja.

Članak 255.

(1) Sud može kazniti novčano *od 500,00 do 10.000,00* kuna vještaka koji ne dođe na ročište iako je uredno pozvan, a izostanak ne opravda, a i vještaka koji bez opravdanog razloga odbije da vještači.

(2) Rješenje o kazni sud može opozvati uz uvjete iz Članaka 248. stavka 6. ovog zakona.

(3) Na zahtjev stranke sud može rješenjem narediti vještaku da nadoknadi troškove koje je uzrokovao svojim neopravdanim nedolaskom ili neopravdanim odbijanjem da svjedoči. *O takvom zahtjevu sud je dužan odlučiti bez odgode. Žalba protiv toga rješenja ne odgađa ovrhu*

Članak 256.

(1) Vještak ima pravo na naknadu putnih troškova i troškova za prehranu i prenoćište, na naknadu izmakle zarade i troškova vještačenja te pravo na nagradu za obavljeno vještačenje.

(2) U pogledu naknade troškova i nagrade vještaka na odgovarajući će se način primjenjivati odredbe Članaka 249. st. 2. i 3. ovog zakona.

Članak 257.

Vještaci se pozivaju dostavom pismenog poziva u kojem se navodi ime i prezime i zanimanje pozvanoga, vrijeme i mjesto dolaska, predmet u vezi s kojim se poziva i naznaka da se poziva kao vještak. U pozivu će se vještak upozoriti na posljedice neopravdanog izostanka (Članak 255.) i na pravo na naknadu troškova (Članak 256.).

Članak 258.

(1) Prije početka vještačenja pozvani će se vještak da predmet vještačenja brižljivo razmotri, da točno navede sve što opazi i nađe i da svoje mišljenje iznese savjesno i u skladu s pravilima znanosti i vještine, a upozorit će se i na posljedice davanja lažnog iskaza.

(2) Nakon toga će se vještak pitati za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života i njegov odnos sa strankom.

Članak 259.

(1) Sud rukovodi vještačenjem, označuje vještaku predmet koji će se razgledati, postavlja mu pitanja i, prema potrebi, traži objašnjenja u vezi s danim nalazom i mišljenjem.

(2) Vještaku se mogu davati razjašnjenja, a može mu se dopustiti i razmatranje spisa. Na zahtjev vještaka mogu se izvoditi i novi dokazi da bi se utvrdile okolnosti koje su važne za stvaranje mišljenja vještaka.

Članak 260.

(1) Sud će odrediti hoće li vještak iznijeti svoj nalaz i mišljenje samo usmeno na raspravi ili će ih podnijeti i pismeno prije rasprave. Sud će odrediti rok za pismeno podnošenje nalaza i mišljenja.

(2) Vještak mora uvijek obrazložiti svoje mišljenje.

(3) Sud će, po mogućnosti, dostaviti strankama pismeni nalaz i mišljenje prije ročišta na kojem će se o njima raspravljati.

(4) Odredba Članka 255. stavka 3. ovoga Zakona primijenit će se na odgovarajući način i kada vještak svoj nalaz i mišljenje ne podnese u roku koji mu je sud odredio

Članak 261.

(1) Ako je određeno više vještaka, oni mogu podnijeti zajednički nalaz i mišljenje kad se u nalazu i mišljenju slažu. Ako se u nalazu i mišljenju ne slažu, svaki vještak posebno iznosi svoj nalaz i mišljenje.

(2) Ako se podaci vještaka o njihovu nalazu bitno razilaze, ili ako je nalaz jednog ili više vještaka nejasan, nepotpun ili u proturječnosti sam sa sobom ili s izviđenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim saslušanjem vještaka, obnovit će se vještačenje s istim ili drugim vještacima.

(3) Ako u mišljenju jednog ili više vještaka ima proturječnosti ili nedostataka, ili se pojavi osnovana sumnja u pravilnost danog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ponovnim saslušanjem vještaka, zatražit će se mišljenje drugih vještaka.

Članak 262.

Protiv rješenja iz čl. 251., 252. i 261. ovog zakona nije dopuštena žalba.

Članak 263.

Odredbe Članaka 251., Članaka 252. stavka 2., čl. 253. do 257., Članaka 258. stavka 2. i Članaka 262. ovog zakona na odgovarajući se način primjenjuju i na tumače.

Saslušanje stranaka

Članak 264.

(1) Sporne činjenice važne za odluku sud može utvrđivati i saslušavanjem stranaka.

(2) Sud može odlučiti da se izvede dokaz saslušanjem stranaka kad nema drugih dokaza ili kad unatoč izvedenim drugim dokazima ustanovi da je to potrebno za utvrđivanje važnih činjenica.

Članak 265.

(1) Ako se uvjerio da stranci odnosno osobi koja se ima saslušati za stranku nisu poznate sporne činjenice, ili ako saslušanje te stranke nije moguće, sud može odlučiti da se sasluša samo druga stranka.

(2) *Neće se saslušati stranka koja uskrati davanje iskaza ili se bez opravdanog razloga ne odazove pozivu suda.*

Članak 266.

Izvođenje dokaza saslušanjem stranaka preko predsjednika vijeća ili zamoljenog suca dopušteno je samo ako stranka zbog neotklonjivih smetnji ne može osobno doći ili ako bi njezin dolazak uzrokovao nerazmjerne troškove.

Članak 267.

(1) Za stranku koja nema pamičnu sposobnost saslušati će se njezin zakonski zastupnik. Sud može odlučiti da se umjesto ili pored zakonskog zastupnika sasluša sama stranka, ako je njezino saslušanje moguće.

(2) Za pravnu osobu saslušati će se osoba koja je zakonom ili pravilima određena da je zastupa.

(3) Ako kao stranka u sporu sudjeluje na jednoj strani više osoba, sud će odlučiti hoće li se saslušati sve te osobe ili samo neke od njih.

Članak 268.

(1) Poziv na ročište na kojem će se izvoditi dokaz saslušanjem stranaka dostavit će se osobno strankama odnosno osobi koja će se za stranku saslušati.

(2) *Ako stranka ima punomoćnika, poziv na ročište na kojemu će se izvesti dokaz saslušanjem stranaka stranci ili osobi koja se treba saslušati za stranku uputit će se preko punomoćnika.*

(3) U pozivu će se naznačiti da će se na ročištu izvoditi dokaz saslušanjem stranaka i da stranka koja dođe na ročište može biti saslušana u odsutnosti druge stranke.

Članak 269.

(1) Ne mogu se primijeniti nikakve prisilne mjere prema stranci koja se nije odazvala pozivu suda radi saslušanja niti se stranka može prisiliti na davanje iskaza.

(2) Sud će, s obzirom na sve okolnosti, ocijeniti od kakva je značenja što stranka nije došla na saslušanje ili što je uskratila iskaz.

Članak 270.

Dokaz saslušanjem stranaka izvodi se bez *davanja prisege*.

Članak 271.

Odredbe o izvođenju dokaza svjedocima primjenjivat će se i pri izvođenju dokaza saslušanjem stranaka, ako za saslušanje stranaka nije što drugo propisano.

Glava devetnaesta OSIGURANJE DOKAZA

Članak 272.

(1) Ako postoji opravdana bojazan da se dokaz neće moći izvesti ili da će njegovo kasnije izvođenje biti otežano, može se u tijeku, a i prije pokretanja parnice predložiti da se taj dokaz izvede.

(2) U postupku za osiguranje dokaza ne može se izvesti dokaz saslušanjem stranaka.

(3) Osiguranje dokaza može se tražiti i nakon što odluka kojom se postupak završava postane pravomoćna, ako je to potrebno prije ili u tijeku postupka po izvanrednim pravnim lijekovima.

Članak 273.

(1) Ako je prijedlog za osiguranje dokaza stavljen u tijeku parničnog postupka, za postupanje je nadležan sud pred kojim je postupak u tijeku.

(2) Kad se traži osiguranje dokaza prije pokretanja postupka te u hitnim slučajevima ako je postupak već u tijeku, nadležan je niži sud prvog stupnja na čijem se području nalaze stvari koje treba razgledati odnosno sud na čijem području boravi osoba koju treba saslušati.

(3) O prijedlogu iz stavka 1. ovog Članaka odlučuje predsjednik vijeća ili sudac pojedinac koji vodi postupak, a u slučajevima iz stavka 2. ovog Članaka sudac pojedinac nadležnog suda.

Članak 274.

U podnesku kojim traži osiguranje dokaza predlagatelj je dužan naznačiti prava čija zaštita ovisi o činjenicama koje se imaju utvrditi predloženim dokazom, razloge iz kojih smatra da je izvođenje toga dokaza nužno radi utvrđenja tih činjenica, te zašto se kasnije on neće moći izvesti ili će njegovo izvođenje biti otežano. U podnesku treba navesti ime i prezime protivnika, osim ako iz okolnosti proistječe da on nije poznat.

Članak 275.

(1) Podnesak u kojem je stavljen prijedlog za osiguranje dokaza dostavit će se protivniku, ako je poznat. Ako postoji opasnost od odgode, sud će o prijedlogu odlučiti i bez prethodnog izjašnjenja protivnika.

(2) U rješenju kojim se prihvaća prijedlog sud će odrediti ročište za izvođenje dokaza, navest će činjenice o kojima će se izvoditi dokazi te dokaze koji će se izvesti; a ako je potrebno, imenovat će i vještake.

(3) Ako protivniku nije prije bio dostavljen podnesak u kojem je stavljen prijedlog za osiguranje dokaza, on će mu se dostaviti zajedno s rješenjem suda kojim se prihvaća prijedlog za osiguranje dokaza.

(4) Protivniku koji je nepoznat ili je nepoznato njegovo boravište sud može radi sudjelovanja na ročištu za izvođenje dokaza postaviti privremenog zastupnika (Članak 84.). O tom postavljanju nije potrebno izdati oglas.

(5) Sud može u hitnim slučajevima odrediti da izvođenje dokaza započne i prije nego što se rješenje kojim se prihvaća prijedlog za osiguranje dokaza dostavi protivniku.

(6) Protiv rješenja suda kojim se prihvaća prijedlog za osiguranje dokaza te protiv rješenja kojim se odlučuje da izvođenje dokaza započne prije nego što se rješenje dostavi protivniku nije dopuštena žalba.

Članak 276.

(1) Ako su dokazi izvedeni prije nego što je postupak pokrenut, zapisnik o izvođenju dokaza čuvat će se kod suda pored kojim su dokazi izvedeni.

(2) Ako je postupak u tijeku, a osiguranje dokaza nije izveo parnični sud, zapisnik će se dostaviti parničnom sudu.

Glava dvadeseta

PRIPREMANJE GLAVNE RASPRAVE

Članak 277.

(1) Nakon primitka tužbe obavljaju se pripreme za glavnu raspravu.

(2) Te pripreme obuhvaćaju prethodno ispitivanje tužbe, dostavu tužbe tuženiku na odgovor, održavanje pripremnog ročišta i zakazivanje glavne rasprave.

(3) *U sporovima koje sudi vijeće glavnu raspravu priprema predsjednik vijeća, koji je ovlašten donositi sve odluke i poduzimati sve radnje koje je tijekom pripremanja glavne rasprave ovlašten donositi, odnosno poduzimati sudac pojedinac.*

(4) *U tijeku pripremanja glavne rasprave stranke mogu upućivati podneske u kojima će navesti činjenice koje treba utvrditi te dokaze čije izvođenje predlažu u skladu s ovim Zakonom.*

(5) *U sporovima koje sudi vijeće predsjednik vijeća može radi pripreme glavne rasprave održati pripremno ročište u skladu s ovim Zakonom.*

(6) *Odluke koje u pripremanju glavne rasprave predsjednik vijeća može donijeti tek na pripremnom ročištu, sudac pojedinac može donijeti tek na ročištu za glavnu raspravu*

Članak 278.

(1) U tijeku pripremanja glavne rasprave do ročišta za glavnu raspravu *sud je ovlašten odlučivati* odlučuje: o stupanju prethodnika u parnicu, o sudjelovanju umješaka, o osiguranju dokaza, o preinaci tužbe, o troškovima postupka u slučaju povlačenja tužbe, o prekidu ili mirovanju postupka, o privremenim mjerama osiguranja, o spajanju parnica, o razdvajanju postupka, o određivanju sudskih rokova ili njihovu produljenju, o zakazivanju ročišta ili njihovoj odgodi, o povratu u prijašnje stanje zbog propuštanja roka ili ročišta, o oslobođenju stranke od plaćanja troškova postupka, o osiguranju pamičnih troškova, o polaganju predujma na ime troškova za poduzimanje pojedinih radnji u postupku, o postavljanju privremenog zastupnika, o dostavi sudskih pismena, o mjerama za ispravljanje podnesaka, o urednosti punomoći te o svim pitanjima koja se tiču upravljanja postupkom.

(2) Protiv odluka koje donosi *sud* u tijeku pripremanja glavne rasprave, a koje se odnose na upravljanje postupkom, nije dopuštena žalba.

Članak 279.

Sud može u tijeku pripremanja glavne rasprave donijeti presudu na temelju priznanja, presudu na temelju odricanja, *presudu zbog ogluhe* i presudu zbog izostanka i primiti na zapisniku nagodbu stranaka.

Prethodno ispitivanje tužbe

Članak 280.

Nakon prethodnog ispitivanja tužbe *sud je ovlašten* donositi rješenja iz Članaka 278. ovog zakona,

ako nije riječ o pitanjima o kojima se po prirodi stvari ili prema odredbama ovog zakona odluka može donijeti tek u daljnjem tijeku postupka.

Članak 281.

Kad utvrdi da je tužba nerazumljiva ili nepotpuna, ili da postoje nedostaci koji se tiču sposobnosti tužitelja ili tuženika da budu stranke u parnici, ili nedostaci u pogledu zakonskog zastupanja stranke, ili nedostaci koji se odnose na ovlaštenje zastupnika da pokrene parnicu kad je takvo ovlaštenje potrebno, *sud će* radi otklanjanja tih nedostataka poduzeti potrebne mjere predviđene u ovom zakonu (čl. 83. i 109.).

Članak 282.

(1) Nakon prethodnog ispitivanja tužbe *sud* donosi rješenje kojim se tužba odbacuje ako utvrdi:

- da rješavanje o tužbenom zahtjevu ne ide u sudsku nadležnost (članak 16.) ili
- da je tužba podnesena
- nepravovremeno, ako je posebnim propisima određen rok za podnošenje tužbe.

(2) *Sud* donosi i rješenje kojim se sud oglašava nenadležnim (čl. 16. i 21.) i predmet ustupa drugome redovnom sudu.

Članak 283.

Ako smatra da nema dovoljno osnova za donošenje odluke o pitanju koje se postavilo u tijeku prethodnog ispitivanja tužbe, *sud će ostaviti* da o tom pitanju donese odluku nakon primitka odgovora na tužbu ili na pripremnom ročištu.

ODGOVOR NA TUŽBU

Članak 284.

Ako sud smatra da se na temelju tužbe može dalje postupati, naredit će da se primjerak tužbe dostavi tuženiku radi podnošenja pisanog odgovora na tužbu. Sud je dužan u pozivu upozoriti tuženika na pravne posljedice nedavanja odgovora na tužbu (Članak 331.b).

Sud može iznimno, ako to zahtijevaju posebne okolnosti pojedinog slučaja, a osobito ako je to potrebno radi odlučivanja o prijedlogu za određivanje privremenih mjera, odmah zakazati ročište i narediti da se primjerak tužbe dostavi tuženiku.

Članak 285.

U odgovoru na tužbu tuženik se može očitovati o zahtjevima i navodima tužbe te predložiti dokaze kojima potkrepljuje te navode. Uz odgovor na tužbu tuženik je dužan priložiti isprave na koje se poziva ako je to moguće.

Odgovor na tužbu podnosi se u roku koji odredi sud, ali taj rok ne može biti kraći od petnaest niti duži od trideset dana.

Nakon što tuženik podnese odgovor na tužbu, u sporovima koje sudi vijeće predsjednik vijeća će ocijeniti je li s obzirom na prijedloge i navode stranaka potrebno zakazati pripremno ročište ili se odmah može zakazati ročište za glavnu raspravu.

Tuženik može u pisanom obliku odgovoriti na tužbu iako mu to sud nije naredio.

Nakon što primi odgovor na tužbu, sud može donositi sva rješenja koja može donositi u tijeku prethodnog ispitivanja tužbe

Članak 286.

(1) Pripremno ročište treba odmah odrediti tako da strankama ostane dovoljno vremena za pripremu, a najmanje osam dana od primitka poziva.

(2) U pozivu za pripremno ročište naložit će se strankama da na ročište donesu sve isprave koje im služe za dokaz, a i sve predmete koje treba razgledati u sudu.

(3) *U pozivu za pripremno ročište predsjednik vijeća je dužan upozoriti stranke na pravne posljedice propuštanja da na tom ročištu ili najkasnije na prvom ročištu za glavnu raspravu iznesu nove činjenice i predlože nove dokaze (Članak 299.).*

(4) *Ako je potrebno da se za pripremno ročište pribave spisi, isprave ili predmeti koji se nalaze kod suda ili kod kojega drugog državnog tijela ili pravne, odnosno fizičke osobe kojoj je povjereno vršenje javnog ovlaštenja, sud će narediti, ako su stranke to predložile, da se ti predmeti, odnosno isprave pravodobno pribave.*

Članak 287.

(1) Pripremno ročište počinje izlaganjem tužbe, a nakon toga tuženik iznosi svoj odgovor na tužbu.

(2) Kad bude potrebno, predsjednik vijeća zatražit će od stranaka razjašnjenje u vezi s njihovim navodima ili prijedlozima.

Članak 288.

(1) Na pripremnom ročištu najprije se raspravlja o pitanjima koja se odnose na smetnje za daljnji tijek postupka, bilo da je predsjednik vijeća nakon ispitivanja tužbe odgodio rješavanje tih pitanja bilo da su ona pokrenuta u odgovoru na tužbu ili na pripremnom ročištu. O tim se pitanjima mogu na pripremnom ročištu izvoditi dokazi kad je to potrebno.

(2) Osim rješenja *koja je ovlašten donositi* nakon prethodnog ispitivanja tužbe na pripremnom ročištu predsjednik vijeća donosi i rješenje o odbacivanju tužbe, ako utvrdi da o tužbenom zahtjevu već teče parnica, da je stvar pravomoćno presuđena, da je o predmetu spora

sklopljena sudska nagodba ili da ne postoji pravni interes tužitelja za podnošenje tužbe za utvrđenje.

(3) Ako predsjednik vijeća ne prihvati prigovor da postoji koja od smetnji za vođenje postupka iz stavka 2. ovog Članaka, nastavit će se s raspravljanjem, a odluku o prigovoru donijet će vijeće posebno ili zajedno s odlukom o glavnoj stvari.

(4) Na pripremnom ročištu predsjednik vijeća ima u pogledu upravljanja postupkom sva ovlaštenja koja imaju predsjednik vijeća i vijeće na glavnoj raspravi.

Članak 289.

(1) *Kad utvrdi da ne postoje smetnje za daljnje vođenje postupka, predsjednik će vijeća, prema rezultatima raspravljanja na pripremnom ročištu, odlučiti koji će se od predloženih svjedoka i vještaka pozvati na glavnu raspravu i koji će se drugi od predloženih dokaza pribaviti. O tome koji će se od tih dokaza izvesti odlučuje vijeće na glavnoj raspravi.*

(2) Ako predsjednik vijeća ne prihvati prijedloge stranaka o dokazima, stranke mogu svoje prijedloge ponoviti na glavnoj raspravi.

Članak 290.

(1) *Ako je koja od stranaka predložila da se neke sporne činjenice utvrde vještačenjem, predsjednik vijeća će imenovati vještake, odlučiti o zahtjevima za njihovo izuzeće i pozvati jednu ili obje stranke da polože svotu potrebnu za troškove vještaka.*

(2) Imenovane vještake sud će obavijestiti o predmetu koji treba razgledati i pozvati ih da do glavne rasprave pripreme svoj nalaz i mišljenje (Članak 260. stavak 1.).

(3) *Na prijedlog koje od stranaka, ako ocijeni da je to potrebno, predsjednik vijeća može obaviti uviđaj izvan suda.* Ako se taj uviđaj obavlja uz sudjelovanje vještaka, primijenit će se pri tome odredbe st. 1. i 2. ovog članka.

Članak 291.

Ako na pripremno ročište ne dođe tužitelj ili ne dođe tuženik, a nema uvjeta za donošenje presude zbog izostanka, predsjednik vijeća raspravljat će s prisutnom strankom.

Članak 292.

Na pripremnom ročištu predsjednik vijeća, u pravilu, saopćava strankama dan i sat kad će se održati *ročište za glavnu raspravu.*

Zakazivanje ročišta za glavnu raspravu

Članak 293.

(1) Ročište za glavnu raspravu zakazuje *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća.

(2) Uz poziv za glavnu raspravu tuženiku će se dostaviti tužba, ako mu već prije nije bila dostavljena.

(3) *Sudac pojedinac, odnosno predsjednik* vijeća pozvat će na ročište stranke te svjedoke i vještake koje je odlučio da pozove na glavnu raspravu. Ako pripremno ročište nije održano, *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća odlučit će koje će od svjedoka što su ih stranke predložile pozvati, a stranke će upozoriti da mogu na ročište dovesti i druge svjedoke.

(4) Odredbe Članaka 286. ovog zakona primijenit će se i pri zakazivanju ročišta za glavnu raspravu.

Glava dvadesetprva

GLAVNA RASPRAVA

Tijek glavne rasprave

Članak 294.

Sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća otvara glavnu raspravu i objavljuje predmet raspravljanja. Nakon toga utvrđuje jesu li došle sve pozvane osobe; pa ako nisu, provjerava jesu li uredno pozvane i jesu li opravdale svoj izostanak.

Članak 295.

Ako s prvog ročišta za glavnu raspravu izostane tužitelj, ili ako na to ročište ne dođe tuženik, a nema uvjeta za donošenje presude zbog izostanka, te kad s kojega kasnijeg ročišta izostane tužitelj ili tuženik, rasprava se može održati.

Članak 296.

Ako stranka ili zakonski zastupnik stranke nije u stanju jasno i određeno izjasniti se o predmetu o kojemu se raspravlja, a nema punomoćnika, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća upozorit će je na potrebu da uzme punomoćnika.

Ako stranka ne može odmah uzeti punomoćnika, sud će na njezin prijedlog odgoditi ročište.

Članak 297.

(1) Ako nije prije toga održano pripremno ročište, prvo ročište za glavnu raspravu počinje izlaganjem tužbe, a nakon toga tuženik odgovara na navode tužbe.

(2) Ako je prije glavne rasprave održano pripremno ročište, predsjednik vijeća upoznat će vijeće s tijekom i rezultatima toga ročišta. Stranke mogu dopuniti izlaganje predsjedniku vijeća.

(3) U daljnjem tijeku rasprave raspravljat će se o prijedlozima stranaka i činjeničnim navodima kojima stranke obrazlažu svoje prijedloge odnosno pobijaju prijedloge protivnika, a i o dokazima ponuđenim s njihove strane, izvodit će se dokazi i raspravljati o rezultatima njihova izvođenja.

(4) Stranke mogu iznositi i svoja pravna shvaćanja koja se odnose na predmet spora.

(5) *Kad je u ovom Zakonu predviđeno da stranka može staviti određeni prigovor ili prijedlog ili poduzeti kakvu drugu parničnu radnju dok se tuženik na glavnoj raspravi ne upusti u raspravljanje o glavnoj stvari, takav prigovor, odnosno prijedlog stranka može staviti, odnosno drugu parničnu radnju poduzeti dok tuženik ne završi svoj odgovor na tužbu.*

Članak 298.

Sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća postavljanjem pitanja i na drugi svrsishodan način nastojat će da se tijekom rasprave iznesu sve odlučne činjenice, da se dopune nepotpuni navodi stranaka o važnim činjenicama, da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka i, uopće, da se dadu sva razjašnjenja potrebna da bi se utvrdilo činjenično stanje važno za odluku. U mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja toga cilja, sud će sa strankama razmotriti i pravna pitanja spora.

Članak 299.

Stranke su dužne već u tužbi i odgovoru na tužbu, na pripremnom ročištu ili najkasnije na prvom ročištu za glavnu raspravu ako pripremno ročište nije održano iznijeti sve činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve, predložiti dokaze potrebne za utvrđivanje iznijetih činjenica te se izjasniti o činjeničnim navodima i dokaznim prijedlozima protivne stranke.

Stranke mogu i kasnije tijekom glavne rasprave iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze, ali su dužne naknaditi troškove koji time budu izazvani protivnoj stranci, osim ako potreba za iznošenjem novih činjenica i predlaganja novih dokaza nije izazvana ponašanjem protivne stranke. Na zahtjev protivne stranke, sud će bez odgode rješenjem odlučiti o naknadi takvih troškova rješenjem. Protiv toga rješenja posebna žalba nije dopuštena, a ovrha se na temelju njega može tražiti prije njegove pravomoćnosti.

Stranke mogu i između ročišta za glavnu raspravu upućivati podneske u kojima će iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze. Odredba stavka 2. ovoga Članka primijenit će se i u tom slučaju na odgovarajući način.

Članak 300.

(1) Izvođenje dokaza određuje **sud** rješenjem u kojemu će se naznačiti sporna činjenica o kojoj treba izvesti dokaz i dokazno sredstvo.

(2) Predložene dokaze koje ne smatra važnim za odluku **sud** će odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja.

(3) Protiv rješenja kojim se određuje ili odbija izvođenje dokaza nije dopuštena posebna žalba.

(4) Sud nije u daljnjem tijeku pamice vezan za svoje prijašnje rješenje o izvođenju dokaza.

Članak 301.

(1) Ako stranka prigovori da rješavanje o tužbenom zahtjevu ne ide u sudsku nadležnost, da sud nije stvarno ili mjesno nadležan, da o istom zahtjevu već teče parnica, da je stvar pravomoćno presuđena *ili* da je o predmetu spora sklopljena sudska nagodba, sud će riješiti hoće li o tim prigovorima raspravljati i odlučivati odvojeno od glavne stvari ili zajedno s njom.

(2) *Stavak 2. briše se.*

(2) Protiv rješenja kojim se odbijaju prigovori stranaka nije dopuštena posebna žalba ako je *sud* odlučio da se odmah nastavi raspravljanje o glavnoj stvari.

(3) Odredbe st. 1. do 2. ovog Članaka primijenit će se i kad sud po službenoj dužnosti odluči da odvojeno od glavne stvari raspravi o tome da li stvar ide u sudsku nadležnost, da li je sud stvarno nadležan, da li već teče pamica, da li je stvar već pravomoćno presuđena, te da li je o predmetu spora sklopljena sudska nagodba.

Članak 302.

(1) *U sporovima koje sudi vijeće, kad predsjednik vijeća završi saslušanje pojedinog svjedoka, vještaka ili stranke, Članakovi vijeća mogu toj osobi neposredno postavljati pitanja.*

(2) Stranka i njezin zastupnik ili punomoćnik mogu po odobrenju *suca pojedinca, odnosno* predsjednika vijeća neposredno postavljati pitanja protivnoj stranci, svjedocima i vještacima.

(3) *Sudac pojedinac, odnosno predsjednik* vijeća zabranit će stranci postavljanje određenih pitanja ili će zabraniti odgovor na postavljeno pitanje ako je već u pitanju sadržano kako na nj treba odgovoriti ili ako se pitanje ne odnosi na predmet.

(4) Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranka može zahtijevati da o tome odluči vijeće.

(5) Na zahtjev stranke u zapisnik će se unijeti pitanje koje je *sud odbio*, a i pitanje na koje je zabranjen odgovor.

Članak 303.

(1) Saslušani svjedoci i vještaci ostaju u sudnici, ako ih *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća, nakon izjašnjenja stranaka, sasvim ne otpusti ili ne odredi da se privremeno udalje iz sudnice.

(2) *Sudac pojedinac, odnosno predsjednik* vijeća može odrediti da se saslušani svjedoci kasnije ponovno pozovu i još jednom saslušaju u prisutnosti ili odsutnosti svjedoka i vještaka.

Članak 304.

Kad sudac pojedinac ili vijeće zaključi da je predmet raspravljen tako da se može donijeti odluka, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća priopćit će da je glavna rasprava zaključena. U sporovima koje sudi, vijeće će se nakon toga povući na vijećanje i glasanje.

Članak 305.

Sudac pojedinac, odnosno vijeće tijekom vijećanja i glasanja može odlučiti da se glavna rasprava ponovno otvori ako je to potrebno radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih važnijih pitanja.

Javnost glavne rasprave

Članak 306.

(1) Glavna rasprava je javna.

(2) Raspravi mogu prisustvovati samo punoljetne osobe.

(3) Osobe koje prisustvuju raspravi ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe.

(4) Odredba stavka 3. ovog Članaka ne odnosi se na čuvare osoba koje sudjeluju u postupku.

Članak 307.

(1) *Sud može isključiti javnost za cijelu glavnu raspravu ili jedan njezin dio ako to zahtijevaju interesi morala, javnog reda ili državne sigurnosti, ili radi čuvanja vojne, službene ili poslovne tajne, odnosno radi zaštite privatnog života stranaka, ali samo u opsegu koji je po mišljenju suda bezuvjetno potreban u posebnim okolnostima u kojima bi javnost mogla biti štetna za interese pravde.*

(2) *Sud* može isključiti javnost i kada se mjerama za održavanje reda predviđenim u ovom zakonu ne bi moglo osigurati nesmetano održavanje rasprave.

Članak 308.

- (1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, njihove zakonske zastupnike, punomoćnike i umješake.
- (2) **Sud** može dopustiti da glavnoj raspravi na kojoj je javnost isključena prisustvuju pojedine službene osobe, a i znanstveni i javni radnici, ako je to od interesa za njihovu službu odnosno znanstvenu ili javnu djelatnost.
- (3) Na zahtjev stranke **sud** može dopustiti da raspravi prisustvuju najviše dvije osobe koje ona označi.
- (4) **Sudac pojedinac, odnosno predsjednik** vijeća upozorit će osobe koje prisustvuju raspravi na kojoj je javnost isključena da su dužne kao tajnu čuvati sve ono što su na raspravi saznale i upozoriti ih na posljedice odavanja tajne.

Članak 309.

- (1) O isključenju javnosti odlučuje **sud** rješenjem, koje mora biti obrazloženo i javno objavljeno.
- (2) Protiv rješenja o isključenju javnosti nije dopuštena posebna žalba.

Članak 310.

Odredbе o javnosti na glavnoj raspravi na odgovarajući će se način primjenjivati i na pripremnom ročištu, na ročištu izvan glavne rasprave pred predsjednikom vijeća te na ročištu pred zamoljenim sucem.

Rukovođenje glavnom raspravom

Članak 311.

- (1) **Sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća rukovodi glavnom raspravom, ispituje stranke i izvodi dokaze. U sporovima koje sudi vijeće predsjednik vijeća daje riječ Članakovima vijeća te objavljuje odluke vijeća.**
- (2) Dužnost je **suca pojedinca, odnosno** predsjednika vijeća da se brine da se o predmetu spora svestrano raspravi, ali da se zbog toga postupak ne odugovlači, tako da se rasprava po mogućnosti dovrši na jednom ročištu.
- (3) Ako se osoba koja sudjeluje na raspravi protivi kakvoj mjeri predsjednika vijeća koja se odnosi na rukovođenje raspravom ili kakvu pitanju koje je postavio predsjednik vijeća, Članak vijeća ili druga osoba koja sudjeluje u postupku, o takvu protivljenju odlučuje vijeće.
- (4) Sud nije vezan za svoje rješenje koje se odnosi na rukovođenje raspravom.
- (5) Protiv rješenja koja se odnose na rukovođenje raspravom nije dopuštena posebna žalba.

Članak 312.

- (1) Izvan ročišta za glavnu raspravu **sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća** donosi rješenje o ispitivanju podneska, o postavljanju privremenog zastupnika, o urednosti punomoći, o polaganju predujma na ime troškova za poduzimanje pojedinih radnji u postupku, o oslobođenju od plaćanja troškova postupka, o osiguranju parničnih troškova, o dostavi sudskih pismena, o osiguranju dokaza, o privremenim mjerama osiguranja, o prekidu i mirovanju postupka, o troškovima postupka u slučaju povlačenja tužbe, o zakazivanju ročišta i njihovoj odgodi, o spajanju pamica te o određivanju rokova i njihovu produljivanju.
- (2) **Sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća** isto je tako ovlašten da, nakon što primi zapisnik o izvođenju dokaza pred zamoljenim sucem, odredi da se obave potrebni ispravci ili dopune.
- (3) Izvan ročišta za glavnu raspravu **sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća** ovlašten je da u povodu izjave tuženika odnosno tužitelja, dane pismeno ili na zapisnik kod parničnog suda, donese presudu na temelju priznanja odnosno presudu na temelju odricanja te da primi na zapisnik sudsku nagodbu.

Članak 313.

Ako pred istim sudom teče više pamica između istih osoba ili u kojima je ista osoba protivnik raznih tužitelja ili raznih tuženika, a za koje je predviđena ista vrsta postupka i u kojima sudi sudac pojedinac, sve se te pamice mogu rješenjem suca pojedinca spojiti radi zajedničkoga raspravljanja ako bi se time ubrzalo raspravljanje ili smanjili troškovi. Spojeni se postupak

nastavlja pred sucem koji je odlučio o spajanju. Za sve spojene parnice sud može donijeti zajedničku presudu.

Ako je za sve parnice iz stavka 1. ovoga Članka nadležno vijeće, odnosno ako je za koju od tih parnica nadležno vijeće, a za druge sudac pojedinac, rješenje o spajanju može donijeti vijeće. U tom se slučaju odredbe stavka 1. ovoga Članka primjenjuju na odgovarajući način.

Sud može odrediti da se odvojeno raspravlja o pojedinim zahtjevima u istoj tužbi i nakon završetka odvojenoga raspravljanja može donijeti posebne odluke o tim zahtjevima.

Članak 314.

(1) Kad *sud* odluči da se odgodi ročište za glavnu raspravu, *sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća* brinut će se da se za iduće ročište pribave svi dokazi čije je izvođenje određeno za to ročište i da se obave druge pripreme kako bi se rasprava mogla završiti na tom ročištu.

(2) Protiv rješenja suda kojim se odgađa ročište ili se odbijaju prijedlozi stranaka o odgodi ročišta nije dopuštena žalba.

Članak 315.

Ako se ročište odgodi, novo ročište održat će se po mogućnosti pred sudom u istom sastavu.

Ako se novo ročište drži pred sudom u istom sastavu, glavna će se rasprava nastaviti i sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća ukratko će izložiti tijek prijašnjih ročišta, ali i u tom slučaju sud može odlučiti da rasprava počne iznova.

Ako se ročište drži pred sudom u izmijenjenom sastavu, glavna rasprava mora početi iznova, ali sudac pojedinac, odnosno vijeće može, nakon što se strankama omogući da se o tome izjasne, odlučiti da se ponovno ne saslušavaju svjedoci i vještaci i da se ne obavlja novi uviđaj, već da se pročitaju zapisnici o izvođenju tih dokaza.

Članak 316.

Članak 316. briše se.

Održavanje reda na glavnoj raspravi

Članak 317.

Dužnost je *suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća* da se u tijeku glavne rasprave brine o održavanju reda u sudnici i o dostojanstvu suda.

Članak 318.

(1) *Ako osoba koja sudjeluje u postupku ili osoba koja kao slušatelj prisustvuje raspravi vrijeđa sud ili druge sudionike u postupku, ometa rad ili se ne pokorava naredbama suda za održavanje reda, sud će je opomenuti ili kazniti novčanom kaznom od 500,00 do 10.000,00 kuna, a može je i udaljiti i kazniti tom novčanom kaznom.*

Ako stranka ili zastupnik stranke bude udaljen iz sudnice, ročište će se održati i bez njihove prisutnosti.

Ako iz sudnice bude udaljen zakonski zastupnik fizičke osobe sud će odgoditi ročište ako je to potrebno radi zaštite prava i interesa zastupane stranke.

Kad sud novčano kazni ili udalji iz sudnice odvjetnika ili odvjetničkoga vježbenika kao punomoćnika, obavijestit će o tome Hrvatsku odvjetničku komoru.

Kad sud novčano kazni ili udalji iz sudnice državnog odvjetnika, obavijestit će o tome nadležnog državnog odvjetnika.

Članak 319.

Članak 319. briše se.

Članak 320.

Ovlaštenja koja za održavanje reda na glavnoj raspravi imaju *sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća* i vijeće pripadaju predsjedniku vijeća na pripremnom ročištu i na ročištu izvan glavne rasprave, a i zamoljenom sucu.

Glava dvadesetdruga

SUDSKA NAGODBA

Članak 321.

- (1) Stranke mogu u tijeku cijelog postupka pred parničnim sudom prvog stupnja zaključiti nagodbu o predmetu spora (sudska nagodba).
- (2) Nagodba se može odnositi na cio tužbeni zahtjev ili na jedan njegov dio.
- (3) Sud će u tijeku postupka upozoriti stranke na mogućnost nagodbe i pomoći im da zaključe nagodbu.
- (4) Pred sudom se ne može zaključiti nagodba u pogledu zahtjeva kojima stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stavak 3.).
- (5) Kad sud donese rješenje kojim se ne dopušta nagodbu stranaka, zastat će s postupkom dok to rješenje ne postane pravomoćno.

Članak 322.

- (1) Sporazum stranaka o nagodbi unosi se u zapisnik.
- (2) Nagodba je zaključena kad stranka nakon pročitano g zapisnika o nagodbi potpišu zapisnik.
- (3) Strankama će se na njihov zahtjev izdati ovjeren prijepis zapisnika u koji je unesena nagodba.

Članak 323.

Sud će u tijeku cijelog postupka po službenoj dužnosti paziti vodi li se parnica o predmetu o kojemu je ranije bila zaključena sudska nagodba; i ako utvrdi da se parnica vodi o predmetu o kojemu je već zaključena sudska nagodba, odbacit će tužbu.

Članak 324.

- (1) Osoba koja namjerava podići tužbu može preko nižeg suda prvog stupnja na čijem području protivna strana ima prebivalište pokušati da postigne nagodbu.
- (2) Sud kojemu je takav prijedlog upućen pozvat će protivnu stranu i upoznati je s prijedlogom o nagodbi.
- (3) Troškove tog postupka podmiruje podnosilac prijedloga.

Glava dvadesetteća PRESUDA

Članak 325.

- (1) Presudom sud odlučuje o zahtjevu koji se tiče glavne stvari i sporednih traženja.
- (2) Ako postoji više zahtjeva, sud će o svim tim zahtjevima, u pravilu, odlučiti jednom presudom.
- (3) Ako je više parnica spojeno radi zajedničkog raspravljanja, a za konačnu odluku sazrela je samo jedna parnica, može se donijeti presuda samo za tu parnicu.

Članak 325.a

U povodu tužbi iz Članka 186.b stavka 1. i 2. ovoga Zakona sud će rješenjem prihvatiti zahtjev za polaganje računa, podnošenja pregleda imovine i obveza ili davanje podataka ako utvrdi da je osnovan. Protiv toga rješenja tuženik može izjaviti žalbu u roku od osam dana, koja ne odgađa ovrhu.

Ako utvrdi da zahtjevi iz stavka 1. ovoga Članka nisu osnovani, sud će donijeti rješenje iz Članka 186.b stavka 4. ovoga Zakona.

Nakon što tuženik položi račun, podnese pregled imovine i obveza ili se očituje o traženim podacima, odnosno nakon što utvrdi da je ovrha radi pribavljanja tih podataka ostala bez uspjeha ili da njezina provedba ili nastavak nisu svrhoviti, sud može, na prijedlog tužitelja, prije nego što donese rješenje iz Članka 186.b stavka 4. ovoga Zakona, odrediti vještačenje ili izvođenje drugih dokaza ako ocijeni da je to potrebno radi provjere i dopune predloženoga računa, podnjetoga pregleda imovine i obveza ili danih podataka.

Troškove izvođenja dokaza iz stavka 3. ovoga Članka snosit će tuženik ako se pokaže da položeni račun, predani pregled imovine i obveza te dani podaci nisu bili točni i potpuni, odnosno ako odbije položiti račun, predati pregled imovine i obveza ili dati potrebne podatke.

Tužitelj može u posebnoj parnici zatražiti naknadu štete koju je pretrpio zato što tuženik nije postupio u skladu s rješenjem iz stavka 1. ovoga Članka.

Članak 326.

(1) Sud može naložiti tuženiku da izvrši određenu činidbu samo ako je ona dospjela do zaključenja glavne rasprave.

(2) Ako sud prihvati zahtjev za uzdržavanje, može obavezati tuženika i na činidbe koje nisu dospjele.

(3) Presuda kojom se tuženik obavezuje da preda ili preuzme stvari dane u najam ili zakup može se donijeti i prije prestanka tih odnosa.

Članak 327.

Ako je tužitelj u tužbi tražio da se tuženiku naloži ispunjenje neke činidbe, a istodobno je u tužbi ili do zaključenja glavne rasprave izjavio da je voljan umjesto te činidbe primiti neku drugu činidbu, sud će ako prihvati tužbeni zahtjev, izreći u presudi da se tuženik može osloboditi činidbe čije mu je ispunjenje naloženo ako ispuni tu drugu činidbu.

Članak 328.

(1) Kad se stranci u presudi nalaže izvršenje kakve činidbe, odredit će se i rok u kojemu je tu činidbu dužna izvršiti.

(2) Ako posebnim propisima nije drugačije određeno, rok za izvršenje činidbe jest petnaest dana, ali za činidbe koje se ne sastoje u novčanom davanju sud može odrediti dulji rok. U mjeničnim i čekovnim sporovima taj je rok osam dana.

(3) Rok za izvršenje činidbe počinje teći prvog dana nakon dostave prijepisa presude stranci kojoj je naloženo izvršenje.

Djelomična presuda

Članak 329.

Ako su na temelju raspravljanja sazreli za konačnu odluku samo neki od više tužbenih zahtjeva, ili ako je samo dio jednog zahtjeva sazrio za konačnu odluku, sud može u vezi sa sazrelim zahtjevima, odnosno dijelom zahtjeva zaključiti raspravu i donijeti presudu (djelomična presuda). Pri ocjeni hoće li donijeti djelomičnu presudu sud će osobito uzeti u obzir veličinu zahtjeva ili dijela zahtjeva koji je sazrio za odluku.

Sud je dužan bez odgode donijeti djelomičnu presudu ako su, na temelju priznanja ili odricanja od više istaknutih zahtjeva samo neki sazreli za konačnu odluku, ili ako je samo dio jednog zahtjeva sazrio za takvu odluku.

U slučaju iz Članka 200. ovoga Zakona sud je dužan donijeti djelomičnu presudu ako je tužbeni zahtjev koji se tiče više suparničara sazrio za konačnu odluku na temelju priznanja ili odricanja samo prema kojem od suparničara, ili ako je neki od više tužbenih zahtjeva koji se tiču različitih suparničara sazrio na temelju priznanja ili odricanja za konačnu odluku samo prema suparničaru kojeg se tiče.

Djelomičnu presudu sud može (stavak 1.), odnosno dužan je (stavak 2. i 3.) donijeti, u skladu s prethodnim odredbama ovoga Članka i kad je podnesena protutužba, ako je za odluku sazrio zahtjev tužbe ili protutužbe.

U skladu s odredbama stavka 1. do 3. ovoga Članka sud će postupiti i u slučaju spajanja dviju ili više parnica radi zajedničkog raspravljanja i odlučivanja.

Što se tiče pravnih lijekova i ovrhe, djelomična presuda smatra se samostalnom presudom.

U slučaju žalbe protiv djelomične presude sud će umnožiti spis i prijepis spisa sa žalbom i odgovorom na žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu, a postupak glede zahtjeva ili dijela zahtjeva o kojemu nije odlučio nastaviti.

Međupresuda

Članak 330.

(1) Ako je tuženik osporio i osnovu tužbenog zahtjeva i iznos tužbenog zahtjeva, a u pogledu osnova stvar je sazrela za donošenje odluke, sud može iz razloga svrsishodnosti donijeti najprije presudu samo o osnovi tužbenog zahtjeva (međupresuda).

(2) Do pravomoćnosti međupresude sud će zastati s raspravljanjem o iznosu tužbenog zahtjeva.

Presuda na temelju priznanja

Članak 331.

- (1) Ako tuženik do zaključenja glavne rasprave prizna tužbeni zahtjev, sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom prihvaća tužbeni zahtjev (presuda na temelju priznanja).
- (2) Sud neće donijeti presudu na temelju priznanja i kad je udovoljeno potrebnim uvjetima, ako nađe da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stavak 3.).
- (3) Donošenje presude na temelju priznanja odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stavka 2. ovog Članaka prije toga pribave obavijesti.
- (4) Priznanje tužbenog zahtjeva, na ročištu ili u pismenom podnesku, tuženik može i bez pristanka tužitelja opozvati do donošenja presude.

Presuda na temelju odricanja

Članak 331 a.

- (1) Ako se tužitelj do zaključenja glavne rasprave odrekne tužbenog zahtjeva, sud će bez daljnjeg raspravljanja donijeti presudu kojom odbija tužbeni zahtjev (presuda na temelju odricanja).
- (2) Za odricanje od tužbenog zahtjeva nije potreban pristanak tuženika.
- (3) Sud neće donijeti presudu na temelju odricanja i kad je udovoljeno potrebnim uvjetima ako utvrdi da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stav 3.).
- (4) Donošenje presude na temelju odricanja odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stava 3. ovog Članaka prethodno pribave obavijesti.
- (5) Odricanje od tužbenog zahtjeva, na ročištu ili u pisanom podnesku, tužitelj može i bez pristanka tuženika opozvati do donošenja presude.

PRESUDA ZBOG OGLUHE

Članak 331.b

Ako tuženik ne podnese odgovor na tužbu u određenom roku, donijet će se presuda kojom se prihvaća tužbeni zahtjev (presuda zbog ogluhe), ako bude udovoljeno ovim uvjetima:

- 1) ako su tuženiku tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu uredno dostavljeni,*
- 2) ako osnovanost tužbenog zahtjeva proizlazi iz činjenica navedenih u tužbi,*
- 3) ako činjenice na kojima se temelji tužbeni zahtjev nisu u protivnosti s dokazima koje je sam tužitelj podnio ili s činjenicama koje su općepoznate,*
- 4) ako ne postoje općepoznate okolnosti iz kojih proizlazi da su tuženika spriječili opravdani razlozi da podnese odgovor na tužbu.*

Neće se donijeti presuda zbog ogluhe i kad je udovoljeno uvjetima iz stavka 1. ovoga Članka ako sud nađe da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stavak 3.).

Donošenje presude zbog ogluhe odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stavka 2. ovoga Članka prije toga pribave obavijesti.

Ako iz činjenica navedenih u tužbi ne proizlazi osnovanost tužbenoga zahtjeva, sud će odrediti pripremno ročište i ako na tom ročištu tužitelj ne preinači tužbu, donijet će presudu kojom se tužbeni zahtjev odbija.

Donošenje presude zbog ogluhe može se odgoditi i ako nema dokaza da su tuženiku uredno dostavljeni tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu, a nesumnjivo je da su mu upućeni. U tom slučaju odredit će se rok, koji ne može biti dulji od trideset dana za dostavu u zemlji, odnosno dulji od šest mjeseci za dostavu u inozemstvu, da se izvidi jesu li tužba i poziv za davanje odgovora na tužbu tuženiku uredno dostavljeni. Ako se u tom roku utvrdi da su ta pismena bila tuženiku uredno dostavljena, donijet će se presuda zbog ogluhe.

Protiv rješenja suda kojim odbija prijedlog tužitelja da se donese presuda zbog ogluhe žalba nije dopuštena.

U slučajevima iz stavka 3. i 5. ovoga Članka presuda zbog ogluhe može se donijeti i bez saslušanja stranaka.

Presuda zbog izostanka

Članak 332.

(1) *Kad tuženik kojemu tužba nije dostavljena na odgovor, već mu je samo dostavljena zajedno s pozivom na ročište, ne dođe na pripremno ročište do njegova zaključenja, ili na prvo ročište za glavnu raspravu ako pripremno ročište nije održano, ili ako dođe na ta ročišta, ali se neće upustiti u raspravljanje ili se udalji s ročišta, a ne ospori tužbeni zahtjev sud će na prijedlog tužitelja ili po službenoj dužnosti donijeti presudu kojom se prihvaća tužbeni zahtjev (presuda zbog izostanka) ako je udovoljeno ovim uvjetima:*

- 1) ako je tuženik bio uredno pozvan,*
- 2) ako tuženik nije podneskom osporio tužbeni zahtjev,*
- 3) ako osnovanost tužbenog zahtjeva proizlazi iz činjenica navedenih u tužbi,*
- 4) ako činjenice na kojima se temelji tužbeni zahtjev nisu u protivrnosti s dokazima koje je sam tužitelj podnio ili s činjenicama koje su općepoznate,*
- 5) ako ne postoje općepoznate okolnosti iz kojih proizlazi da su tuženika spriječili opravdani razlozi da dođe na ročište.*

(2) Neće se donijeti presuda zbog izostanka i kad je udovoljeno uvjetima iz stavka 1. ovog Članaka ako sud nađe da je riječ o zahtjevu kojim stranke ne mogu raspolagati (Članak 3. stavak 3.).

(3) Donošenje presude zbog izostanka odgodit će se ako je potrebno da se o okolnostima iz stavka 2. ovog Članaka prije toga pribave obavijesti.

(4) Ako iz činjenica navedenih u tužbi ne proizlazi osnovanost tužbenog zahtjeva, a tužba na ročištu nije preinačena, sud će donijeti presudu kojom se tužbeni zahtjev odbija.

(5) Donošenje presude zbog izostanka može se odgoditi i ako nema dokaza da je tuženik uredno pozvan, a nesumnjivo je da mu je poziv upućen. U tom slučaju predsjednik vijeća odredit će rok, koji ne može biti dulji od trideset dana za dostavu u zemlji odnosno dulji od šest mjeseci za dostavu u inozemstvu, da se izvidi je li tuženik uredno pozvan. Ako se u tom roku utvrdi da je tuženik bio uredno pozvan, predsjednik vijeća donijet će presudu zbog izostanka.

(6) *Protiv rješenja kojim se odbija prijedlog tužitelja da se donese presuda zbog izostanka žalba nije dopuštena.*

(7) U slučajevima predviđenim u st. 3. i 5. ovog Članaka presudu zbog izostanka sud može donijeti bez saslušanja stranaka.

PRESUDA BEZ ODRŽAVANJA RASPRAVE

Članak 332.a

Ako je tuženik u odgovoru na tužbu priznao odlučne činjenice, neovisno o tome što je osporio tužbeni zahtjev, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća može bez zakazivanja ročišta donijeti presudu (članak 325. i 329.), ako ne postoje druge smetnje za njeno donošenje.

Pravomoćnost presude

Članak 333.

(1) Presuda koja se više ne može pobijati žalbom postaje pravomoćna ako je njome odlučeno o zahtjevu tužbe ili protutužbe.

(2) *Prvostupanjski sud* tijekom cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi je li stvar pravomoćno presuđena; i ako utvrdi da je parnica *među istim strankama* pokrenuta o zahtjevu o kojemu je već pravomoćno odlučeno, odbacit će tužbu.

(3) Ako je u presudi odlučeno o potraživanju koje je tuženik istakao prigovorom radi prebijanja, odluka o postojanju ili nepostojanju toga potraživanja postaje pravomoćna.

Članak 334.

(1) Sud je vezan za svoju presudu čim je objavljena, a ako presuda nije objavljena, čim je otpravljena.

(2) Prema strankama presuda ima učinak tek od dana kad im je dostavljena.

Donošenje i objava presude

Članak 335.

(1) Presuda se donosi i objavljuje u ime Republike Hrvatske.

(2) Kad se glavna rasprava održava pred vijećem, presudu donose predsjednik vijeća i članakovi vijeća koji su sudjelovali na ročištu na kojemu je glavna rasprava zaključena. *U Članaku 335. stavku 2. druga rečenica briše se.*

(3) *Presuda se donosi odmah nakon zaključenja glavne rasprave i nju objavljuje sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća.*

(4) *U složenijim predmetima sud može odgoditi donošenje presude za petnaest dana od dana zaključenja glavne rasprave. U takvu slučaju u istom roku sud će održati ročište na kojem će objaviti presudu. To je ročište sud dužan zakazati na ročištu na kojem je glavna rasprava zaključena. Ročište na kojem se presuda objavljuje održat će se neovisno o tome jesu li stranke o njemu obaviještene, odnosno jesu li pristupile na to ročište.«*

Dosadašnji stavak 4. briše se.

Članak 336.

(1) Kad se presuda objavljuje, *sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća* javno će pročitati izreku i saopćiti ukratko razloge presude.

(2) Pri objavi presude može se saopćiti da je sud odlučio da se o odmjeravanju troškova naknadno odluči. *U takvu slučaju u sporovima koje sudi vijeće troškove odmjerava predsjednik vijeća, a odluka se unosi u pisani sastav presude.*

(3) Ako je javnost na glavnoj raspravi bila isključena, izreka presude uvijek će se javno pročitati, a sud će odlučiti hoće li se i koliko isključiti javnost pri objavi razloga presude.

(4) Svi prisutni saslušat će čitanje izreke presude stojeći.

Pismena izrada i dostava presude

Članak 337.

(1) *Presuda se mora izraditi i otpremiti u roku od trideset dana od donošenja. Predsjednik suda može na temelju obrazloženog prijedloga suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća dopustiti produženje toga roka za daljnjih trideset dana.*

(2) Izvornik presude potpisuje *sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća.*

(3) Strankama se dostavlja ovjeren prijepis presude s uputom o pravu na izjavljivanje pravnog lijeka protiv presude.

Članak 337.a

U slučaju dulje odsutnosti ili nastupanja drugih iznimnih okolnosti (smrt, iznenadna teška bolest i dr.) zbog kojih sudac nije u mogućnosti izraditi ili potpisati odluku koju je objavio, odluku će po nalogu predsjednika suda izraditi i potpisati drugi sudac.

Neizrađena odluka izradit će se prema sadržaju proglašene odluke i prema podacima iz spisa.

Članak 338.

(1) Pismeno izrađena presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

(2) *Uvod presude sadrži: naznaku da se presuda izriče u ime Republike Hrvatske, naziv suda, ime i prezime suca pojedinca, odnosno predsjednika i Članakova vijeća, ime i prezime ili naziv te prebivalište ili boravište, odnosno sjedište stranaka, njihovih zastupnika i punomoćnika, kratku oznaku predmeta spora, dan zaključenja glavne rasprave, naznaku stranaka, njihovih zastupnika i punomoćnika koji su toj raspravi prisustvovali te dan kad je presuda donesena.*

(3) Izreka presude sadrži odluku suda o prihvaćanju ili odbijanju pojedinih zahtjeva koji se tiču glavne stvari i sporednih traženja te odluku o postojanju ili nepostojanju potraživanja istaknutog radi prebijanja (Članak 333.).

(4) *U obrazloženju sud će izložiti zahtjeve stranaka, činjenice koje su iznijele i dokaze koje su predložile, koje je od tih činjenica utvrdio, zašto i kako ih je utvrdio, a ako ih je utvrdio dokazivanjem, koje je dokaze izvodio i zašto te kako ih je ocijenio; sud će posebno navesti koje je odredbe materijalnog prava primijenio odlučujući o zahtjevima stranaka, a izjasnit će se, ako je to potrebno, i o stavovima stranaka o pravnoj osnovi spora te o njihovim prijedlozima i prigovorima o kojima nije dao svoje razloge u odlukama koje je već donio tijekom postupka.*

(5) U obrazloženju presude zbog izostanka, presude na temelju priznanja ili presude na temelju odricanja iznijet će se samo razlozi koji opravdavaju donošenje takvih presuda.

(6) *Ako su se stranke nakon proglašenja presude odrekle prava na žalbu te ako nisu izričito zatražile da presuda koja će im biti dostavljena bude obrazložena, sud neće posebno obrazložiti donesenu presudu, već će samo naznačiti da su se stranke odrekle prava na žalbu i da zbog toga presuda nije obrazložena.*

Dopunska presuda

Članak 339.

(1) Ako je sud propustio da odluči o svim zahtjevima o kojima se mora odlučiti presudom, ili je propustio da odluči o dijelu zahtjeva, stranka može u roku od petnaest dana od primitka presude predložiti parničnom sudu da se presuda dopuni.

(2) *Ako stranka ne podnese prijedlog za donošenje dopunske presude u roku iz stavka 1. ovoga Članka, smatrat će se da je tužba u tom dijelu povučena.*

(3) Nepravovremeni ili neosnovani prijedlog za dopunu presude odbacit će odnosno odbiti *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća bez održavanja ročišta.

Članak 340.

(1) Kad *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća nađe da je prijedlog za dopunu presude osnovan, zakazat će glavnu raspravu pred vijećem radi donošenja presude o zahtjevu koji nije riješen (dopunska presuda).

(2) Dopunska presuda može se donijeti i bez ponovnog otvaranja glavne rasprave ako tu presudu donosi *sud u sastavu u kojem je donio* i prvobitnu presudu, a zahtjev u pogledu kojega se traži dopuna dovoljno je raspravljen.

(3) Ako *sudac pojedinac, odnosno vijeće na raspravi* ustanovi da je prijedlog za donošenje dopunske presude nepravovremen ili neosnovan, odbacit će odnosno odbiti prijedlog rješenjem.

(4) Ako je prijedlog za dopunu presude odnosi samo na troškove postupka, odluku o prijedlogu donosi *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća bez održavanja ročišta.

Članak 341.

(1) *Ako je uz prijedlog za dopunsku presudu podnesena i žalba protiv presude, prvostupanjski sud može dostaviti prijepis spisa sa žalbom drugostupanjskom sudu i nastaviti postupak u povodu prijedloga za dopunsku presudu, ili zastati s dostavom te žalbe drugostupanjskom sudu dok se ne donese odluka o prijedlogu za dopunu presude i dok ne protekne rok za žalbu protiv te odluke, pa ako i protiv odluke o dopuni presude bude podnesena žalba, tu žalbu zajedno sa žalbom protiv prvobitne presude dostaviti drugostupanjskom sudu.*

(2) Ako se prvostupanjska presuda pobija žalbom samo zato što prvostupanjski sud nije presudom odlučio o svim zahtjevima stranaka koji su predmet parnice, žalba će se smatrati prijedlogom stranke da se donese dopunska presuda.

Ispravljanje presude

Članak 342.

(1) Pogreške u imenima i brojevima, i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom ispravit će *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća u svako doba.

(2) Ispravljanje će se obaviti posebnim rješenjem i unijeti na kraju izvornika, a strankama će se dostaviti prijepis rješenja.

(3) Ako između izvornika i prijepisa presude postoji nesuglasnost u pogledu kakve odluke u izreci presude, strankama će se dostaviti ispravljeni prijepis presude s naznakom da se tim prijepisom presude zamjenjuje prijašnji prijepis presude. U takvu slučaju rok za izjavljivanje pravnog lijeka u pogledu ispravljenog dijela presude teče od dana dostave ispravljenog prijepisa presude.

(4) O ispravljanju presude sud može odlučiti bez saslušanja stranaka.

Glava dvadesetčetvrta

RJEŠENJE

Članak 343.

(1) Sva rješenja koja se donose na ročištu objavljuje *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća.

(2) Rješenje koje je na ročištu objavljeno dostavit će se strankama u ovjerenom prijepisu samo ako je protiv toga rješenja dopuštena posebna žalba, ili ako se na temelju rješenja može odmah tražiti *ovrha*, ili ako to zahtijeva upravljanje parnicom.

(3) Sud je vezan za svoja rješenja ako se ona ne odnose na upravljanje parnicom ili ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

(4) Kad se rješenje ne dostavlja pismeno, ono prema strankama ima učinak čim je objavljeno.

Članak 344.

(1) Rješenja koja sud donosi izvan ročišta saopćavaju se strankama dostavom ovjerenog prijepisa rješenja.

(2) Ako se rješenjem odbija prijedlog jedne stranke bez prethodnog saslušanja protivne stranke, toj se stranci rješenje neće dostaviti.

Članak 345.

(1) Rješenje mora biti obrazloženo ako se njime odbija prijedlog stranke ili ako se njime rješava o prijedlozima stranaka koji su među sobom u opreci, a može biti obrazloženo i u drugim slučajevima kad je to potrebno.

(2) Pismeni sastav rješenja treba da sadrži uvijek uvod i izreku, a obrazloženje samo ako prema stavku 1. ovog Članaka rješenje mora biti obrazloženo.

Članak 346.

Pravomoćna rješenja o kaznama izrečenim prema odredbama ovog zakona izvršavaju se po službenoj dužnosti.

Članak 347.

Odredbe čl. 328., 334. stavka 2., članka 335. stavka 2., članka 336. stavka 2. i čl. 337. do 342. ovog zakona na odgovarajući će se način primjenjivati i na rješenja.

B. POSTUPAK PO PRAVNIM LIJEKOVIMA

Glava dvadesetpeta

REDOVNI PRAVNI LIJEKOVI

1. Žalba protiv presude

Pravo na žalbu

Članak 348.

(1) Protiv presude donesene u prvom stupnju stranke mogu podnijeti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostave prijepisa presude, ako u ovom zakonu nije određen drugi rok. U mjeničnim i čekovnim sporovima taj je rok osam dana.

(2) Pravovremeno podnesena žalba sprečava da presuda postane pravomoćna u dijelu koji se pobija žalbom.

(3) O žalbi protiv presude odlučuje drugostupanjski sud.

Članak 349.

(1) Stranka se može odreći prava na žalbu od časa kad je presuda objavljena; a ako presuda nije objavljena, onda od časa kad joj prijepis presude bude dostavljen.

(2) Do donošenja odluke drugostupanjskog suda stranka može odustati od već podnesene žalbe.

(3) Odricanje ili odustanak od žalbe ne može se opozvati.

Sadržaj žalbe

Članak 350.

Pored podataka koje mora imati svaki podnesak (Članak 106.), žalba treba sadržavati:

1) oznaku presude protiv koje se podnosi,

2) određenu izjavu o tome da se presuda pobija u cijelosti ili u nekom dijelu,

3) razloge zbog kojih se žalba podnosi,

4) potpis podnositelja žalbe.

Članak 351.

(1) Ako se na temelju podataka iz žalbe ne može utvrditi koja se presuda pobija ili ako žalba nije potpisana (nepotpuna žalba), prvostupanjski će sud rješenjem, protiv kojega nije dopuštena žalba, pozvati žalitelja da u određenom roku dopuni ili ispravi žalbu podneskom ili na zapisnik kod toga suda.

(2) Ako žalitelj u određenom roku ne postupi po traženju suda, sud će rješenjem odbaciti žalbu kao nepotpunu.

(3) Ako žalba po svojem sadržaju ima drugih nedostataka, prvostupanjski će sud žalbu dostaviti drugostupanjskom sudu ne pozivajući žalitelja da je dopuni odnosno ispravi.

Članak 352.

U žalbi se ne mogu iznositi nove činjenice niti predlagati novi dokazi, osim ako se oni

odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka zbog kojih se žalba može izjaviti.

Ako stranka nije tijekom prvostupanjskoga postupka istaknula prigovor zastare ili prigovor radi prebijanja, odnosno neki drugi materijalnopравни ili postupvoppravni prigovor o pitanju na koji prvostupanjski sud ne pazi po službenoj dužnosti, ona taj prigovor ne može iznijeti u žalbi.

Razlozi zbog kojih se presuda može pobijati

Članak 353.

(1) Presuda *zbog ogluhe i presuda* se mogu pobijati:

- 1) zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka;
- 2) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenoga činjeničnog stanja;
- 3) zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

(2) Presuda zbog izostanka ne može se pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenoga činjeničnog stanja.

(3) *Presuda na temelju priznanja i presuda na temelju odricanja mogu se pobijati zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz Članka 354. stavka 2. ovoga Zakona ili zbog toga što je izjava o priznanju, odnosno odricanju dana u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.*

(4) *Kada presudu na temelju priznanja i presudu na temelju odricanja pobija zbog toga što je izjava o priznanju ili odricanju dana u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare, stranka može u žalbi iznijeti i nove činjenice te predložiti nove dokaze koji se tiču tih mana u volji.*

Članak 354.

(1) Bitna povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u tijeku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji:

1) *ako je u donošenju presude sudjelovao sudac koji se po zakonu mora izuzeti (Članak 71. stavak 1. točka 1. do 6.), odnosno koji je rješenjem suda bio izuzet, ili ako je u donošenju presude sudjelovala osoba koja nema svojstvo suca,*

2) *ako je odlučeno o zahtjevu u sporu koji ne ide u sudsku nadležnost (Članak 16.),*

3) *ako je sud u povodu prigovora stranaka pogrešno odlučio da je stvarno ili mjesno nadležan,*

4) *ako je protivno odredbama ovoga Zakona sud utemeljio svoju odluku na nedopuštenim raspolaganjima stranaka (Članak 3. stavak 3.),*

5) *ako je protivno odredbama ovoga Zakona donio presudu na temelju priznanja, presudu na temelju odricanja, presudu zbog ogluhe, presudu zbog izostanka ili presudu bez održavanja rasprave,*

6) *ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave, nije dana mogućnost da raspravlja pred sudom,*

7) *ako je protivno odredbama ovoga Zakona sud odbio zahtjev stranke da se u postupku služi svojim jezikom i pismom i da prati tijek postupka na svom jeziku, a stranka se zbog toga žali,*

8) *ako je u postupku kao tužitelj ili tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku, ako vođenje parnice, odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno,*

9) *ako je odlučeno o zahtjevu o kojemu već teče parnica, ili o kojemu je već prije pravomoćno presuđeno, ili o kojemu je već zaključena sudska nagodba ili nagodba koja po posebnim propisima ima svojstvo sudske nagodbe,*

10) *ako je protivno zakonu bila isključena javnost na glavnoj raspravi,*

11) *ako presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, a osobito ako je izreka presude nerazumljiva, ako proturječi sama sebi ili razlozima presude, ili ako presuda nema uopće razloga, ili u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama, ili su ti razlozi nejasni ili proturječni, ili ako o odlučnim činjenicama postoji proturječnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika,*

12) ako je presudom prekoračen tužbeni zahtjev.

(3) Zato što stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili zato što pamično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili zato što zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku – žalbu može izjaviti samo stranka koje se ti nedostaci tiču.

Članak 355.

(1) Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji kad je sud kakvu odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio, odnosno kad je nije utvrdio.

(2) *U Članakku 355. stavak 2. briše se.*

Članak 356.

Pogrešna primjena materijalnog prava postoji kad sud nije primijenio odredbu materijalnog prava koju je trebao primijeniti ili kad takvu odredbu nije pravilno primijenio.

Postupak po žalbi

Članak 357.

Žalba se podnosi sudu koji je izrekao prvostupanjsku presudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i protivnu stranku.

Članak 358.

(1) Nepravovremenu, nepotpunu (Članak 351. stavak 1.) ili nedopuštenu žalbu odbacit će rješenjem *sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda bez održavanja ročišta.*

(2) Žalba je nepravovremena ako je podnesena nakon proteka zakonskog roka za njezino podnošenje.

(3) Žalba je nedopuštena ako je žalbu podnijela osoba koja nije ovlaštena za podnošenje žalbe, ili osoba koja se odrekla ili je odustala od žalbe, ili ako osoba koja je podnijela žalbu nema pravnog interesa za podnošenje žalbe.

Članak 359.

(1) Primjerak pravovremene, potpune i dopuštene žalbe dostavit će prvostupanjski sud protivnoj stranci koja može u roku od osam dana od primitka podnijeti tome sudu odgovor na žalbu.

(2) Primjerak odgovora na žalbu dostavit će prvostupanjski sud žalitelju.

(3) Nepravovremeno podnesen odgovor na žalbu neće se odbaciti, već će se dostaviti drugostupanjskom sudu koji će ga uzeti u obzir, ako je to još moguće.

Članak 360.

Nakon primitka odgovora na žalbu ili nakon proteka roka za odgovor na žalbu sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća će žalbu i odgovor na žalbu, ako je podnesen, sa svim spisima dostaviti drugostupanjskom sudu.

Ako žalitelj tvrdi da su u prvostupanjskom postupku povrijeđene odredbe pamičnog postupka, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda po potrebi će dati objašnjenje u povodu navoda žalbe koji se tiču tih povreda, odnosno provesti izviđaje da provjeri istinitost tih navoda u žalbi.

Primjerak objašnjenja, odnosno izvješća o obavljenom izviđaju sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda dostavit će strankama, koje mogu dati svoje očitovanje u roku od osam dana.

Ako ocijeni da je to potrebno, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda može pozvati stranke da prisustvuju provedbi izviđaja iz stavka 2. ovoga Članka.

Očitovanja stranaka iz stavka 3. ovoga Članka sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskoga suda dostavit će drugostupanjskom sudu zajedno sa svojim objašnjenjem odnosno izvješćem o obavljenom izviđaju samo ako budu podnesena u roku. Očitovanja podnesena nakon isteka roka proslijedit će se drugostupanjskom sudu, koji će ih uzeti u obzir, ako je to još moguće.

Članak 361.

(1) *Kad spisi po žalbi stignu drugostupanjskom sudu, odredit će se sudac izvjestitelj.*

(2) *Ako je predsjednik vijeća određen za suca izvjestitelja, dužnost predsjednika vijeća obavlja će drugi članak vijeća.*

(3) Sudac izvjestitelj može, prema potrebi, od prvostupanjskog suda pribaviti izvještaj o povredama odredaba postupka i zatražiti da se radi utvrđivanja tih povreda provedu izviđaji.

(4) *U slučajevima iz stavka 3. ovoga članka na odgovarajući će se način primijeniti odredbe članka 360. stavka 3. do 5. ovoga Zakona.*

Članak 362.

Drugostupanjski sud odlučuje o žalbi u sjednici vijeća.

Kad vijeće drugostupanjskog suda nađe da je to radi donošenja odluke o žalbi potrebno, može pozvati stranke ili njihove zastupnike na sjednicu vijeća.

Članak 363.

(1) *Sud će održati sjednicu vijeća i odlučiti o žalbi i ako u slučaju iz članka 362. stavka 2. ovoga Zakona izostanu jedna ili obje stranke.*

(2) *Sjednica vijeća na kojoj prisustvuje barem jedna od stranaka počinje izvještajem suca izvjestitelja, koji izlaže stanje stvari ne dajući svoje mišljenje o osnovanosti žalbe.*

(3) Nakon toga pročitat će se presuda ili dio presude na koji se odnosi žalba, a prema potrebi i zapisnik o glavnoj raspravi pred prvostupanjskim sudom. Zatim će žalitelj obrazložiti svoju žalbu, a protivna stranka odgovor na žalbu.

Članak 364. *Članak 364. briše se.*

Granice ispitivanja prvostupanjske presude

Članak 365.

(1) Drugostupanjski sud ispituje prvostupanjsku presudu u onom dijelu u kojemu se pobija žalbom; a ako se iz žalbe ne vidi u kojem se dijelu presuda pobija, drugostupanjski sud uzet će da se presuda pobija u dijelu u kojem stranka nije uspjela u sporu.

(2) *Drugostupanjski sud ispituje prvostupanjsku presudu u granicama razloga navedenih u žalbi pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba pamičnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 2., 4., 8., 9. i 11. ovoga Zakona i na pravilnu primjenu materijalnog prava.*

(3) *Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 3.*

Odluke drugostupanjskog suda o žalbi

Članak 366.

(1) Drugostupanjski sud može odbaciti žalbu kao nepravovremenu, nepotpunu ili kao nedopuštenu, odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu, ukinuti tu presudu i uputiti predmet prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje, ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu ili preinačiti prvostupanjsku presudu.

(2) Drugostupanjski sud može ukinuti presudu i kad stranka traži njezinu preinaku, a može preinačiti presudu iako stranka traži da se ona ukine.

Članak 367.

Nepravovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu odbacit će drugostupanjski sud rješenjem, ako to nije učinio prvostupanjski sud (Članak 358.).

Članak 368.

Drugostupanjski će sud presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu kad ustanovi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija, a ni razlozi na koje pazi po službenoj dužnosti.

Drugostupanjski sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi prvostupanjsku presudu ako utvrdi da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo, ali da je pravilnom primjenom materijalnog prava trebalo jednako odlučiti o tužbenom zahtjevu.

Članak 369.

(1) Drugostupanjski će sud rješenjem ukinuti prvostupanjsku presudu ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka (Članak 354.) i vratiti predmet istome prvostupanjskom sudu ili će ga ustupiti nadležnome prvostupanjskom sudu radi održavanja nove glavne rasprave. U tom će rješenju drugostupanjski sud odlučiti i koje se provedene radnje, zahvaćene bitnom povredom odredaba parničnog postupka, ukidaju.

Ako su u postupku pred prvostupanjskim sudom povrijeđene odredbe članka 354. stavka 2. točke 2. i 9. ovoga Zakona, drugostupanjski će sud ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu.

Ako su u postupku pred prvostupanjskim sudom povrijeđene odredbe članka 354. stavka 2. točke 8. ovoga Zakona, drugostupanjski će sud, s obzirom na prirodu povrede, ukinuti prvostupanjsku presudu i vratiti predmet nadležnome prvostupanjskom sudu ili će ukinuti prvostupanjsku presudu i odbaciti tužbu.

Ako utvrdi da je prvostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je odlučeno o nečem drugom, a ne o onome što je traženo, drugostupanjski će sud rješenjem ukinuti presudu prvostupanjskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje.

Ako utvrdi da je prvostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je dosuđeno više od onoga što je traženo, drugostupanjski će sud rješenjem ukinuti presudu prvostupanjskoga suda u dijelu u kojem je prekoračen tužbeni zahtjev.

Članak 370.

(1) Drugostupanjski će sud rješenjem ukinuti presudu prvostupanjskog suda i vratiti predmet tom sudu na ponovno suđenje ako smatra da radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja treba održati novu glavnu raspravu pred prvostupanjskim sudom.

Stavci 2. i 3. brišu se.

Članak 371.

Kad drugostupanjski sud ukine presudu prvostupanjskog suda i vrati predmet istom sudu na ponovno suđenje, može narediti da se nova glavna rasprava održi pred *drugim sućem pojedincem, odnosno pred* drugim vijećem.

Članak 372.

Članak 372. briše se.

Članak 373.

Drugostupanjski će sud presudom preinačiti prvostupanjsku presudu:

1) *U članku 373. točka 1. briše se.*

- 1) ako je prvostupanjski sud pogrešno ocijenio isprave ili posredno izvedene dokaze, a odluka je prvostupanjskog suda utemeljena isključivo na tim dokazima;
- 2) ako je prvostupanjski sud iz činjenica što ih je utvrdio izveo nepravilan zaključak o postojanju drugih činjenica, a na tim je činjenicama utemeljena presuda;
- 3) ako smatra da je činjenično stanje u prvostupanjskoj presudi pravilno utvrđeno, ali da je prvostupanjski sud pogrešno primijenio materijalno pravo.

Članak 374.

Drugostupanjski sud ne može preinačiti presudu na štetu stranke koja se žalila ako je samo ona podnijela žalbu.

Članak 375.

(1) U obrazloženju presude odnosno rješenja drugostupanjski sud treba ocijeniti žalbene navode koji su od odlučnog značenja i označiti razloge koje je uzeo u obzir po službenoj dužnosti.

(2) Kad se prvostupanjska presuda ukida zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka, treba u obrazloženju navesti koje su odredbe povrijeđene i u čemu se povrede sastoje.

(3) Ako se prvostupanjska presuda ukida i predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje radi pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja, navest će se u čemu se sastoje nedostaci

u utvrđivanju činjeničnog stanja odnosno zašto su **određene** činjenice i dokazi važni i od utjecaja za donošenje pravilne odluke.

Članak 376.

Drugostupanjski sud vratit će sve spise sudu prvog stupnja s dovoljnim brojem ovjerenih prijepisa svoje odluke, radi predaje strankama i drugim zainteresiranim osobama.

Članak 377.

(1) Prvostupanjski sud dužan je izvesti sve parnične radnje i raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio drugostupanjski sud u svom rješenju.

(2) Na novoj glavnoj raspravi stranke mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze.

(3) Ako presuda bude ukinuta zato što je presudu donio nenadležni sud, nova rasprava pred prvostupanjskim sudom održat će se prema odredbama koje važe za održavanje glavne rasprave u slučaju kad se **izmijeni sastav suda** (Članak 315. stavak 3.).

DOPUNSKA DRUGOSTUPANJSKA ODLUKA

Članak 377.a

Ako je drugostupanjski sud propustio odlučiti glede svih dijelova presude koji se pobijaju žalbom ili ako je propustio donijeti sve odluke koje je odbacujući, odnosno odbijajući ili prihvaćajući žalbu trebalo donijeti ili ako je propustio odlučiti u pogledu jedne ili više žalbi, žalitelj može u roku od petnaest dana od dostave drugostupanjske odluke predložiti drugostupanjskom sudu da svoju odluku dopuni.

Prijedlog za donošenje drugostupanjske odluke ne može se podnijeti radi toga što drugostupanjski sud nije odlučio o svim razlozima zbog kojih je žalba izjavljena ili na koje je bio dužan paziti po službenoj dužnosti.

Prijedlog iz stavka 1. ovoga Članka podnosi se prvostupanjskom sudu, koji ga je dužan bez odgode zajedno sa spisom proslijediti drugostupanjskom sudu.

Ako je u povodu drugostupanjske odluke iz stavka 1. ovoga Članka potrebno iznova provesti postupak pred prvostupanjskim sudom, prvostupanjski sud će drugostupanjskom sudu prijedlog za donošenje dopunske odluke dostaviti zajedno s prijepisom spisa.

Na postupak u povodu prijedloga iz stavka 1. ovoga Članka na odgovarajući se način primjenjuju odredbe Članaka 339. do 341. ovoga Zakona.

2. Žalba protiv rješenja

Članak 378.

(1) Protiv rješenja prvostupanjskog suda dopuštena je žalba ako u ovom zakonu nije određeno da žalba nije dopuštena.

(2) Ako ovaj zakon izričito određuje da posebna žalba nije dopuštena, rješenje prvostupanjskog suda može se pobijati samo u žalbi protiv konačne odluke.

Članak 379.

(1) Pravovremeno podnesena žalba zadržava **ovrhu** rješenja, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

(2) Rješenje protiv kojeg nije dopuštena posebna žalba može se odmah **ovršiti**.

Članak 380.

Rješavajući o žalbi drugostupanjski sud može:

1) odbaciti žalbu kao nepravovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu (članak 358. st. 1. do 3. i članak 378. stavak 1.);

2) odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi rješenje prvostupanjskog suda;

3) uvažiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti te prema potrebi predmet vratiti na ponovan postupak.

Članak 381.

U postupku po žalbi protiv rješenja na odgovarajući će se način primjenjivati odredbe koje važe za žalbu protiv presude, osim odredaba o odgovoru na žalbu i o održavanju rasprave pred drugostupanjskim sudom.

Glava dvadesetšesta IZVANREDNI PRAVNI LJJEKOVI

1. Revizija

Članak 382.

Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude:

- 1) ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 100.000,00 kuna,*
- 2) ako je presuda donesena u sporu koji je pokrenuo radnik protiv odluke o prestanku ugovora o radu.*

U slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi stavka 1. ovoga Članka stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako je drugostupanjski sud u izreci te presude odredio da je protiv nje revizija dopuštena. Drugostupanjski sud može tako odlučiti ako ocijeni da odluka u sporu ovisi o rješenju nekog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. U obrazloženju presude drugostupanjski će sud naznačiti zbog kojeg je pravnog pitanja dopustio reviziju i izložiti razloge iz kojih je smatrao da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana.

Odredbe stavka 1. točke 1. i stavka 2. ovoga Članka ne primjenjuju se u onim sporovima za koje je ovim ili drugim zakonom izrijeком određeno da u njima revizija nije dopuštena.

Revizija se izjavljuje u roku od trideset dana od dostave drugostupanjske presude.

Članak 383.

Članak 383. briše se.

Članak 384.

Revizija ne zadržava ovrhu presude protiv koje je izjavljena.

Članak 385.

Protiv drugostupanjske presude iz Članka 382. stavka 1. ovoga Zakona revizija se može izjaviti:

1) zbog bitne povrede odredaba pamičnog postupka iz Članka 354. stavka 2. ovoga Zakona, osim ako se povreda odnosi na stvamu i mjesnu nadležnost (Članak 354. stavak 2. točka 3.), ako je prvostupanjski sud protivno odredbama ovoga Zakona donio presudu bez održavanja rasprave (Članak 354. stavak 2. točka 5.) ili ako je odlučeno o zahtjevu o kojemu već teče pamičica (Članak 354. stavak 2. točka 9.),

2) zbog bitne povrede odredaba pamičnog postupka iz Članka 354. stavka 1. ovoga Zakona koja je učinjena u postupku pred drugostupanjskim sudom,

3) zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

Protiv drugostupanjske presude kojom se potvrđuje prvostupanjska presuda revizija se zbog bitne povrede odredaba pamičnog postupka iz Članka 354. stavka 2. točke 6., 7., 8., 10., 11. i 12. ovoga Zakona može izjaviti samo ako je podnositelj revizije zbog tih povreda žalbom pobijao prvostupanjsku presudu, ili ako su te povrede učinjene tek u drugostupanjskom postupku.

Protiv presude donesene u drugom stupnju kojom se potvrđuje presuda na temelju priznanja ili presuda na temelju odricanja revizija se može izjaviti samo iz razloga iz stavka 1. točke 1. i 2. ovoga Članka.

Članak 385.a

Protiv drugostupanjske presude iz Članka 382. stavka 2. ovoga Zakona revizija se može izjaviti samo zbog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja zbog kojega je dopuštena.

Članak 386.

U reviziji stranka treba određeno navesti razloge zbog kojih je izjavljuje.

Ako je revizija iz Članka 382. stavka 1. ovoga Zakona izjavljena iz razloga zbog kojeg nije dopuštena ili je izjavljena iz razloga zbog kojeg je dopuštena ali koji nije obrazložen, odnosno ako revizija iz Članka 382. stavka 2. ovoga Zakona nije izjavljena iz razloga zbog kojega ju je drugostupanjski sud dopustio, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda odbacit će je rješenjem bez prethodnog pozivanja stranke da je dopuni.

Članak 387.

Stranke mogu u reviziji iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako se oni odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka zbog kojih se revizija može izjaviti.

Članak 388.

Revizija se podnosi sudu koji je izrekao prvostupanjsku presudu u dovoljnom broju primjeraka za sudove i protivnu stranku.

Članak 389.

(1) Nepravovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu reviziju odbacit će rješenjem *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća prvostupanjskog suda, bez održavanja ročišta.

(2) Revizija je nedopuštena ako ju je izjavila osoba koja nije ovlaštena na podnošenje revizije, ili osoba koja je odustala od revizije, ili ako osoba koja je izjavila reviziju nema pravni interes za podnošenje revizije, ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti.

(3) *Ako je revizija izjavljena protiv drugostupanjske presude iz Članka 382. stavka 2. ovoga Zakona, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda ne može odbaciti reviziju zato što smatra da ne postoje razlozi zbog kojih je izjavljena.*

Članak 390.

Primjerak pravodobne, potpune i dopuštene revizije sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda dostavit će protivnoj stranci, koja može u roku od petnaest dana od dostave revizije podnijeti tom sudu odgovor na reviziju.

Nepravodobno podnesen odgovor na reviziju neće se odbaciti, već će se dostaviti revizijskom sudu, koji će ga uzeti u obzir ako je to još moguće.

Nakon primitka odgovora na reviziju, odnosno nakon proteka roka za odgovor na reviziju sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda uputit će reviziju i odgovor na reviziju, ako je podnesen, sa svim spisima izravno revizijskom sudu.

Sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda dostavit će primjerak revizije i odgovora na reviziju ako je podnesen i drugostupanjskom sudu koji će svoje izvješće o mogućim povredama postupka pred tim sudom izravno uputiti revizijskom sudu.

Članak 391.

O reviziji bez rasprave odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske.

lanak 392.

Nepravodobnu, nepotpunu, nedopuštenu ili neobrazloženu (Članak 386.) reviziju odbacit će rješenjem sudac izvjestitelj revizijskog suda, ako to u granicama svojih ovlaštenja nije učinio prvostupanjski sud.

Reviziju podnesenu protiv drugostupanjske presude iz Članka 382. stavka 2. ovoga Zakona odbacit će rješenjem sudac izvjestitelj, odnosno ako on to ne učini, vijeće revizijskog suda ako utvrde da ona nije izjavljena zbog pravnog pitanja zbog kojega je dopuštena.

Reviziju podnesenu protiv drugostupanjske presude iz Članka 382. stavka 2. ovoga Zakona vijeće revizijskog suda nije ovlašteno odbaciti ako ocijeni da pravno pitanje zbog kojega je ona izjavljena nije važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana.

Članak 392.a

Revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem se ona pobija revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji.

Članak 393.

Revizijski će sud presudom odbiti reviziju kao neosnovanu ako utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena.

Članak 394.

(1) Ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz Članaka 354. st. 1. i 2. ovog zakona zbog koje se revizija može izjaviti, osim povreda određenih u st. 2. i 3. ovog Članaka, revizijski će sud rješenjem ukinuti u cijelosti ili djelomično presudu drugostupanjskog i prvostupanjskog suda ili samo presudu drugostupanjskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću prvostupanjskog ili drugostupanjskog suda odnosno drugome nadležnom sudu.

(2) Ako je u postupku pred prvostupanjskim ili drugostupanjskim sudom učinjena povreda iz Članaka 354. stavka 2. toč. 2. i 9. ovog zakona, osim ako je odlučeno o zahtjevu o kojemu već teče parnica, revizijski će sud ukinuti rješenjem donesene odluke i odbaciti tužbu.

(3) Ako je u postupku pred prvostupanjskim ili drugostupanjskim sudom učinjena povreda iz Članaka 354. stavka 2. točke 8. ovog zakona, revizijski će sud s obzirom na prirodu povrede, postupiti prema odredbama st. 1. ili 2. ovog Članaka.

Članak 394.a

Sud kome je predmet vraćen na ponovno suđenje vezan je u tom predmetu pravnim shvaćanjem na kojemu se temelji rješenje revizijskoga suda kojim je ukinuta pobijana drugostupanjska, odnosno kojim su ukinute drugostupanjska i prvostupanjska presuda.

Članak 395.

(1) Ako revizijski sud utvrdi da je materijalno pravo pogrešno primijenjeno, presudom će prihvatiti reviziju i preinačiti pobijanu presudu.

(2) Ako revizijski sud ustanovi da je zbog pogrešne primjene materijalnog prava činjenično stanje, nepotpuno utvrđeno i da zbog toga nema uvjeta za preinaku pobijane presude, rješenjem će prihvatiti reviziju, ukinuti u cijelosti ili djelomično presudu prvostupanjskog i drugostupanjskog suda ili samo presudu drugostupanjskog suda i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću prvostupanjskog odnosno drugostupanjskog suda.

Članak 396.

Ako utvrdi da je drugostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je odlučeno o nečem drugom, a ne o onome što je traženo, revizijski će sud rješenjem ukinuti tu presudu i predmet vratiti drugostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Ako utvrdi da je drugostupanjskom presudom prekoračen tužbeni zahtjev na način da je dosuđeno više od onoga što je traženo, revizijski će sud rješenjem ukinuti tu presudu u dijelu u kojem je prekoračen tužbeni zahtjev.

Članak 397.

Članak 397. briše se.

Članak 398.

Odluka revizijskog suda izravno se dostavlja prvostupanjskom sudu.

Primjerak odluke revizijskog suda revizijski sud dostavlja i drugostupanjskom sudu.

Članak 399.

Ako odredbama Članka 382. do 398. ovoga Zakona nije što drugo određeno, u postupku u povodu revizije na odgovarajući će se način primjenjivati odredbe ovoga Zakona o žalbi protiv presude iz Članka 349. stavka 2. i 3., Članka 350., 351. i 356., Članka 360. stavka 2. do 5., Članka 361., 366., 371. i Članka 374. do 377.a ovoga Zakona.

Članak 400.

(1) *Stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim je postupak pravomoćno završen u sporovima u kojima bi revizija bila dopuštena protiv drugostupanjske presude (Članak 382.).*

(2) Revizija je uvijek dopuštena protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim se podnesena žalba odbacuje odnosno kojim se potvrđuje rješenje prvostupanjskog suda o odbacivanju revizije.

(3) U postupku u povodu revizije protiv rješenja na odgovarajući će se način primjenjivati odredbe ovog zakona o reviziji protiv presude.

Članakovi 401.-408.

U Glavi dvadeset šestoj naslov Podglave 2. »2. Zahtjev za zaštitu zakonitosti« i Članakci 401. do 408. brišu se.

Članakovi 409.-420.

Brisani.

5. Ponavljanje postupka

Članak 421.

Postupak koji je odlukom suda pravomoćno završen može se na prijedlog stranke ponoviti:

1) ako je u donošenju odluke sudjelovao sudac koji je po zakonu morao biti izuzet (Članak 71. stavak 1. točke 1. do 6.) odnosno koji je rješenjem suda bio izuzet, ili ako je u donošenju odluke sudjelovala osoba koja nema svojstvo suca,

2) ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave, nije bila dana mogućnost da raspravlja pred sudom;

3) ako je u postupku kao tužitelj ili tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku, ili ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba, ili ako parnično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik, ili ako zakonski zastupnik odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku, ako vođenje parnice odnosno obavljanje pojedinih radnji u postupku nije bilo naknadno odobreno;

4) ako se odluka suda temelji na lažnom iskazu svjedoka ili vještaka;

5) ako se odluka suda temelji na ispravi koja je krivotvorena ili u kojoj je ovjeren neistinit sadržaj;

6) ako je do odluke suda došlo zbog kaznenog djela suca, zakonskog zastupnika ili punomoćnika stranke, protivne stranke ili koje treće osobe;

7) ako stranka stekne mogućnost da upotrijebi pravomoćnu odluku suda koja je ranije među istim strankama donesena o istom zahtjevu;

8) ako se odluka suda temelji na drugoj odluci suda ili na odluci kakva drugog tijela, a ta odluka bude pravomoćno preinačena, ukinuta odnosno poništena;

9)) ako je nadležno tijelo naknadno pravomoćno riješilo prethodno pitanje (Članak 12. stavci 1. i 2.) na kojemu se temelji odluka suda,

(10.) ako stranka sazna za nove činjenice ili nađe ili stekne mogućnost da upotrijebi nove dokaze na temelju kojih je za stranku mogla biti donesena povoljnija odluka da su te činjenice ili dokazi bili upotrijebljeni u prijašnjem postupku.

Postupak pravomoćno završen presudom na temelju priznanja, presudom na temelju odricanja, presudom zbog ogluhe i presudom zbog izostanka ne može se ponoviti zbog razloga iz stavka 1. točke 8., 9. i 10. ovoga Članka.

Postupak pravomoćno završen presudom na temelju priznanja i presudom na temelju odricanja može se ponoviti zato što je izjava o priznanju, odnosno odricanju dana u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.

Članak 422.

Iz razloga navedenih u Članakku 421. stavku 1. točki 1. do 3. i stavku 3. ovoga Zakona ne može se zahtijevati ponavljanje postupka ako je taj razlog bio bez uspjeha iznesen u prijašnjem postupku.

Iz razloga navedenih u Članakku 421. stavku 1. točki 1., 7., 8., 9. i 10. te stavku 3. ovoga Zakona ponavljanje postupka može se dopustiti samo ako stranka bez svoje krivnje nije mogla te razloge iznijeti prije nego što je prijašnji postupak završen pravomoćnom sudskom odlukom.

Članak 423.

(1) Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se u roku od trideset dana:

1) u slučaju iz Članaka 421. *stavka 1. točke 1. ovog zakona* - od dana kad je stranka saznala za taj razlog;

2) u slučaju iz Članaka 421. *stavka 1. točke 2. ovog zakona* - od dana kad je odluka dostavljena stranci;

3) u slučaju iz Članaka 421. *stavka 1. točke 3. ovog zakona*, ako je u postupku kao tužitelj ili tuženik sudjelovala osoba koja ne može biti stranka u postupku - od dana kad je odluka dostavljena toj osobi; ako stranku koja je pravna osoba nije zastupala ovlaštena osoba ili ako pamično nesposobnu stranku nije zastupao zakonski zastupnik - od dana kad je odluka dostavljena stranci odnosno njezinu zakonskom zastupniku; a ako zakonski zastupnik odnosno punomoćnik stranke nije imao potrebno ovlaštenje za vođenje parnice ili za pojedine radnje u postupku - od dana kad je stranka saznala za taj razlog;

4) u slučajevima iz Članaka 421. *stavka 1. toč. 4. do 6. ovog zakona* - od dana kad je stranka saznala za pravomoćnu presudu u kaznenom postupku; a ako se krivični postupak ne može provesti - onda od dana kad je saznala za obustavu tog postupka ili za okolnosti zbog kojih se postupak ne može pokrenuti;

5) u slučajevima iz Članka 421. stavka 1. točke 7., 8. i 9. ovoga Zakona – od dana kad je stranka mogla upotrijebiti pravomoćnu odluku koja je razlog za ponavljanje postupka,

6) u slučaju iz Članka 421. stavka 1. točke 10. ovoga Zakona – od dana kad je stranka mogla iznijeti sudu nove činjenice odnosno nova dokazna sredstva,

7) u slučajevima iz Članka 421. stavka 3. ovoga Zakona – od dana kad je stranka mogla iznijeti pred sudom da je priznanje odnosno odricanje dala u bitnoj zabludi ili pod utjecajem prisile ili prijevare.

(2) Ako bi rok određen u stavku 1. ovog Članaka počeo teći prije nego što je odluka postala pravomoćna, taj će se rok računati od pravomoćnosti odluke ako protiv nje nije bio izjavljen pravni lijek odnosno od dostave pravomoćne odluke višeg suda izrečene u posljednjem stupnju.

(3) *Nakon što protekne rok od pet godina od dana kad je odluka postala pravomoćna, prijedlog za ponavljanje postupka ne može se podnijeti, osim ako se ponavljanje traži zato što je u donošenju odluke sudjelovala osoba koja nema svojstvo suca (Članak 421. stavak 1. točka 1.) ili iz razloga navedenih u Članaku 421. stavku 1. točki 2. i 3. ovoga Zakona.*

Članak 424.

(1) Prijedlog za ponavljanje postupka podnosi se uvijek sudu koji je donio odluku u prvom stupnju.

(2) U prijedlogu se osobito moraju navesti: zakonska osnova po kojoj se traži ponavljanje okolnosti iz kojih proizlazi da je prijedlog podnesen u zakonskom roku i dokazi kojima se potkrepljuju navodi predlagača.

Članak 425.

(1) Nepravovremene (Članak 423.), nepotpune (Članak 424. stavak 2.) ili nedopuštene (Članak 423.) prijedloge za ponavljanje postupka odbacit će rješenjem *sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća bez održavanja ročišta.*

(2) Ako *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća ne odbaci prijedlog, dostavit će primjerak prijedloga protivnoj stranci prema odredbama Članaka 142. ovog zakona, koja ima pravo da u roku od petnaest dana odgovori na prijedlog. Kad sudu stigne odgovor na prijedlog ili kad protekne rok za davanje odgovora, *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća odredit će ročište za raspravljanje o prijedlogu.

(3) *Ako se ponavljanje postupka zahtijeva iz razloga navedenog u Članaku 421. stavku 1. točki 10. i stavku 3. ovoga Zakona, sudac pojedinac, odnosno predsjednik vijeća može raspravljanje o prijedlogu za ponavljanje postupka spojiti s raspravljanjem o glavnoj stvari.*

Članak 426.

Ročište za raspravljanje o prijedlogu za ponavljanje postupka drži se pred *sucem pojedincem, odnosno* predsjednikom vijeća prvostupanjskog suda, osim ako raspravljanje o prijedlogu nije spojeno s raspravljanjem o glavnoj stvari.

Članak 427.

(1) Nakon održanog ročišta za raspravljanje o prijedlogu *sucem pojedincem, odnosno* predsjednik vijeća prvostupanjskog suda donosi odluku o prijedlogu, osim ako se razlog za ponavljanje postupka odnosi isključivo na postupak pred višim sudom (Članak 428.).

(2) U rješenju kojim se dopušta ponavljanje postupka izreći će se da se ukida odluka donesena u prijašnjem postupku.

(3) *Sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća odredit će glavnu raspravu tek nakon pravomoćnosti rješenja kojim se dopušta ponavljanje postupka, ali u tom rješenju može odlučiti da se odmah otpočne raspravljanje o glavnoj stvari. Na novoj glavnoj raspravi stranke mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze.

(4) Protiv rješenja kojim se dopušta ponavljanje postupka nije dopuštena posebna žalba ako je *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća odlučio da se odmah otpočne raspravljanje o glavnoj stvari.

(5) Ako je *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća dopustio ponavljanje postupka i odlučio da se odmah raspravlja o glavnoj stvari, ili ako se o prijedlogu za ponavljanje postupka raspravljalo zajedno s glavnom stvari, rješenje kojim se dopušta ponavljanje postupka i ukida odluka donesena u prijašnjem postupku unosi se u odluku o glavnoj stvari.

Članak 428.

(1) Ako se razlog za ponavljanje postupka odnosi isključivo na postupak pred višim sudom, *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća prvostupanjskog suda nakon održanog ročišta za raspravljanje o prijedlogu za ponavljanje postupka dostavit će predmet tome višem sudu radi donošenja odluke.

(2) Kad predmet stigne višem sudu, postupit će se prema odredbama Članaka 361. ovog zakona.

(3) O prijedlogu za ponavljanje postupka viši sud odlučuje bez rasprave.

(4) Kad viši sud ustanovi da je opravdan prijedlog za ponavljanje postupka i da nije potrebno da se održi nova glavna rasprava, ukinut će svoju odluku, a i odluku višeg suda ako takva postoji, i donijeti novu odluku o glavnoj stvari.

5.a Ponavljanje postupka u povodu konačne presude Europskog suda za ljudska prava u Strasbourgu o povredi temeljnog ljudskog prava ili slobode

Članak 428.a

Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

Postupak iz stavka 1. ovoga Članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.

6. Odnos između prijedloga za ponavljanje postupka i drugih izvanrednih pravnih lijekova

Članak 429.

(1) Ako u roku za izjavljivanje revizije stranka podnese prijedlog za ponavljanje postupka samo iz razloga iz kojih se može izjaviti i revizija, smatrat će se da je stranka izjavila reviziju.

(2) Ako stranka izjavi reviziju iz razloga iz Članaka 354. stavka 2. točke 9. ovog zakona i istovremeno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka iz bilo kojeg razloga iz Članaka 421. ovog zakona, sud će prekinuti postupak u povodu prijedloga za ponavljanje postupka do završetka postupka po reviziji.

(3) Ako stranka izjavi reviziju iz bilo kojeg razloga, osim iz razloga iz Članaka 354. stavka 2. točke 9. ovog zakona, i istovremeno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka iz razloga iz Članaka 421. toč. 4. do 6. ovog zakona koji su potkrijepljeni pravomoćnom presudom donesenom u kaznenom postupku, sud će prekinuti postupak po reviziji do završetka postupka u povodu prijedloga za ponavljanje postupka.

(4) U svima ostalim slučajevima u kojima stranka izjavi reviziju i istovremeno ili nakon toga podnese prijedlog za ponavljanje postupka sud će odlučiti koji će postupak nastaviti, a koji prekinuti, uzimajući u obzir sve okolnosti, a osobito razloge zbog kojih su oba pravna lijeka podnesena i dokaze koje su stranke predložile.

Članak 430.

(1) Odredbe Članaka 429. st. 1. i 3. ovog zakona primijenit će se i kad je stranka najprije podnijela prijedlog za ponavljanje postupka, a nakon toga izjavila reviziju.

(2) U svima ostalim slučajevima u kojima stranka podnese prijedlog za ponavljanje postupka i nakon toga izjavi reviziju sud će, u pravilu, prekinuti postupak po reviziji do završetka postupka u povodu prijedloga za ponavljanje postupka, osim ako ustanovi da postoje ozbiljni razlozi da postupi drugačije.

Članak 431.

(1) Rješenje iz Članaka 429. ovog zakona donosi *sudac pojedinac, odnosno* predsjednik vijeća prvostupanjskog suda ako prijedlog za ponavljanje postupka stigne prvostupanjskom sudu prije nego što je predmet u povodu revizije upućen revizijskom sudu. Ako prijedlog za ponavljanje postupka stigne pošto je predmet u povodu revizije upućen revizijskom sudu, rješenje iz Članaka 429. ovog zakona donosi revizijski sud.

(2) Rješenje iz Članaka 430. ovog zakona donosi predsjednik vijeća prvostupanjskog suda, osim ako je predmet, u vrijeme kad revizija stigne prvostupanjskom sudu, u povodu prijedloga za ponavljanje postupka upućen višem sudu radi donošenja odluke (Članak 428. stavak 1.), u kojem slučaju rješenje donosi viši sud.

(3) Protiv rješenja suda iz st. 1. i 2. ovog Članaka nije dopuštena žalba.

Članak 432.

Članak 432. briše se.

D I O T R E Ć I

POSEBNI POSTUPCI

Glava dvadesetsedma

POSTUPAK U PARNICI IZ RADNOG ODNOSA

Članak 433.

Ako u ovoj glavi ne postoje posebne odredbe, u parnicama iz radnih odnosa primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 434.

U postupku u parnicama iz radnih odnosa, a osobito pri određivanju rokova i ročišta, sud će uvijek obraćati posebnu pažnju na potrebu hitnog rješavanja radnih sporova.

U postupku u parnicama iz radnih odnosa rok za odgovor na tužbu je osam dana.

U sporovima iz radnih odnosa koje pokreće radnik protiv odluke o prestanku ugovora o radu i u kolektivnim radnim sporovima, ako zakonom nije određen kraći rok, ročište za glavnu raspravu mora se održati u roku od trideset dana od dana primitka odgovora na tužbu.

U postupku u parnicama iz radnih odnosa postupak pred prvostupanjskim sudom mora se okončati u roku od šest mjeseci od dana podnošenja tužbe.

U postupku u parnicama iz radnih odnosa drugostupanjski je sud dužan donijeti odluku o žalbi podnesenoj protiv odluke prvostupanjskog suda u roku od trideset dana od dana primitka žalbe.

Članak 434.a

Radnika može u postupku u parnicama iz radnih odnosa kao punomoćnik zastupati osoba koja je u radnom odnosu u sindikatu čiji je on Članak ili u udruzi sindikata u koju je udružen sindikat čiji je on Članak.

Poslodavca može u postupku u parnicama iz radnih odnosa kao punomoćnik zastupati osoba koja je u radnom odnosu u udruzi poslodavaca čiji je on Članak ili u udruzi poslodavaca više razine u koju je udružena udruga poslodavaca čiji je on Članak.

Članak 435.

U tijeku postupka sud može i po službenoj dužnosti odrediti privremene mjere koje se primjenjuju u *ovršnom* postupku radi sprečavanja nasilnog postupanja ili radi otklanjanja nenadoknadive štete.

U postupku u pamicama iz radnih odnosa sud je ovlašten izvesti i dokaze koje stranke nisu predložile, ako su ti dokazi značajni za odlučivanje.

Članak 436.

Sud će u presudi kojom nalaže izvršenje kakve činidbe odrediti rok od osam dana za njezino izvršenje.

Članak 437.

Rok za podnošenje žalbe jest osam dana.

Iz važnih razloga sud može odlučiti da žalba ne zadržava ovrhu odluke

Glava dvadesetosma

POSTUPAK U PARNICAMA ZBOG SMETANJA POSJEDA

Članak 438.

Ako u ovoj glavi ne postoje posebne odredbe, u pamicama zbog smetanja posjeda primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 439.

Brisan.

Članak 440.

Pri određivanju rokova i ročišta po tužbama zbog smetanja posjeda sud će uvijek obraćati osobitu pažnju za potrebu hitnog rješavanja prema prirodi svakoga pojedinog slučaja.

Članak 441.

Raspravljanje o tužbi zbog smetanja posjeda ograničit će se samo na raspravljanje i dokazivanje činjenica posljednjeg stanja posjeda i nastalog smetanja. Isključeno je raspravljanje o pravu na posjed, o pravnoj osnovi, savjesnosti ili nesavjesnosti posjeda ili o zahtjevima za naknadu štete.

Članak 442.

U tijeku postupka sud može po službenoj dužnosti i bez saslušanja protivne stranke odrediti privremene mjere koje se primjenjuju u *ovršnom* postupku radi otklanjanja hitne opasnosti protupravnog oštećenja ili sprečavanja nasilja ili otklanjanja nenadoknadive štete.

Članak 443.

(1) Rok za udovoljenje dužnostima koje su naložene strankama sud će odrediti prema okolnostima pojedinog slučaja.

(2) Rok za podnošenje žalbe jest osam dana.

(3) Iz važnih razloga sud može odlučiti da žalba ne zadržava izvršenje *ovrhu*.

(4) Protiv rješenja donesenih u pamicama zbog smetanja posjeda revizija nije dopuštena.

Članak 444.

Tužitelj gubi pravo da u *ovršnom* postupku zahtijeva *ovrhu* rješenja kojim se tuženiku po tužbi zbog smetanja posjeda nalaže izvršenje određene radnje, ako nije zahtijevao *ovrhu* u roku od trideset dana nakon proteka roka koji je rješenjem određen za izvršenje te radnje.

Članak 445.

Ponavljanje pravomoćno završenog postupka zbog smetanja posjeda dopušteno je samo iz razloga predviđenih u Članaku 421. *stavku 1.* toč. 2. i 3. ovog zakona, i to samo u roku od trideset dana od pravomoćnosti rješenja o smetanju posjeda.

Glava dvadesetdeveta

IZDAVANJE PLATNOG NALOGA

Članak 445.a

Ako u ovoj Glavi ne postoje posebne odredbe, u postupku za izdavanje platnog naloga primjenjivat će se ostale odredbe ovoga Zakona.

Članak 446.

(1) Kad se tužbeni zahtjev odnosi na dospjelo potraživanje u novcu, a to se potraživanje dokazuje

vjerodostojnom ispravom priloženom tužbi u izvorniku ili ovjerenom prijepisu, sud će izdati nalog tuženiku da udovolji tužbenom zahtjevu (platni nalog).

(2) Vjerodostojnim ispravama smatraju se osobito:

- 1) javne isprave;
- 2) privatne isprave na kojima je potpis obveznika ovjeralo tijelo nadležno za ovjeru;
- 3) mjenice i čekovi s protestom i povratnim računima ako su oni potrebni za zasnivanje zahtjeva;
- 4) izvaci iz poslovnih knjiga;
- 5) fakture;
- 6) isprave koje prema posebnim propisima imaju značenje javnih isprava.

(3) Platni nalog izdat će sud iako tužitelj u tužbi nije predložio izdavanje platnog naloga, a udovoljeno je svim uvjetima za izdavanje platnog naloga.

Stavci 4. i 5. brišu se.

Članak 447.

(1) Kad se tužbeni zahtjev odnosi na dospjelo **glavno** potraživanje u novcu koje ne prelazi svotu od 5.000,00 kuna, sud će izdati platni nalog protiv tuženika iako tužbi nisu priložene vjerodostojne isprave, ali je u tužbi iznesena osnova i visina dugovanja i naznačeni dokazi na temelju kojih se može utvrditi istinitost tužbenih navoda.

(2) *U sporovima iz nadležnosti trgovačkih sudova platni nalog iz stavka 1. ovoga Članka sud će izdati kad se tužbeni zahtjev odnosi na dospjelu glavnu tražbinu u novcu koja ne prelazi svotu od 20.000,00 kuna.*

(3) Platni nalog iz stavka 1. ovog Članka može se izdati samo protiv glavnog dužnika.

Članak 448.

(1) Platni nalog izdaje **sudac pojedinac, odnosno** predsjednik vijeća, bez održavanja ročišta.

(2) U platnom nalogu sud će izreći da je tuženik dužan u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana, nakon primitka platnog naloga udovoljiti zahtjevu tužbe zajedno s troškovima koje je sud odmjerio ili u istom roku podići prigovore protiv platnog naloga. U platnom nalogu sud će tuženika upozoriti da će odbaciti nepravovremeno podnesene prigovore.

(3) Platni nalog dostavlja se objema strankama.

(4) Tuženiku se uz platni nalog dostavlja i primjerak tužbe s prilogima.

Članak 449.

(1) Ako sud ne prihvati prijedlog za izdavanje platnog naloga, nastaviti će postupak po tužbi.

(2) Protiv rješenja suda kojim se ne prihvata prijedlog za izdavanje platnog naloga nije dopuštena žalba.

Članak 450.

(1) Platni nalog tuženik može pobijati samo prigovorom. Ako se platni nalog pobija jedino u pogledu odluke o troškovima, ta se odluka može pobijati samo žalbom protiv rješenja.

(2) U dijelu u kojemu nije napadnut prigovorom platni nalog postaje pravomoćan.

Članak 451.

(1) Nepravovremene, nepotpune ili nedopuštene prigovore odbacit će **sudac pojedinac, odnosno** predsjednik vijeća, bez održavanja ročišta.

(2) Ako su prigovori podneseni pravovremeno, **sudac pojedinac, odnosno** predsjednik vijeća ocijenit će je li potrebno da zakaže pripremno ročište ili može odmah odrediti ročište za glavnu raspravu.

(3) U odluci o glavnoj stvari sud će odlučiti da li se platni nalog u cijelosti ili djelomično održava na snazi ili se ukida.

Članak 452.

(1) Ako tuženik prigovori da nisu postojale zakonske osnove za izdavanje platnog naloga (čl. 446. i 447.) ili da postoje smetnje za daljnji tijek postupka, sud će najprije odlučiti o tom prigovoru. Ako ustanovi da je takav prigovor osnovan, ukinut će rješenjem platni nalog i nakon pravomoćnosti rješenja otpočeti raspravljanje o glavnoj stvari, kad takvu raspravljaju ima mjesta.

(2) Ako sud ne prihvati taj prigovor, prijeći će na raspravljanje o glavnoj stvari, a rješenje suda unijet će se u odluku o glavnoj stvari.

(3) Ako u povodu prigovora nedospjelosti sud ustanovi da je zahtjev tužbe dospio nakon izdavanja platnog naloga, ali prije zaključenja glavne rasprave, sud će presudom ukinuti platni nalog i odlučiti o tužbenom zahtjevu (Članak 326. stavak 1.).

Članak 453.

(1) Sud se može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim najkasnije do izdavanja platnog naloga.

(2) Tuženik može istaći prigovor *stvarne i* mjesne nenadležnosti samo u prigovoru protiv platnog naloga.

Članak 454.

(1) Ako *Ako sud nakon izdavanja platnog naloga utvrdi da je stvarno ili mjesno nenadležan, neće ukinuti platni nalog, nego će nakon pravomoćnosti rješenja kojim se oglasio nenadležnim ustupiti predmet nadležnom sudu.*

Članak 455.

Kad sud u slučajevima predviđenim ovim zakonom donese rješenje kojim se odbacuje tužba, ukinut će i platni nalog.

Članak 456.

(1) Tužitelj može povući tužbu bez pristanka tuženika samo do podnošenja prigovora. Ako se tužba povuče, sud će rješenjem ukinuti platni nalog.

(2) Ako tuženik do zaključenja glavne rasprave odustane od svih podnesenih prigovora, platni nalog ostaje na snazi.

Glava trideseta

POSTUPAK U SPOROVIMA MALE VRIJEDNOSTI

Članak 457.

Ako u ovoj glavi ne postoje posebne odredbe, u postupku u sporovima male vrijednosti primjenjivat će se ostale odredbe ovog zakona.

Članak 458.

(1) Sporovi male vrijednosti, prema odredbama ove glave, jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu koje ne prelazi svotu od 5.000,00 kuna.

(2) Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima se tužbeni zahtjev ne odnosi na potraživanje u novcu, a tužitelj je u tužbi naveo da pristaje da umjesto udovoljenja određenom zahtjevu primi određeni novčani iznos koji ne prelazi svotu iz stavka 1. ovog članka (članak 40. stavak 1.).

(3) Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota, već predaja pokretne stvari čija vrijednost, koju je tužitelj u tužbi naveo, ne prelazi svotu iz stavka 1. ovog članka (članak 40. stavak 2.).

Članak 459.

Ne smatraju se sporovima male vrijednosti, prema odredbama ove glave, sporovi o nekretninama, sporovi iz radnih odnosa *koje je pokrenuo radnik protiv odluke o prestanku ugovora o radu* i sporovi zbog smetanja posjeda.

Članak 460.

Postupak u sporovima male vrijednosti provodit će se i u povodu prigovora protiv platnog naloga ako vrijednost osporenog dijela platnog naloga ne prelazi svotu od 5.000,00 kuna.

Članak 461.

Postupak u sporovima male vrijednosti provodi se pred nižim sudovima prvog stupnja, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Članak 462.

(1) U postupku u sporovima male vrijednosti dopuštena je posebna žalba samo protiv rješenja kojim se završava postupak.

(2) Ostala rješenja protiv kojih je po ovom zakonu dopuštena žalba mogu se pobijati samo žalbom protiv odluke kojom se postupak završava.

(3) Rješenja iz stavka 2. ovog Članaka ne dostavljaju se strankama, već se objavljuju na ročištu i unose u pismeni sastav odluke.

Članak 463.

U postupku u sporovima male vrijednosti zapisnik o glavnoj raspravi, osim podataka iz Članaka 124. stavka 1. ovog zakona, sadrži:

1) izjave stranaka od bitnog značenja, a osobito one kojima se, u cijelosti ili djelomično, priznaje tužbeni zahtjev, ili se odriče od tužbenog zahtjeva ili od žalbe, ili se preinačava ili povlači tužba;

2) bitni sadržaj izvedenih dokaza;

3) odluke protiv kojih je dopuštena žalba i koje su objavljene na glavnoj raspravi;

4) jesu li stranke bile prisutne objavi presude i, ako su bile prisutne, da su poučene uz koje uvjete mogu podnijeti žalbu.

Članak 464.

(1) Ako tužitelj preinači tužbeni zahtjev tako da vrijednost predmeta spora prelazi svotu od 5.000,00 kuna, postupak će se dovršiti prema odredbama ovog zakona o redovnom postupku.

(2) Ako tužitelj do zaključenja glavne rasprave koja se vodi prema odredbama ovog zakona o redovnom postupku smanji tužbeni zahtjev tako da više ne prelazi svotu od 5.000,00 kuna, daljnji postupak provest će se prema odredbama ovog zakona o postupku u sporovima male vrijednosti.

Članak 465.

(1) Ako tužitelj ne dođe na prvo ročište za glavnu raspravu, a uredno je pozvan, smatrat će se da je povukao tužbu, osim ako se tuženik na tom ročištu ne upusti u raspravljanje.

(2) Ako s kojeg kasnijeg ročišta izostanu obje stranke, sud će odgoditi ročište. Ako i na novo ročište ne dođu obje stranke, smatrat će se da je tužitelj povukao tužbu.

(3) U postupku u sporovima male vrijednosti ne primjenjuju se odredbe ovog zakona o mirovanju postupka.

(4) U pozivu za glavnu raspravu navest će se, među ostalim, da će se smatrati da je tužitelj povukao tužbu ako ne dođe na prvo ročište za glavnu raspravu, da se u postupku u sporovima male vrijednosti ne primjenjuju odredbe o mirovanju postupka i da u tom postupku stranke trebaju sve činjenice i dokaze iznijeti do zaključenja glavne rasprave, jer se u žalbi protiv presude ne mogu iznositi nove činjenice i predlagati novi dokazi, te da se odluka može pobijati samo zbog bitne povrede odredaba pamičnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

Članak 466.

(1) Presuda u postupku u sporovima male vrijednosti objavljuje se odmah nakon zaključenja glavne rasprave.

(2) Prijepis presude uvijek se dostavlja stranci koja nije bila prisutna objavi, a stranci koja je bila prisutna objavi samo na njezin zahtjev. Taj zahtjev stranka može postaviti najkasnije na ročištu na kojemu se presuda objavljuje.

(3) Pri objavi presude sud je dužan poučiti prisutne stranke o uvjetima uz koje mogu podnijeti žalbu (Članak 467.).

Članak 467.

(1) Presuda ili rješenje kojim se završava spor u postupku u sporovima male vrijednosti može se pobijati samo zbog bitne povrede odredaba pamičnog postupka iz Članaka 354. stavka 2. *točke 1., 2., 4., 5., 6. 8., 9., 10. i 11.* ovog zakona i zbog pogrešne primjene materijalnog prava.

(2) U postupku u povodu žalbe u sporovima male vrijednosti ne primjenjuju se odredbe Članaka 370. ovog zakona.

(3) Protiv prvostupanjske presude odnosno rješenja iz stavka 1. ovog Članaka stranke mogu podnijeti žalbu u roku od osam dana.

(4) Rok za žalbu računa se od dana objave presude odnosno rješenja; a ako je presuda odnosno rješenje dostavljeno stranci, rok se računa od dana dostave.

(5) U postupku u sporovima male vrijednosti rok iz Članaka 328. stavka 2. i Članaka 339. stavka 1. ovog zakona jest osam dana.

(6) *O žalbi protiv presude u sporovima male vrijednosti odlučuje sudac pojedinac drugostupanjskoga suda.*

(7) Protiv odluke drugostupanjskog suda nije dopuštena revizija.

Članak 468.

Brisan.

Glava tridesetprva

POSTUPAK PRED IZBRANIM SUDOVIMA

Članakci 468a.-487.

Ukinuti.

Glava trideset druga

POSTUPAK PRED TRGOVAČKIM SUDOVIMA

Članak 488.

U postupku *pred trgovačkim sudovima* primjenjivat će se odredbe ovog zakona ako u odredbama ove glave nije što drugo određeno.

Članak 489.

Pravila o postupku pred trgovačkim sudovima primjenjuju se u sporovima iz nadležnosti trgovačkih sudova osim u sporovima za koje je propisana posebna vrsta postupka.

Članak 489a.

Članakci 489.a, 490. i 491. brišu se.

Nadležnost i sastav suda

Članak 492.

U sporovima radi utvrđivanja postojanja ili nepostojanja ugovora, radi *ispunjenja ili raskida* ugovora, a i u sporovima radi naknade štete zbog *neispunjenja* ugovora, osim suda opće mjesne nadležnosti, mjesno je nadležan i sud mjesta gdje je prema sporazumu stranaka tuženik dužan *ispuniti* ugovor.

Članak 493.

Članakci 493. i 494. brišu se.

Članak 494.

Članakci 493. i 494. brišu se.

Pripremanje glavne rasprave

Članak 495.

U hitnim slučajevima ročište se može zakazati telefonom, brzojavom ili na drugi odgovarajući način. O tome će se sastaviti službena bilješka, ako o zakazivanju ročišta, s obzirom na to kako je obavljeno, nema drugog pisanog dokaza.

Članak 496.

Članakci 496. i 496.a brišu se.

Članak 496a.

Članak 496. i 496.a brišu se.

Članak 497.

Revizija u *postupku pred trgovačkim sudovima* nije dopuštena ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 500.000,00 kuna.

Ostale odredbe

Članak 498.

Ako obje stranke sporazumno predlože da se ročište odgodi da bi pokušale nagodbu, sud će uvažiti taj prijedlog i odmah obavijestiti stranke o danu i satu kad će se održati novo ročište.

Članak 499.

(1) *U postupku pred trgovačkim sudovima sud može strankama naložiti da jedna drugoj izravno upućuju pismena preporučeno poštom s povratnicom ili na drugi način koji omogućava nesumnjiv dokaz o obavljenoj predaji. Takvo je upućivanje podnesaka po učincima izjednačeno sa sudskom dostavom pismena.*

(2) U postupku *pred trgovačkim sudovima* neće se primjenjivati odredbe ovog zakona o mirovanju postupka.

(3) Ako s pripremnog ročišta ili pripremnog ročišta za glavnu raspravu ili s nekoga kasnijeg ročišta izostanu obje stranke, sud će ročište odgoditi, a ako ni na novo ročište na dođu obje stranke, smatrat će se da je tužitelj povukao tužbu.

Članak 500.

U postupku *pred trgovačkim sudovima* važe ovi rokovi:

1) rok od trideset dana za podnošenje prijedloga za povrat u prijašnje stanje iz Članaka 118. stavka 4. ovog zakona;

2) rok od osam dana za žalbu protiv presude odnosno rješenja, a rok od tri dana za podnošenje odgovora na žalbu.

3) rok od osam dana za *ispunjenje* činidbe, a za činidbe koje se ne sastoje o novčanom davanju sud može odrediti duži rok.

Članak 501.

(1) U postupku *pred trgovačkim sudovima* stranke ne mogu izvan ročišta davati izjave usmeno na zapisnik kod suda.

(2) Isprava na temelju koje se izdaje platni nalog prema Članaku 446. ovog zakona ne mora biti priložena u izvorniku ili u ovjerenom prijepisu. Dovoljno je ako je prijepis takve isprave ovjerilo ovlašteno tijelo pravne osobe.

Članak 502.

(1) U postupku *pred trgovačkim sudovima* sporovi male vrijednosti jesu sporovi u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanja u novcu koje ne prelazi svotu od *50.000,00* kuna.

(2) Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima se tužbeni zahtjev ne odnosi na potraživanje u novcu, a tužitelj je u tužbi naveo da pristaje da umjesto udovoljenju određenom zahtjevu primi određeni novčani iznos koji ne prelazi svotu iz stavka 1. ovog Članaka (Članak 40. stavak 1.).

(3) Sporovima male vrijednosti smatraju se i sporovi u kojima predmet tužbenog zahtjeva nije novčana svota, već predaja pokretne stvari čija vrijednost, koju je tužitelj u tužbi naveo, ne prelazi svotu iz stavka 1. ovog Članaka (Članak 40. stavak 2.).

DIO ČETVRTI

Brisan.

DIOPETI

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

U cijelom tekstu Zakona, riječ: »Članak« zamjenjuje se riječju: »Članak«, riječ: »krivično«

zamjenjuje se riječju: »kazneno«, riječ: »porodično« zamjenjuje se riječju: »obiteljsko«, riječ: »takse« zamjenjuje se riječju: »pristojbe«, sve u odgovarajućem padežu.

Članak 282.

Na pamične postupke pokrenute do stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjivat će se odredbe ovoga Zakona, osim kada je ovim Zakonom drugačije određeno.

Članak 283.

Postupak koji je na dan stupanja na snagu ovoga Zakona bio pokrenut pred sudom koji je bio stvarno nadležan po propisima koji su do tada bili na snazi nastavit će se pred tim sudom.

Članak 284.

Odredbe članaka 18., 21., 22., 30., 45., 46., 76., 77., 145., 146., 147., 157., 180., 182., 251., 252., 269., 270., 271., 273., 275., 276., 278., 279. i 280. ovoga Zakona **primjenjivat će se samo na postupke u kojima je nakon stupanja na snagu ovoga Zakona podnesena tužba, prijedlog za izdavanje platnog naloga ili prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave.**

Odredbe članka 23. ovoga Zakona primjenjivat će se na pravne lijekove koji su u drugostupanjskom odnosno revizijskom sudu primljeni nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Odredba članka 59. ovoga Zakona primjenjivat će se ako je poziv stranci dostavljen nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Odredbe članka 108. ovoga Zakona primjenjivat će se samo na postupke u kojima je razlog za prekid postupka nastao nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Odredbe članaka 195., 197., 198., 205., 208., 219., 220., 222., 223., 224., 225., 226., 227., 228., 229., 230., 231., 232., 233., 234., 236., 237., 238., 239., 240., 241., 242., 243., 244., 245., 246., 248., 249., 250. i 266. ovoga Zakona primjenjivat će se samo na postupke u kojima je glavna rasprava pred prvostupanjskim sudom zaključena nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Odredbe članka 54. ovoga Zakona primjenjivat će se samo na podneske predane sudu nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 285.

U sudskim postupcima u kojima se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o pamičnom postupku zahtjev za zaštitu zakonitosti ne može se izjaviti ako je postupak pred prvostupanjskim sudom okončan nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

U postupcima iz stavka 1. ovoga članka može se podnijeti revizija iz članka 382. stavka 2. (Članak 219. ovoga Zakona).

Članak 286.

U Zakonu o sudovima (»Narodne novine«, broj 3/94., 100/96., 115/97., 131/97., 129/00., 67/01. i 5/02.) u Članakku 19. točki 2. riječi: »pravni osoba« brišu se.

Članak 287.

Ovaj Zakon stupa na snagu 1. prosinca 2003.